

INVITATIE

Trekking in Carpathians

ÎN CARPATI

relief
spectaculos în
Podișul Someșan

mari cascade
în peșterile
României

marcaje la zi în
Munții Lotrului

Parâng,
marcaje la zi

stejarul pufos

www.alpinet.org

proiectul Alpinet,
revistă de drumeție, munte, natură
anul 11 / nr. 74, februarie 2007

copiază gratuit
toate numerele și ghidurile
revistei Invitație în Carpați
de la <http://iic.alpinet.org>

Toate paginile din
reviste se pot printa
pentru a fi luate la
drum.

Uită-te zilnic pe www.alpinet.org,
ghidul tău montan.
Zilnic sunt multe informații
și imagini noi.

Sumarul revistei este deschis celor care transmit
informații (știri, fotografii, articole, monografii).

contact: iic@alpinet.org, telefon 683.51.03

Autorii acceptă că publicarea materialelor
nu aduce deocamdată venituri materiale.

Înscrie-te pe **lista alpinet2k.**

Primești zilnic, gratuit, noi știri de la munte,
de la cei care umblă pe munte.

informații: www.alpinet.org, iic@alpinet.org

nr. 74, februarie 2007

Munții Parâng

Starea la zi a marcajelor ..... pag. 3-18

Peșteri ..... pag. 19-31

Munții Rodnei

Cheile Bistricioarei ..... pag. 32-39

Munții Igniș

Creasta Bulat - Chiuзу ..... pag. 40-44

Pe urmele mistreților, spre vârf ..... pag. 45-49

Podișul Someșan

Minunății peisagistice ..... pag. 50-63

Munții Măcin

Stejarul pufos ..... pag. 64-65

Munții Lotru

Parcursuri în estul masivului ..... pag. 66-75

Bibliografie montană ..... pag. 86-87

coperta 1 / first cover

Zi și noapte, descoperă frumusețile naturii!
Buiserica neagră din Brașov, la poalele masivului
Postăvaru (sus). Muntele și pădurea merită văzute
sub lumina lunii (jos).

foto: Ileana Damian (sus); Laurențiu Zamfirescu (jos),
cadre de pe site-ul www.alpinet.org

Respectă natura !

Lasă doar urmele pașilor.

Ia numai fotografii.

Ucide doar timp.

Editor:

ISSN 1841 - 7957

redactor, tehoredactor:

Ică Giurgiu (iic@alpinet.org, 683.51.03)

layout: Ică Giurgiu, Daniel Verniș, Nicolae Herăscu

bannere: Ionuț Nechita

© Reproducerea oricărui material din revistă, în scopuri
comerciale, nu este permisă. Materialele angajează în general
doar responsabilitatea autorilor.

publicitate: iic@alpinet.org

În urma deplasărilor din anii 2006 și 1991, o serie de informații și descrieri de trasee vă sunt prezentate în continuare. Aceste date vă pot ajuta să preîntâmpinați momentele de confuzie generate de starea precară a unor marcaje, accentuată atunci când vizibilitatea și/ sau starea vremii sunt nefavorabile. Imaginile atașate ajută nu doar la pre sau postvizualizarea unor trasee ci și la conturarea unei reprezentări tridimensionale a unei părți importante din teritoriul Parângului de nord; imaginile îi ajută de asemenea pe acei care pot descoperi pe ele variante de parcursur pe care hărțile sau expunerile în cuvinte nu le pot realiza atât de bine.

Mulțumiri pentru participare și logistică sunt cuvenite Cristinei Lazăr, Lucianei Avramescu, lui Paul Pupăzeanu și Alinei Lințea. Mulțumiri doctorului Trestian Găvănescu, din Râmnicu Vâlcea, pentru pozele încredințate, imagini care contribuie enorm la descoperirea unei destinații de vacanță în Carpații Meridionali.

Parâng, starea la zi a marcajelor

Ică GIURGIU (București);
cu contribuția lui
Petru Lucian GOJA
(Baia Mare), vezi traseul 5

1. cabana Groapa Seacă (1220 m/ imaginea 2)

Este situată pe dreapta șoselei Obârșia Lotrului - Petroșani (vezi harta 1).

Punem kilometrajul pe zero în dreptul cabanei Obârșia Lotrului (1340 metri altitudine, pe stânga drumului care vine de la Voineasa). Pe dreapta drumului care a sosit aici dinspre Voineasa se află stația meteorologică. La dreapta se desprinde drumul forestier (mai la vale asfaltat) spre Șugag (60 kilometri) iar la stânga este drumul către Petroșani (29 kilometri). În dreptul cabanei Obârșia Lotrului, stâlp indicator cu săgeți: Muntinu, 4½ ore, triunghi roșu; Câlcescu, 4 ore, cruce roșie.

La kilometrul 1,4 ajungem la desprinderea către stânga a drumului spre Rânca (indicator, 28 kilometri până la Petroșani). Calea de rulare spre Rânca este neasfaltată și supusă închiderii pe alocuri în urma unor precipitații bogate; de obicei, după blocarea drumului, vara circulația este restabilită destul de ra-

pid pentru că șoseaua alpină este folosită pentru diverse transporturi industriale sau de intervenție. Atunci când șoseaua nu este afectată de viituri se poate circula cu autoturismele până la Rânca, de unde apoi este asfalt spre localitatea Novaci.

La kilometrul 5,6 sosim în Pasul Groapa Seacă (vezi harta 1), la 1560 metri altitudine; aici este limita dintre județele Vâlcea și Hunedoara. De la cabana Obârșia Lotrului până în Pasul Groapa Seacă drumul este neasfaltat. Din Pasul Groapa Seacă spre Petroșani

începe covorul de asfalt. Din Pasul Groapa Seacă spre dreapta, în Munții Șureanu, se desprinde un drum forestier pe care apar semnele turistice punct galben și bandă albastră.

La kilometrul 8,4 de la Obârșia Lotrului, la 1350 metri altitudine, observăm pe șosea, pe stânga, marcajul punct albastru, spre Munții Parâng.

La kilometrul 9,6 (1270 metri altitudine) observăm pe șosea, pe dreapta, marcajele triunghi roșu, triunghi albastru, punct galben.

2 Pe Valea Jiului de Est.
foto: Martin Vican

Harta 1. Extras din harta lui Nae Popescu - În Munții Vâlcei - Oficiul Județean de Turism Vâlcea; cu actualizări.

La kilometrul 10,2 de la cabana Obârșia Lotrului sosim la cabana Groapa Seacă (1220 metri altitudine), aflată pe dreapta șoselei (pe cabană este indicată altitudinea de 1208 metri). Iată lista marcajelor turistice care pornesc de la cabana Groapa Seacă (bogdancristina_hd2005@yahoo.com; 0254.542.246, 0724.251.635, 0744.136.555): punct galben spre Vf. Capra (1927 m, Munții

Șureanu), interzis iarna; punct albastru spre Șaua Huluzu (1824 m), 2½ ore, interzis iarna; triunghi albastru spre cabana Obârșia Lotrului, 2½ ore; punct roșu spre Lacul Roșiile, Parângul Mare, 4-4½ ore; cruce galbenă spre Tăul Înghetaț; cruce roșie spre Mija; triunghi galben, circuitul Fometescu, 1 oră.

pe șosea, către Petroșani, la 1000 metri altitudine, pe stânga drumului este cabana turistică Mija, acolo unde începe drumul forestier Mija Mare (lung de 3,6 kilometri).

Iar când au mai rămas doar 8 kilometri până la Petroșani suntem în dreptul cabanei Jiet (810 metri altitudine).

Coborând de la cabana Groapa Seacă

3 Cabana Groapa Seacă.
foto: Dan Sorin Gabor

2. circuit pe Pârâul Fome-tescu

Triunghi galben, 1 oră.

(Domnul Bogdan Mihai, proprietarul de la Groapa Seacă, ne-a spus că intenționează să realizeze în jurul cabanei o rețea de scurte trasee turistice; relieful și peisajul zonei sunt prielnice pentru așa ceva.)

Imediat în amonte de gardul cabanei de la șoseaua asfaltată debutează traseul marcat cu triunghi, pe un drum forestier. Chiar dacă culoarea semnelor este inconstantă la început, marcajul este suficient de des pentru ca să nu avem probleme de orientare.

Vom sui până la cota maximă a traseului (1350 metri altitudine), în 30 de minute, pe drumul forestier. Avem de acolo priveliște îmbietoare spre câteva dintre căldările nordice ale Parângului (imaginea 5), care ne stimulează să ne apropiem de ele pe traseele marcate.

De la cota maximă a traseului vom coborî printr-o plantație de conifere, timp de 20 de minute, până la un pârâu și apoi la șoseaua asfaltată. Mai avem de aici încă 10 minute pe asfalt până la cabană.

4 Flori de nu mă uita.
foto: George Tatu

5 De pe circuitul Fometescu (traseul 2) descoperim căldările glaciare de sub creasta Parângului.

foto: Ică Giurgiu

3. cabana Groapa Seacă (1220 m) - Tăul Înghețat (1970 m)

Marcaj cruce galbenă (la început și cruce roșie). Traseu de efectuat, mai ales la prima lui parcurgere, pe vreme cu vizibilitate foarte bună, dar nu iarna. Marcaj insuficient pentru vreme cu vizibilitate proastă; semnele fiind plasate pe mai multe porțiuni la distanțe prea

mari unul față de altul ne pot cauza mari pierderi de timp și efort. După ce cunoaștem traseul vara putem încerca și parcurgerea lui pe zăpadă (atenție, mai multe tronsoane pot avea potențial pericol de avalanșe). 4½-5½ ore.

De la cabana Groapa Seacă coborâm 5 minute pe șoseaua asfaltată, în direcția Petroșani. Vom intra pe drumul forestier care însoțește malul stâng geografic al văii cu debit important care vine dinspre stânga (Jieț), împreună cu marcajele cruce roșie și punct roșu. În curând, semnele turistice cruce galbenă și cruce roșie încep să suie către dreapta, pe un interfluviu, prin pădure; po-

tecă clară, umbroasă.

După 1 oră de la pornirea în traseu, timp în care am trecut pe potecă peste câteva iviri de calcar, iată-ne la 1480 metri, într-o poieniță. Deasupra ei ajungem imediat într-o tăietură de pădure (T). Cum exploatarea era în extindere, nu este exclus să intervină unele nepotriviri pentru descrierea pe care o facem acestui tronson. Din zona T se vede cabana Groapa Seacă. Prin tăietura de pădure (care nu a lăsat în picioare copacii cu semnele de marcaj și a astupat poteca turistică cu resturi) trebuie să suim spre înainte stânga; la liziera ei de sus dăm de un drum forestier pe care regăsim marcajele. 1½-2 ore de la plecare.

La 1610 metri altitudine, pe drumul forestier, găsim ultimele două semne cruce roșie, desenate pe copaci, pe stânga și pe dreapta drumului (A). Aici suntem la un punct unde orientarea devine delicată pe vreme senină și la mâna norocului pe vreme fără vizibilitate. Drumul forestier taie muntele de-a coasta; pe sute de metri nu mai găsim semne turistice; dar aceasta este direcția pe care trebuie să o păstrăm pentru a reintercepta semnele către zona Lacului Mija (vezi traseul descris în continuarea acestui text de către Mihai Livadariu); nu este recomandat să încercăm a câștiga altitudine suind în direcția Vf. Pârlelele (vezi harta 1) pentru că vom intra într-un câmp foarte extins și compact

6 Vedere de pe Vârful Fratoșteanu (2053 m/ Munții Latoriței) spre creasta Parângului.

foto: Trestian Găvănescu (Râmnicu Vâlcea)

de jnepeni bine dezvoltati.

Din punctul A, pentru a continua spre Tăul Înghețat trebuie să facem 90 de grade la stânga, fără marcaj, urcând câteva zeci de metri lungime prin tăietura de pădure, până la un nivel care ne aduce deasupra lizierei de pădure care se conturează acum în stânga noastră. Urcăm ușor pe deasupra lizierei, spre

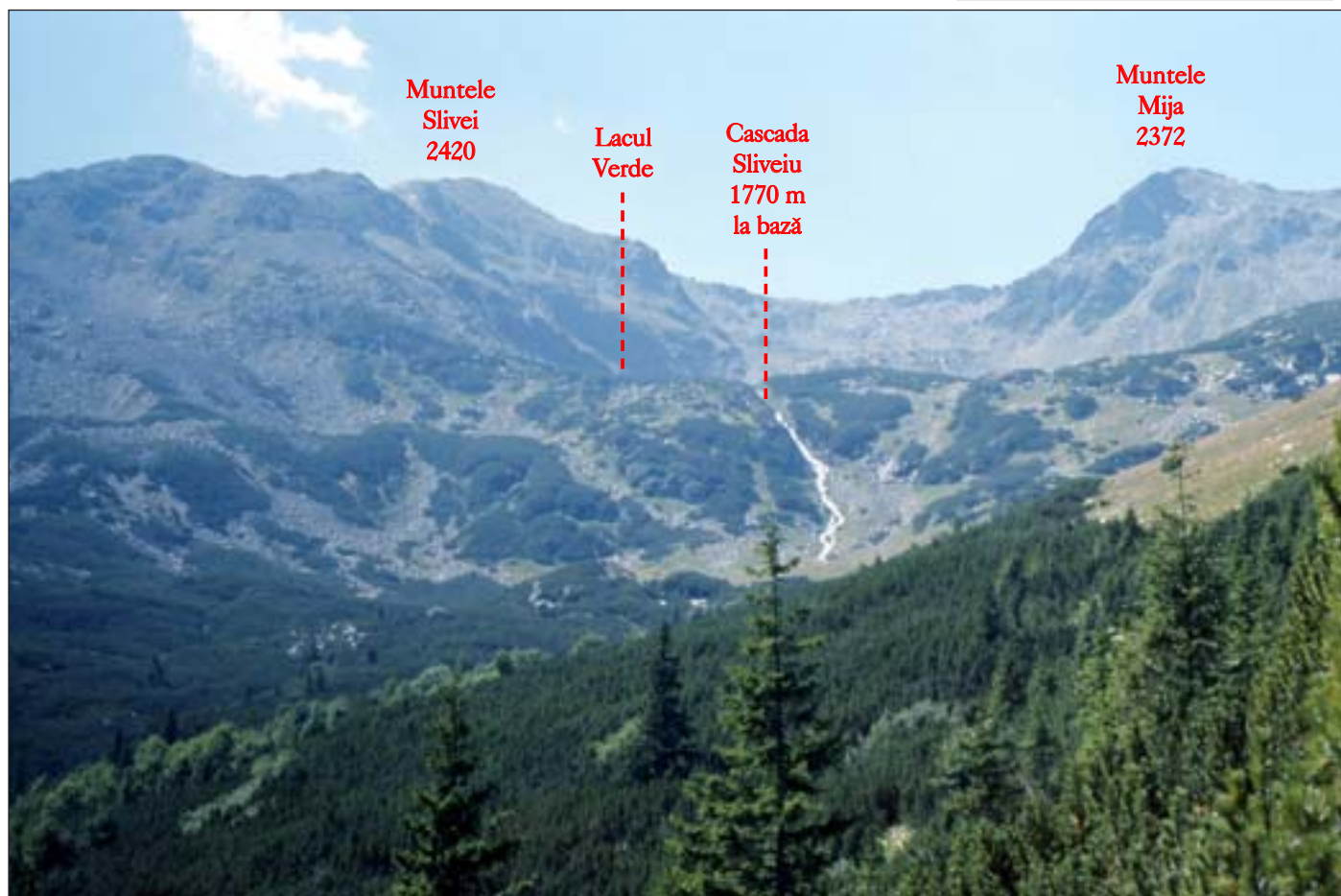
stânga (spre stânga noastră, pe unii copaci, dacă lumina cade favorabil!, s-ar putea să vedem semne de marcaj), dăm într-o poiană (B; de unde un marcaj se duce spre valea din stânga, legătură cu traseul spre Lacul Roșiile??), o trecem, apoi dăm într-o a doua poiană, străbătută de un pârau care coboară dinspre dreapta noastră. Pe malul pâraului, la

7 Vedere de pe Muntele Cărbunele (2172 m/ Munții Parâng) spre zona Găuri.

foto: Trestian Găvănescu (Râmnicu Vâlcea)

8 Partea superioară a traseului 3.

foto: Ică Giurgiu

9 Arealul Tăului Înghețat (traseul 3). Marcajul urcă până la pragul din primul plan al imaginii, apoi coboară către lacuri.

foto:

Ică Giurgiu, Luciana Avramescu

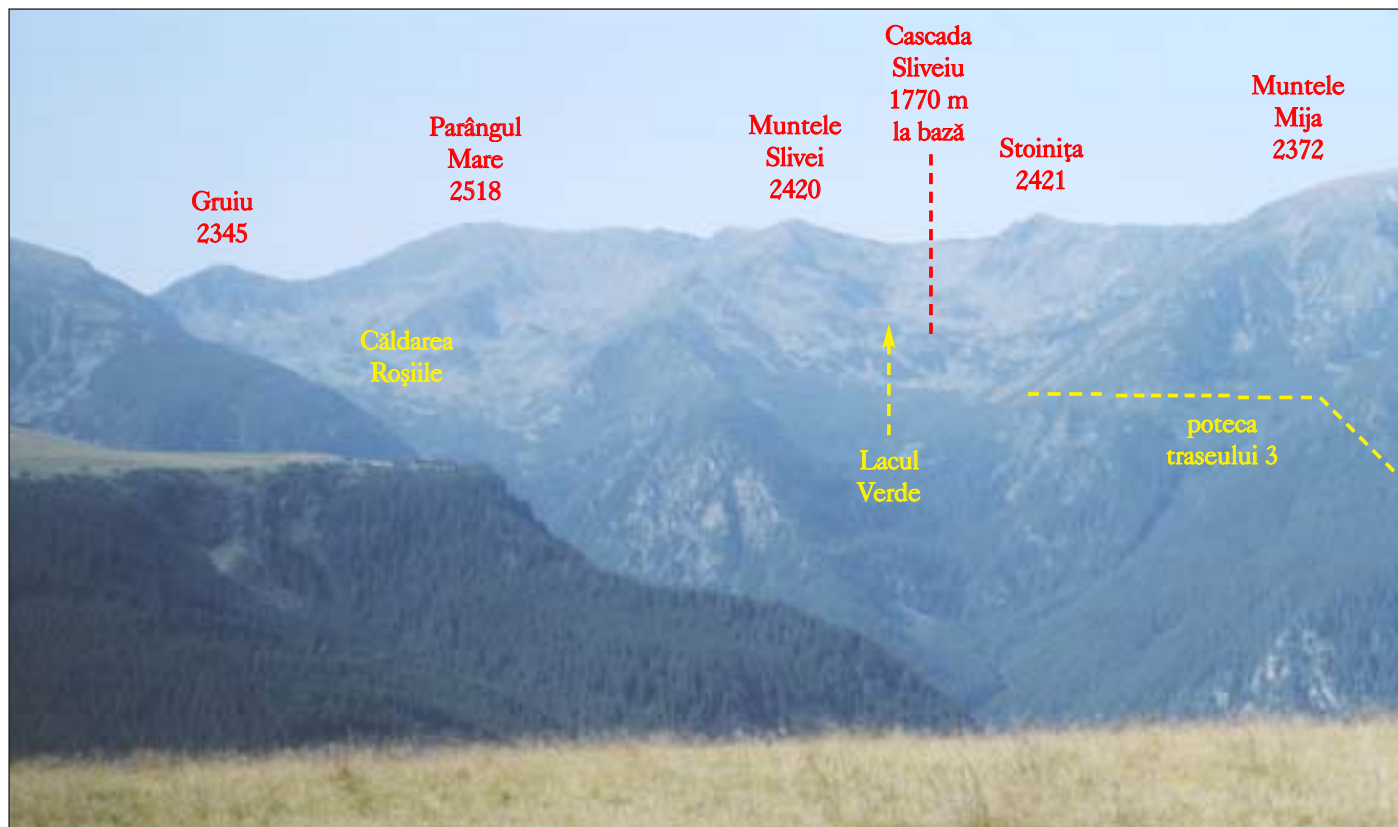

10 Tăul Înghețat (traseul 3).
foto: Ică Giurgiu, Cristina Lazăr

11 În drum spre Șaua Huluzu (1824 m/ traseul 4).
foto: Ică Giurgiu

1640 metri altitudine, găsim crucea galbenă (C). Din punctul A și până aici ne-am întors cu 180 de grade!

Dacă descrierea din paragraful anterior pare greu de transpus în teren, atunci putem proceda altfel. Din punctul A ne întoarcem pe drumul forestier, coborând; curând, spre dreapta noastră, observăm, pe o fundătură îngustă de poiană întunecoasă, acolo unde nu există nici o săgeată indicatoare, că semne turistice pornesc spre amonte! Urmându-

le, vom sosi în punctul C. 2-3 ore de la plecare.

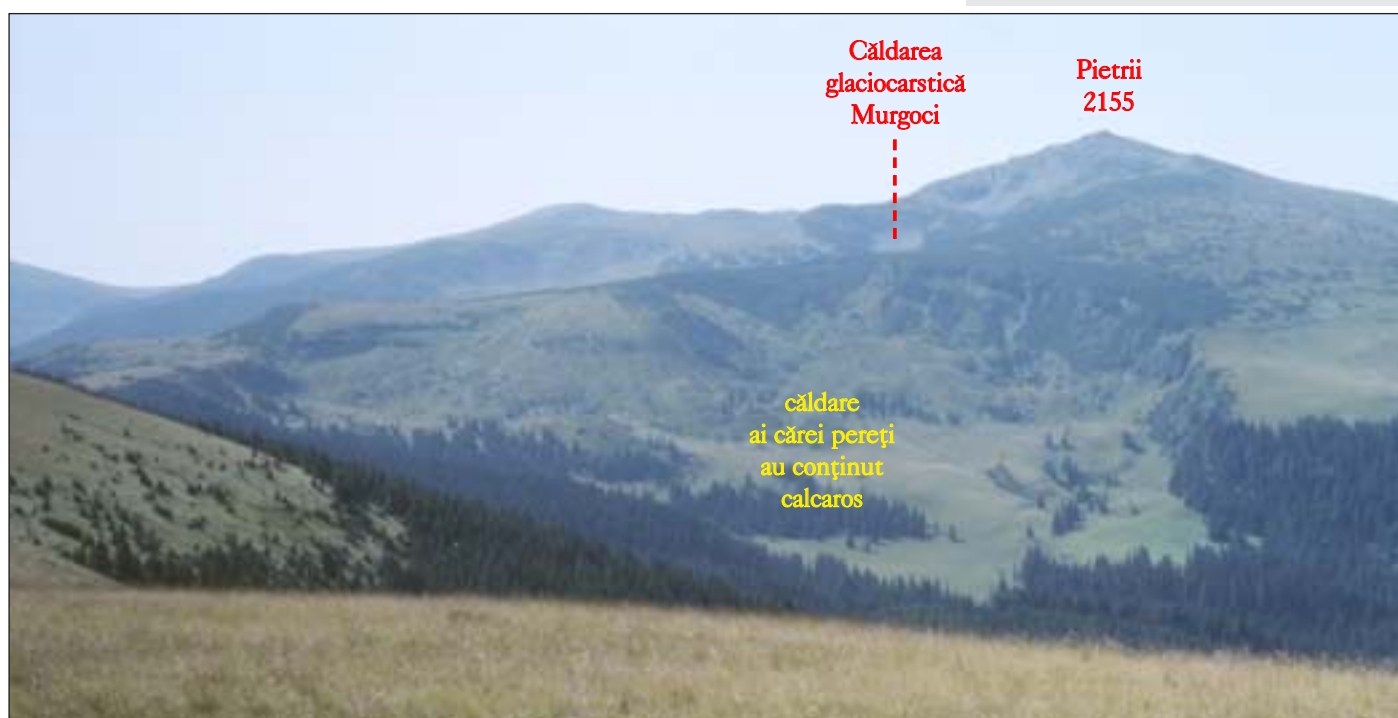
Dacă între punctele A și C găsirea direcției bune de urmat constituie o problemă, o dată ajunși în C suntem la debutul unei poteci clare, străjuită de un afiniș îmbietor. Această potecă va trece prin vegetație montană arboricolă și subarboricolă (vezi imaginea 12) până când va ieși la poalele (1770 metri altitudine) frumoasei cascade din imaginea 8 (3-4 ore de la pornirea în traseu). Din

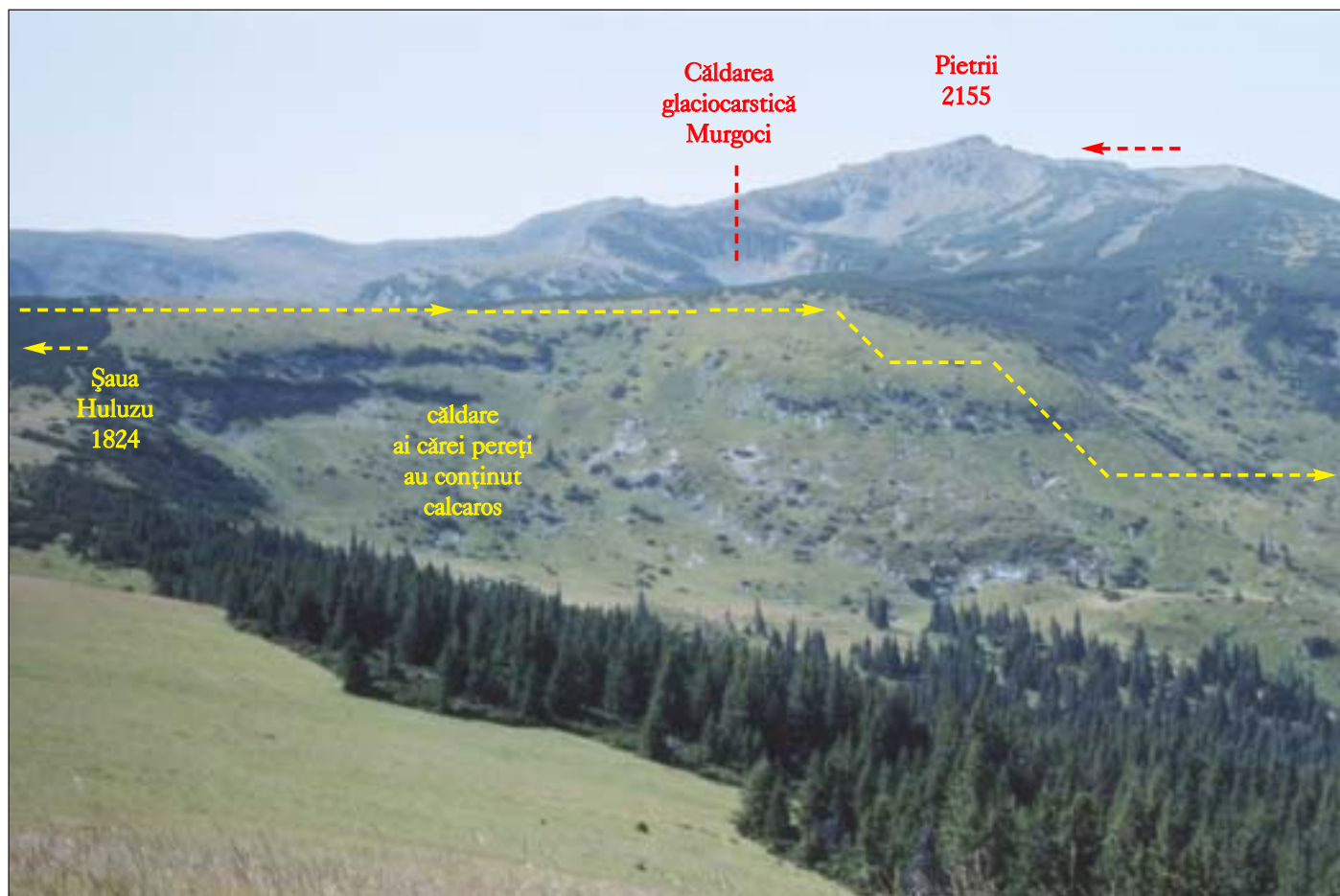
12 În drum spre Șaua Huluzu (1824 m/ traseul 4), după ce am suit până sub Vf. Ciobanu (aflat în afara cadrului stâng al imaginii). Pentru completarea detaliilor, vezi imaginea 8.

foto: Ică Giurgiu

13 În drum spre Șaua Huluzu (1824 m/ traseul 4), după ce am suit până sub Vf. Ciobanu (aflat în afara cadrului stâng al imaginii), apare continuarea liniei traseului 4.

foto: Ică Giurgiu

punctul C până la baza mării cascade sunt suficiente surse de apă, puternice chiar și pe vreme secetoasă.

Cascada se urcă pe partea dreaptă cum privim dinspre aval. Pe măsură ce câștigăm altitudine apar și semnele de marcaj, unele semicontopite cu fundalul pe care sunt aplicate. La 1890 metri altitudine, după 30-40 de minute de la baza cascadei (3½-4½ ore de la pornirea în traseu) ajungem la un bolovan mare (BM), cu o dublă săgeată desenată pe el: la stânga, spre Lacul Verde; la dreapta, spre Tăul Înghețat. De la bolovanul BM vom mai urca (pe blocuri și grohotiș) până la 1970 metri, încă 45 minute, când ajungem pe malul Tăului Înghețat (imaginile 9 și 10) (4½-5½ ore de la debutul traseului): aproximativ 20 metri diametru, mult peste 2 metri adâncime.

Tot de la bolovanul BM, și tot pe cruce galbenă, pe o pajiște tipic alpină, cu meandre în funcțiune sau seci ale unui curs de apă, ajungem și la Lacul Verde (1890 metri altitudine), de fapt o succesiune de trei lacuri, toate cu formă mult alungită, vizibile doar dacă ne-am apropiat suficient de ele.

În legătură cu poziționarea lacurilor din căldările glaciare ale Parângului se poate constata că desenele realizate de

Nae Popescu sunt complexe, asemănătoare realității din teren; date interesante despre aceste lacuri putem afla și din lucrarea Nae Popescu - Parâng - colecția Munții Noștri, numărul 35, Editura Sport-Turism, București, 1986. De altfel, este mai mult decât extraordinar și remarcabil că inginerul chimist Nae Popescu a reușit - nu numai pentru Munții Parâng dar și pentru alte masive montane - să aducă informații față de care atâtea numeroase generații de geografi sau "specialiști" în turism nu s-au apropiat să le cunoască și să le comunice.

De pe malul Lacului Verde putem urca pe poteca ciobănească evidentă către muchia ce ne separă de căldarea glaciară Roșiile (vezi harta 1), aflată la est de noi.

Recomandare: de la bolovanul BM (1890 metri altitudine) putem spune că de abia am pătruns bine în peisajul alpin glaciar. Înainte, la stânga și la dreapta sunt evidente praguri glaciare dincolo de care se află uneori suprafețe de apă. Mai sus de bolovanul BM în unele veri funcționează un bordei și este un țarc în apropierea lui. Merită să stăm cu cortul măcar o noapte undeva în zona BM sau mai sus de ea pentru a descoperi apoi pe îndelete încântătoarele cotloane ale

14 Din Șaua Huluzu (1824 m, traseul 4), trebuie să ocolim câmpul de jnepeni, apoi să urcăm pe coama Pietrii - Găuri, care duce pe creasta principală a masivului.

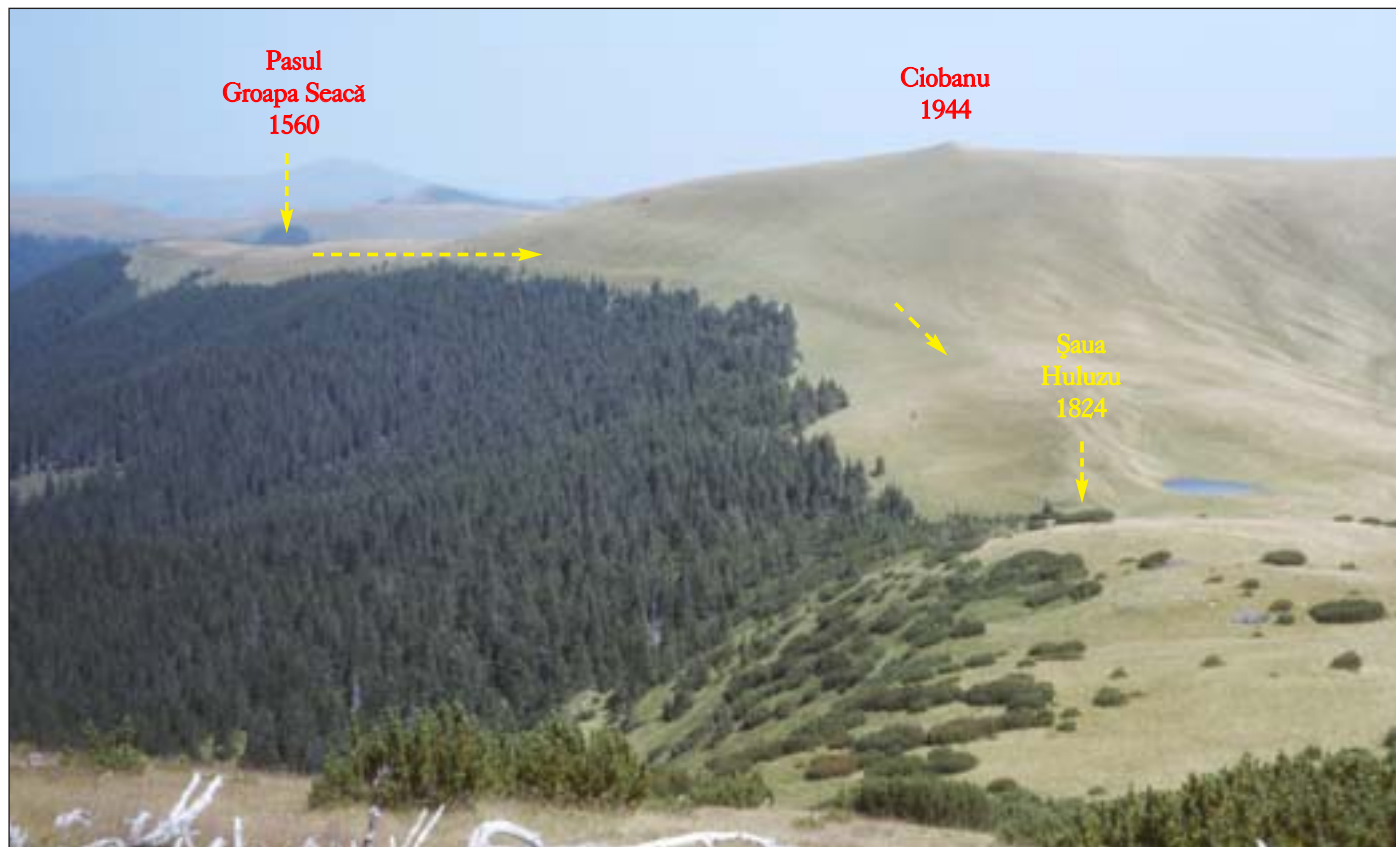
foto: Ică Giurgiu

căldărilor glaciare de aici.

4. Pasul Groapa Seacă (1560 m) - Șaua Huluzu (1824 m) - Vf. Pietrii (2155 m) - Vf. Găuri (2244 m) - Coasta lui Rus (2301 m)

Traseu de parcurs pe vreme cu vizibilitate bună. După succesiunea de marcaje din apropierea începutului, semnele turistice bandă albastră pot fi extrem de rar întâlnite și nu sunt vizibile din ambele sensuri; iarna, aceste marcaje de pe bolovanii joși nu mai sunt reperabile. Câmpurile de jneapăn din zona mediană a traseului ne pot produce mari pierderi de timp și efort. 5½-6 ore.

Din Pasul Groapa Seacă traseul turistic (al cărui marcaj îl descoperim de abia după ce urcăm o bucată din pas pe poteca ce duce în sus, spre stânga) suie pe o pantă cu bolovani mulți și instabili,

16 Căldarea Murgoci este locul pe unde putem continua, de pe linia traseului 4, către Vf. Pietrii (continuarea traseului 4) sau către stânga, spre Valea Găuri (traseul 6).

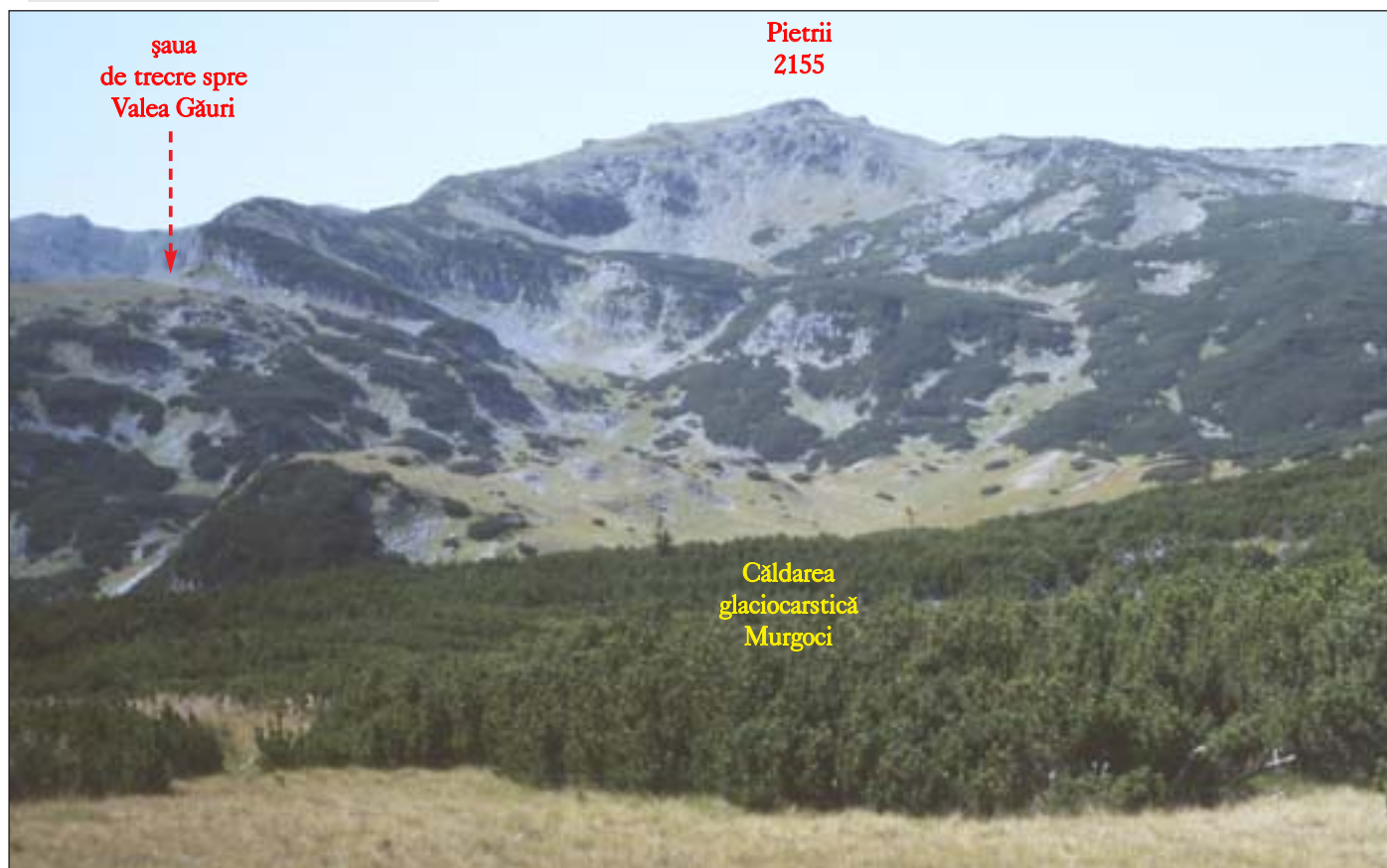
foto: Ică Giurgiu

în serpentine, prin pădure. Când panta se domolește, semnele de marcaj dispar și ne aflăm la începutul unei succesiuni de plaiuri poienite, printre conifere (A) (imaginea 11).

(Varianta pentru a ajunge în zona A. Din Pasul Groapa Seacă urmăm drumul

15 De sub Căldarea Murgoci, de pe versantul drept geografic al căldării cu pereți calcaroși, vedem prima parte a traseului 4).

foto: Ică Giurgiu

forestier care debutează spre dreapta - vezi harta 1. Acesta se termină la 1620 metri altitudine. Din locul unde sfârșește drumul începem să urcăm spre stânga, prin pădurea umbroasă și luminoasă. Ieșim pe coamă, mai sus de succesiunea de marcaje, la 1690 metri, unde poteca este clară și duce evident spre dreapta și în sus.)

Continuăm să urcăm, căutând direcția care ne aduce în permanență câștig de altitudine. După circa 1¼ ore de la pornirea în traseu suntem pe un plai suspendat (1790 metri) peste văile adânci dinspre stânga și dreapta și vedem (imaginea 12) căldările glaciare unde se află Lacurile Verde și Roșiile.

Peste 10 minute de aici, poteca lasă

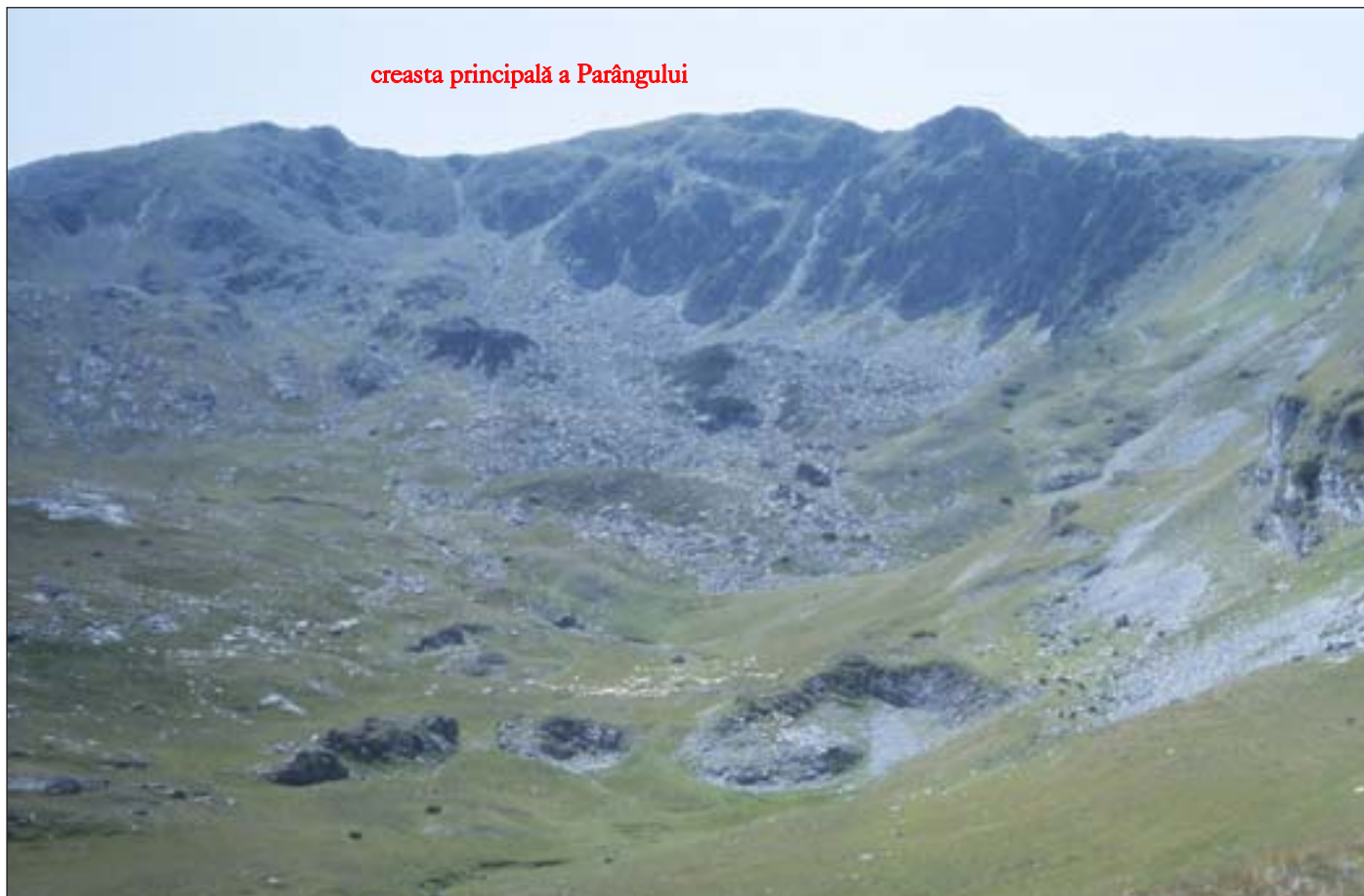
17 Căldarea Murgoci (traseele 4 și 6), cu pereți de calcar, doline, ponoare, floră bogată.

foto: Trestian Găvănescu
(Râmnicu Vâlcea)

18 Căldarea Murgoci, detaliu: la un moment dat, mergând spre avalul ei urcăm puternic; morfologia locului a fost influențată de glaciațiune, nivație și carstificare.

foto: Ică Giurgiu

creasta principală a Parângului

pe stânga Vf. Ciobanu Mare (1944 m); este zona de unde admirăm detaliile unei interesante căldări glaciare, cu pereți în parte abrupti, în care apar roci cu conținut carbonatic (vezi imaginile 13 și 14) și începem să coborâm ușor, către Șaua Huluzu, acolo unde sosim după aproximativ 2 ore de la începutul traseului (imaginea 15).

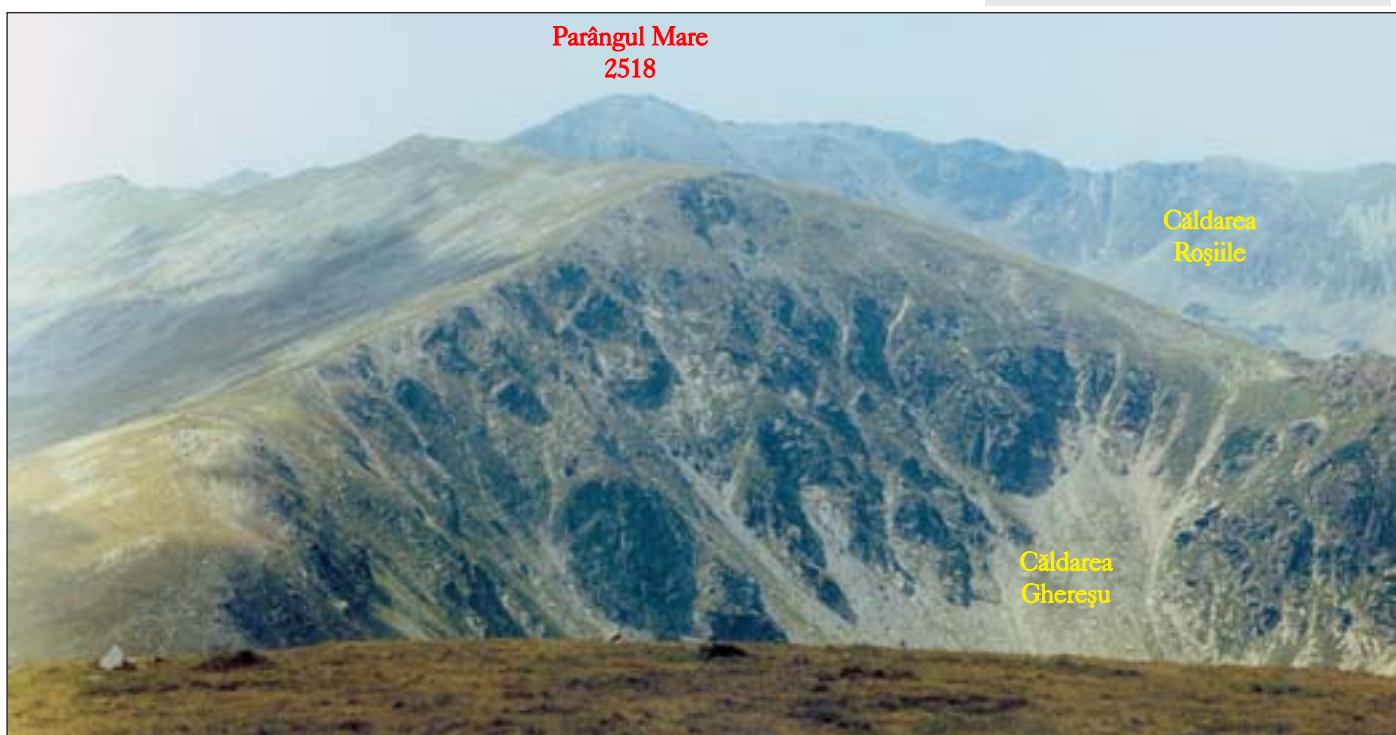
În zona Șeii Huluzu, la 1800 metri altitudine dăm de un stâlp indicator: spre Pasul Groapa Seacă, bandă și punct albastru, 1 oră; spre Șaua Piatra Tăiată (din creasta principală a Parângului), 4 ore, bandă albastră; spre cabana Groapa Seacă, punct albastru, 1½ ore (vezi traseul 5); spre cabana Obârșia Lotrului, cruce roșie, 2-2½ ore. În apropiere este

19 Valea superioară Găuri, văzută imediat după trecerea din Căldarea Murgoci (traseul 6).

foto: Ică Giurgiu

20 De pe Vf. Coasta lui Rus (2301 metri, traseul 6), privim către vest creasta principală a Parângului.

foto: Trestian Găvănescu (Râmnicu Vâlcea)

Parângul Mare
2518

Căldarea
Roșie

Căldarea
Ghereșu

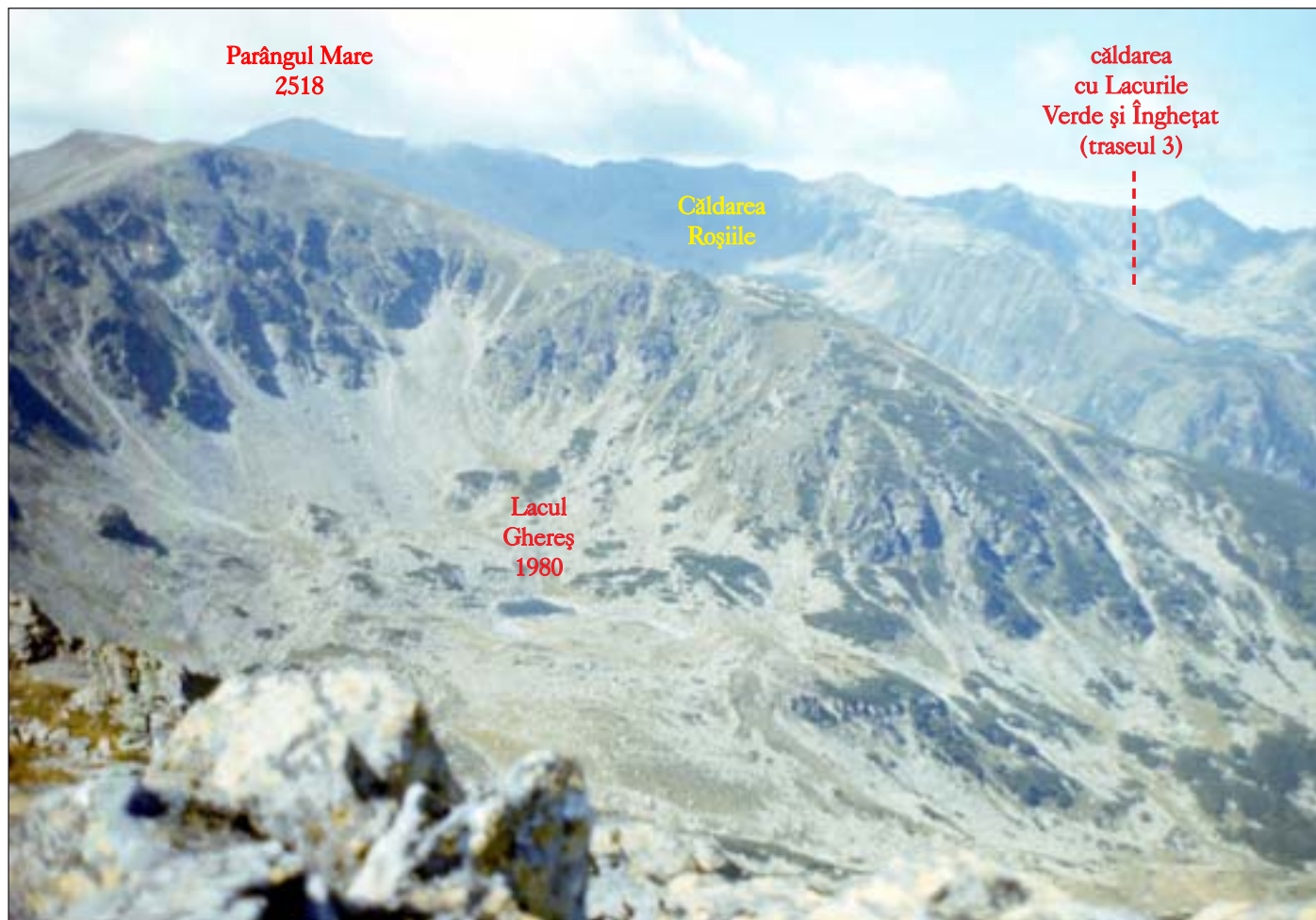
21 În perimetrul Vârfului Coasta
lui Rus (2301 metri, traseul 6),
Gentiana punctata.

foto: Trestian Găvănescu
(Râmnicu Vâlcea)

22 Din zona
Vârfului Coasta
lui Rus (2301
metri, traseul
6), vedem
căldările
nordice ale
crestei
principale.

foto: Ică Giurgiu

un lac frumos (imaginea 15), dar cu apă nepotabilă.

Acum începem să urcăm spre primul plan al imaginii 15, pe plaiul dintre jnepeni. După 2½ ore de la începutul traseului ajungem la marginea câmpului de jnepeni (imaginea 14 și primul plan din imaginea 16), unde, dacă nu știm particularitățile terenului, cu toate că direcția de urmat este limpede, lucrurile se complică: prin jnepeni, de aici în sus, nu se poate merge. Variantă bună (vezi imaginea 14): coborâm spre dreapta, prin căldarea cu pereți abrupti pe alocuri, dar cu destul plai pe care putem să mergem bine și ocolim marea de jnepeni, suind apoi spre Vf. Pietrii (2155 m) și de acolo mai departe până pe creasta principală a masivului.

Variantă cu ceva zgârieturi: din primul plan al imaginii 16 căutăm să ne apropiem cât mai mult spre stânga de banda compactă de jnepeni care ne separă de plaiul înierbat de la baza Căldării glaciare Murgoci; nu vom scăpa însă de o porțiune lungă de circa 100 de metri, prin care trebuie să călărim pe tulpinile groase de la baza jnepenilor, în timp ce căutăm să împingem în stânga și dreapta crengile lor superioare. Când ajungem pe plaiul înierbat ne orientăm în urcare spre Vf. Pietrii iar de acolo urmează coama care ne duce până în

creasta principală a Parângului.

5. Șaua Huluzu (1824 m) - cabana Groapa Seacă (1220 m)

text:

Petru Lucian Goja (Baia Mare)

Punct albastru. 1½ ore.

La început ne angajăm pe un culoar înierbat descendent, apoi imediat pe un firicel de apă. Mai jos cotim stânga, poteca trece prin molidiș, coborâm într-o pajiște rectangulară, orientată spre vest; apoi, de la capătul ei, din fața staulului vechii stâne, acaparat de ștevie, cotim dreapta și dăm de noul staul și căsoaia cochetă a mai recent construitei stâne. De aici, urmând un drum de TAF, acompaniem o vreme Pârâul Coricia și suim spre o culme, pentru a traversa spre șarpele asfaltic al șoselei către Petroșani. Ultima porțiune până la șosea constă în supliciuul unui îndelung coborâș pe drum de TAF.

6. Pasul Groapa Seacă (1560 m) - Șaua Huluzu (1824 m) - Valea Găuri - Coasta lui Rus (2301 m)

Așa cum am descris mai sus, traseul 4 prezintă probleme serioase la starea marcajului; noi vă sfătuim să-l parcur-

geți, pe vreme bună, dar vă oferim aici și alte variante pentru a descoperi spectacolul montan din zona lui.

Din Pasul Groapa Seacă traseul turistic (al cărui marcaj îl descoperim de abia după ce urcăm o bucată din pas pe poteca ce duce în sus, spre stânga) suie pe o pantă cu bolovani mulți și instabili, în serpentine, prin pădure. Când panta se domolește, semnele de marcaj dispar și ne aflăm la începutul unei succesiuni de plaiuri poienite, printre conifere (A) (imaginea 11).

(Variantă pentru a ajunge în zona A. Din Pasul Groapa Seacă urmăm drumul forestier care debutează spre dreapta - vezi harta 1. Acesta se termină la 1620 metri altitudine. Din locul unde sfârșește drumul începem să urcăm spre stânga, prin pădurea umbroasă și luminoasă. Ieșim pe coamă, mai sus de succesiunea de marcaje, la 1690 metri, unde poteca este clară și duce evident spre dreapta și în sus.)

Continuăm să urcăm, căutând direcția care ne aduce în permanență căș-

23 Din zona Vârfului Coasta lui Rus (2301 metri, traseul 6), vedem începutul culmii care duce spre Vf. Găuri și debutul zonei glaciocarstice B (vezi și desenul 27).

foto: Ică Giurgiu

Găuri
2244

24, 25 Marea dolină de prăbușire din zona glaciocarstică A (vezi desenul 27) privită de pe înălțimea versantului stâng geografic al Văii Găuri (sus) și din apropierea ei (jos).

foto: Ică Giurgiu, Paul Pupăzeanu

tig de altitudine. După circa 1¼ ore de la pornirea în traseu suntem pe un plai suspendat (1790 metri) peste văile adânci dinspre stânga și dreapta și vedem (imaginea 12) căldările glaciare unde se află Lacurile Verde și Roșiile.

Peste 10 minute de aici, poteca lasă pe stânga Vf. Ciobanu Mare (1944 m); este zona de unde admirăm detaliile unei interesante căldări glaciare, cu pereți în parte abrupti, în care apar roci cu conținut carbonatic (vezi imaginile 13 și 14) și începem să coborâm ușor, către Șaua Huluzu, acolo unde sosim după aproximativ 2 ore de la începutul traseului (imaginea 15).

În zona Șeii Huluzu, la 1800 metri altitudine dăm de un stâlp indicator: spre Pasul Groapa Seacă, bandă și punct albastru, 1 oră; spre Șaua Piatra Tăiată (din creasta principală a Parângului), 4 ore, bandă albastră; spre cabana Groapa Seacă, punct albastru, 1½ ore (vezi traseul 5); spre cabana Obârșia Lotrului, cruce roșie, 2-2½ ore. În apropiere este un lac frumos (imaginea 15), dar cu apă nepotabilă.

Acum începem să urcăm spre primul plan al imaginii 15, pe plaiul dintre jnepeni. După 2½ ore de la începutul traseului ajungem la marginea câmpului de

jnepeni (imaginea 14 și primul plan din imaginea 16).

1. Variantă, cu ceva zgârieturi, ca să ajungem în Valea Găuri prin Căldarea Murgoci: din primul plan al imaginii 16 căutăm să ne apropiem cât mai mult spre stânga de banda compactă de jnepeni care ne separă de plaiul înierbat de la baza Căldării glaciare Murgoci; nu vom scăpa însă de o porțiune lungă de circa 100 de metri, prin care trebuie să călărim pe tulpinile groase de la baza jnepenilor, în timp ce căutăm să împingem în stânga și dreapta crengile lor superioare. Când ajungem pe plaiul înierbat ne orientăm spre Șaua VG (imaginile 16,17), unde ieșim în versantul stâng geografic al Văii Găuri (imaginile 19,30,32). De aici menținem altitudinea și ne îndreptăm către Vf. Coasta lui Rus. Timp total pentru parcurgerea traseului 5½-6 ore.

Tot din acest loc putem opta pentru o campare undeva în Căldarea glaciară Găuri sau ne putem îndrepta (vezi linia întreruptă trasată cu roșu pe harta 1) către căldările glaciare dinspre est, fără probleme dacă vizibilitatea este bună, pe poteci ciobănești ușor de observat.

2. Variantă, ca să ajungem în Valea Găuri pe potecă, fără dificultăți: din zona Șeii Huluzu, în loc să urcăm spre primul plan al imaginii 15, vom traversa platoul spre dreapta cum privim imaginea 15; ieșim astfel în marginea din dreapta a imaginii 39. Aici, fire de potecă se adună și formează o cale ce urcă lin spre peretele din dreapta imaginii (unde pătrundem astfel în Valea Găuri superioară), pe deasupra căldărușii din dreapta pe care o vedem străbătută de apă. O dată ajunși în firul Văii Găuri urcăm de-a lungul acesteia spre creasta principală a Parângului.

Cu o descriere mai amănunțită a Văii Găuri venim în materialul despre peșterile din zonă, care urmează acestui text.

Bibliografie

Nae Popescu - **Parâng, hartă** - Ediura Sport-Turism, București

26 Dolină din zona glaciocarstică A (vezi desenul 27).

foto: Ică Giurgiu, Paul Pupăzeanu

Mija

text și fotografii:
Mihai LIVADARIU (Petroșani)

Petroșani - telescaun - Șaua Scurtu - Lac Mija (1980 m) - Vf. Mija (2372 m) - cabana Groapa Seacă (1220 m)

6-6½ ore de la cabana ANEFS până la cabana Groapa Seacă.

Sfârșit de iunie, împreună cu Ludovic Iezek și fiii mei, Andrei și Radu. Din Petroșani, de la sediul BCR, un microbuz ne duce pe Valea Maleia, la stația de jos a telescaunului (1073 m). Cu el ajungem în 25 minute la cota 1685.

De la cabana ANEFS pornim pe poteca marcată cu bandă roșie, spre înălțimi. După 20 minute părăsim poteca și continuăm drumul de-a coasta, suind ușor spre creasta principală a masivului. Depășim obârșiile Păraielor Scărița și Izvorul și după circa 1 oră de la ANEFS poposim în Șaua Scurtu (vezi harta 1). Pe tot traseul de până aici am avut în față piramida impunătoare a Cârjei (2405 m).

De aici vom părăsi culmea principală, urmând poteca dinspre est (stânga), marcată slab cu punct galben, dar bine conturată; ea merge la început pe curbă de nivel, 20 minute, apoi coboară către izvoarele Mijei Mari. Trecem prin jnepeniș și pâlcuri mari de rododendron înflorit. Printre aceștia, în locuri cu mai puțină vegetație, au înflorit degetăruțul pitic și ochiul găinii. Găsim și cupe de gențiană pitică (imaginea 47).

Sosim în dreptul Părului Mija Mare, care izvorăște de sub Cârja, cam la 1¼ ore de la plecare. Ne aprovizionăm cu apă, urmează porțiunea cea mai dificilă a traseului; avem ca țintă Vf. Mija (2372 m). Poteca nemarcată, dar bine conturată, pornește spre nord-est, printre jnepeni, până deasupra Lacului Mija, situat într-una dintre cele mai sălbatice căldări din Parâng, unde sosim în 15 minute.

De aici poteca urcă pieptiș, mai întâi pe ierburi, apoi pe stâncării. Dacă avem noroc, putem vedea capre negre. Depășim un pasaj dificil și după circa 2 ore ajungem pe vârful. De acolo urmăm poteca ciobănească, pe linia crestei; depășim

câteva porțiuni cu zăpadă și în 10 minute sosim pe o înălțime de unde încep semnele cruce roșie, ce duc în două ore la cabana Groapa Seacă (marcaj realizat în vara lui 1997, la inițiativa și cu sprijinul lui Bogdan Mihai Bujor, cel care a construit cabana Groapa Seacă, unde este proprietar și cabanier).

Poteca marcată coboară printre jnepeni, circa 1 oră, până la o stână, apoi prin pădure, pe drum de tractor, ducându-ne în D.N. 7A, la 5 minute de cabană.

Peșteri din Munții Parâng

Ică GIURGIU
(Clubul de speologie
"Emil Racoviță" București)

Caves at altitude

New caves in limestone or schist, discovered in an area with a lot of possibilities for new explorations.

Septembrie 1991 avea să aducă clubului nostru primele explorări și descoperiri în zona înaltă a masivului. Echipa era formată din autor, Paul Pupăzeanu și Alina Lințea. Noaptea au fost obositoare din cauza vântului puternic care sufla în permanență. Vremea destul de senină, perspectivele spre masivele învecinate și spectaculosul cadru al Văii Găuri (imaginile 6,7,19,30-39), modelat pe calcare, te făceau să regreti că mai era și noapte, limitând dorința de a cerceta cât mai mult.

Accesul în partea superioară a bazinului Găuri l-am făcut dinspre creastă, din zona Vf. Coasta lui Rus și am pus cortul la 2050 m altitudine.

Zona Găuri

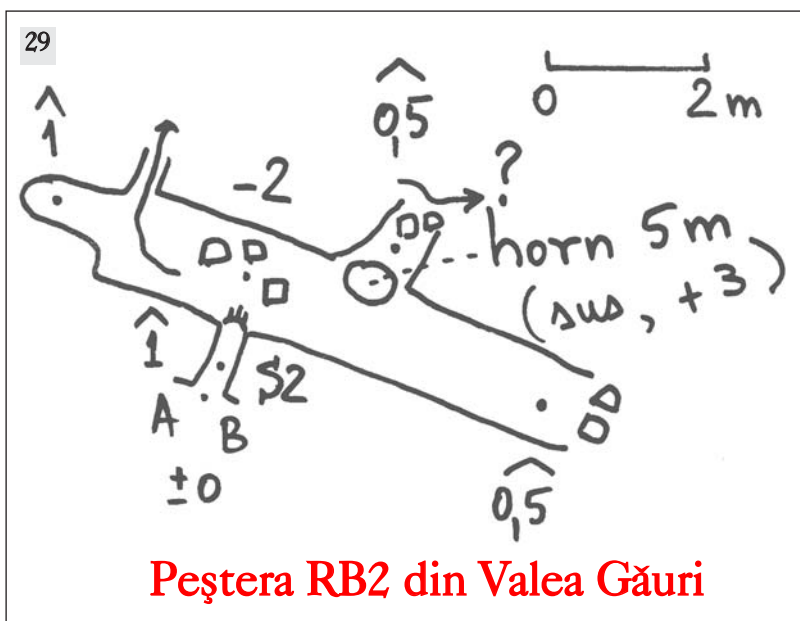
Chiar de pe creasta Parângului remarcăm impresionante forme carstice în zona glaciocarstică A (perimetrul de la est de creasta Coasta lui Rus - Vf. Găuri - Vf. Pietrele). Cercetarea din apropiere ne dezvăluie un interesant și încă puțin cunoscut potențial speologic.

Avenul din Valea Găuri (harta 29.1; Peștera Mare de la Găuri, potrivit lui Gheorghe Ploaie), dezvoltat în calcar, situat la 2045 m altitudine, explorat și parțial cartat de Clubul Nyphargus Râmnicu Vâlcea, este un gol de circa 250 m dezvoltare și aproximativ -10 m denivelare; el trebuie abordat cu echipament pentru protecție acvatică și termică (neopren), escaladă artificială și derocare pentru a se contura o hartă mai detaliată. La data vizitei noastre, accesul în galeria sudică era obturat de un mare și greu bolovan de șist, prăbușit. Cel mai comod acces pentru echipa care dorește continuarea explorării se face din Pasul Groapa Seacă, pe traseul 6, varianta 2 (vezi descrierea anterioară a traseelor din zonă).

Iată în continuare ce a scris Gheorghe Ploaie despre acest aven în cartea Valea Lotrului, Editura Sport-Turism, București, 1983. "În banda sinclinală de calcare ce aflorează în fundamentul căldării glaciare Găuri se află interesante formațiuni carstice. Alături de valea seacă și de doline se mai află o peșteră lungă de 10 m (referire probabil la Peștera RB1, nota noastră), a cărei intrare se remarcă în micul defileu de pe traseul văii seci, creat probabil prin prăbușirea unei peșteri mari și scoaterea la zi a traseului pîrfului Găuri.

Gh. Munteanu-Murgoci mai citează o peșteră în abruptul La Polițe, din flancul estic al Vf. Găuri (s-ar putea să fie o referire tot la Peștera RB1). Dar cel mai mare gol subteran îl constituie Peștera Mare de la Găuri, a cărei intrare se află la sud de marea dolină pe care Gh. Munteanu-Murgoci o denumise Gaura Fusului (vezi imaginea 25). Intrarea se face printr-o galerie verticală, adîncă de 6 m, separată în două de o lamă de calcar orizontală. Galeria coboară într-o sală ce se continuă spre nord-est prin Galeria Felicia. După un prag de blocuri prăbușite, apare un pîrîu subteran care șerpuiește pe sub peretele din dreapta. Treptat, tavanul coboară, apar primele stalactite și apoi galeria se ramifică devenind inaccesibilă.

Peștera RB2 din Valea Găuri

Descoperită, prin decolmatare și derocare, în septembrie 1991. Schiță realizată de Ică Giurgiu (imaginea 29). 16 metri dezvoltare, 5 (-2/+3) metri de-nivelare. Situată în ponorul activ cel mai amonte din Valea Găuri, la 2050 m altitudine. Marcată cu RB2. Deasupra cavității se află o dolină cantonată pe șisturi.

Este posibil ca apa care trece prin Peștera RB2 să circule apoi prin Avenul/Peștera Mare de la Găuri.

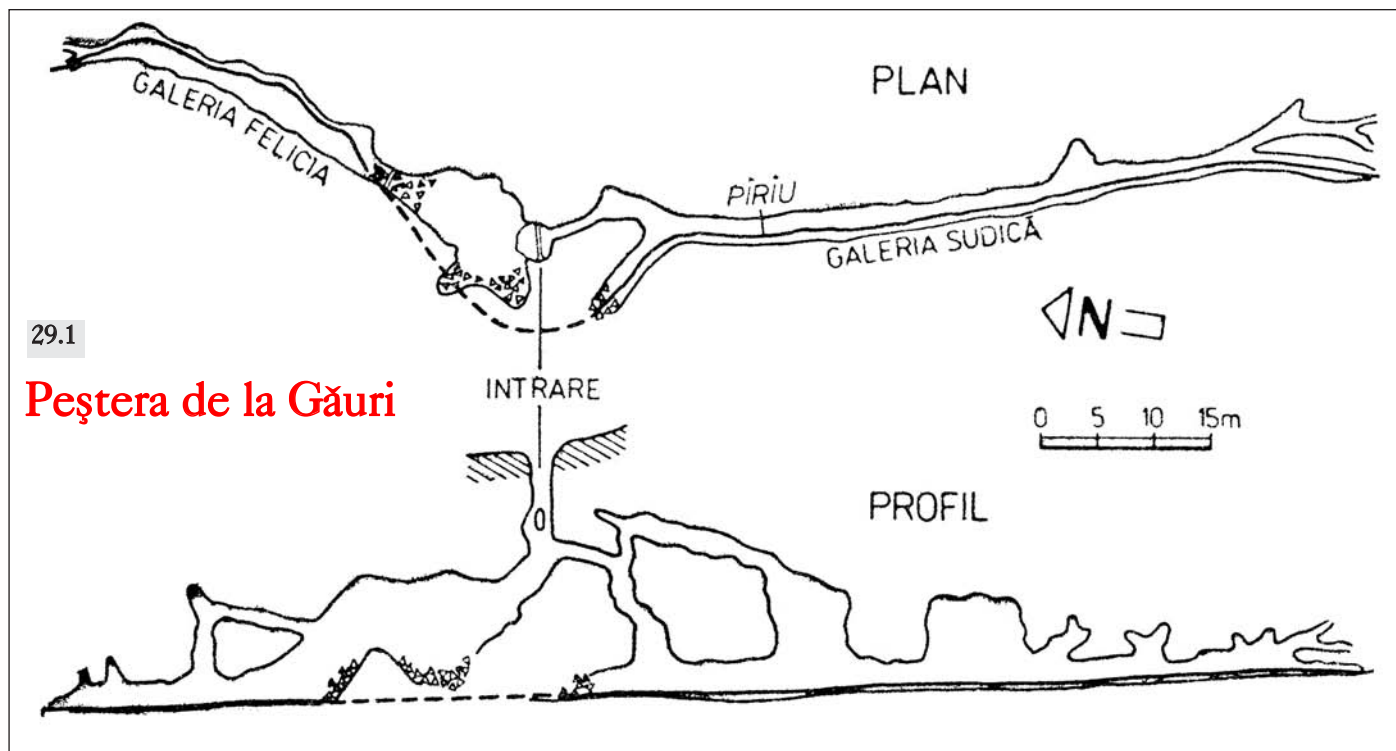
Peștera RB3 din Muntele Slivei

Cavitate de tracțiune gravitațională, dezvoltată în șisturi, situată la 2400 m altitudine. După ce coborâm de pe Vf. Parângul Mare (2519 m) spre Vf. Cârja, pe traseul de creastă, imediat după ramificarea potecii spre Muntele Slivei, la baza unui mic abrupt (vezi schița 44) găsim puțul de intrare (1 m) în Peștera RB3 (imaginea 45). De la această intrare,

30 Căldarea glaciară cu Lacul Găuri, privită de pe Vf. Coasta lui Rus (2301 m).

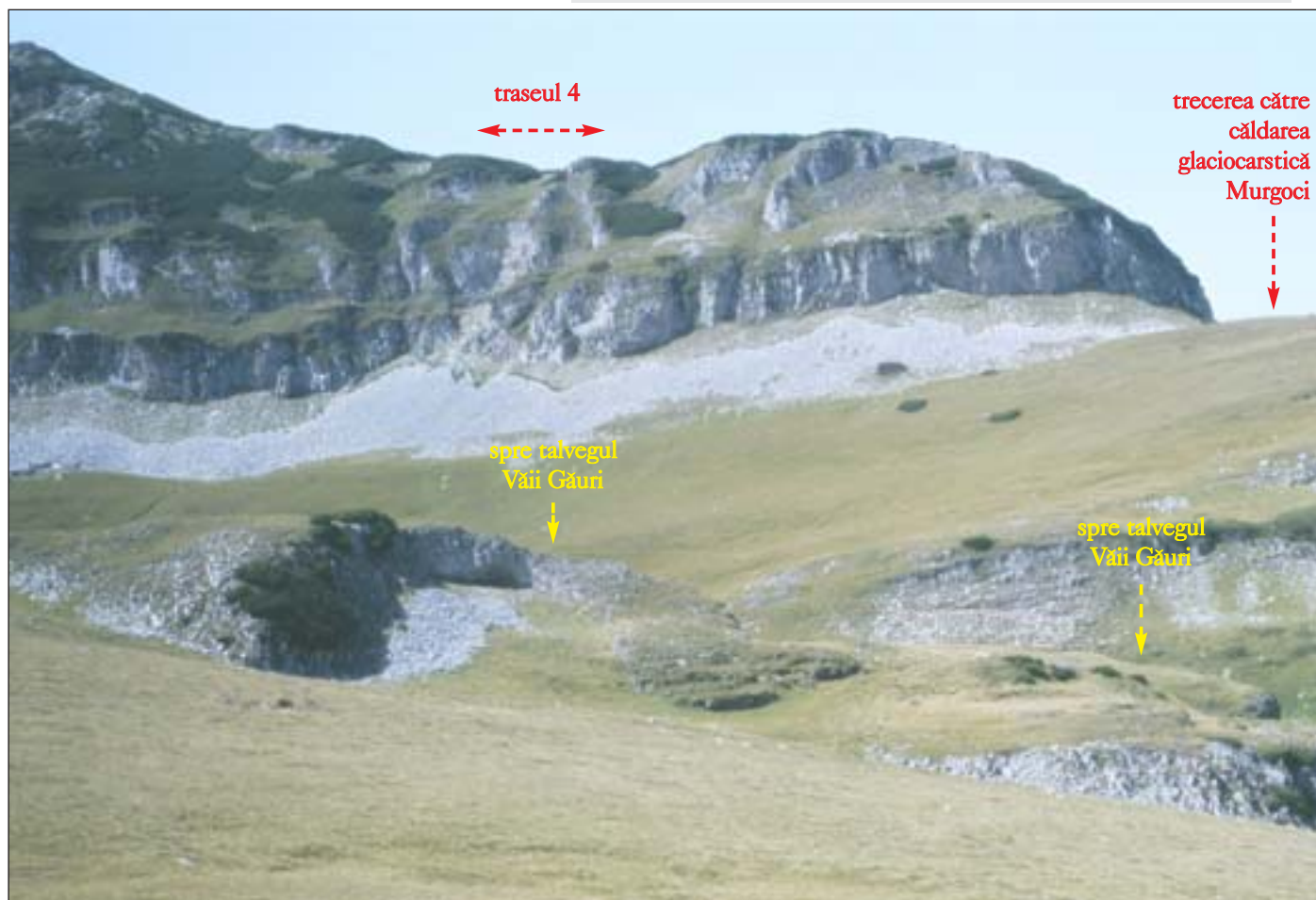
foto: Trestian Găvănescu (Râmnicu Vâlcea)

32 Versantul stâng geografic al Văii Găuri, cu pereți și grohotișuri - pe coama căruia trece traseul 4, dinspre Vf. Pietrii (dreapta) către Vf. Găuri (stânga) - văzut de pe versantul drept al Văii Găuri.

foto: Ică Giurgiu

Lacul
Găuri

34 Partea inferioară (fundul) a Văii Găuri (traseu 6), modelată de gheață și carstificare. Lacul Găuri (vezi și imaginea 30) este acum sec.

foto: Ică Giurgiu

↓
intrarea GH
a Peșterii
RB1 din
Valea Găuri

36 În apropierea Peșterii RB1 din Valea Găuri (vezi și desenul 27), un canion se dezvoltă tot mai pronunțat (vezi și imaginea 35).

foto: Ică Giurgiu, Paul Pupăzeanu, Alina Lințea

zona
Coasta lui Rus
2301

traseul 4

36 Dinspre Peștera RB1 din Valea Găuri (2010 metri altitudine) vedem partea din amonte a canionului în calcare și, spre dreapta, versantul stâng geografic al Văii Găuri.

foto: Ică Giurgiu,
Luciana Avramescu

37 Peștera RB1 din Valea Găuri (2010 metri altitudine) are galerii înalte de până la 7 metri și urme ale unui puternic curs temporar.

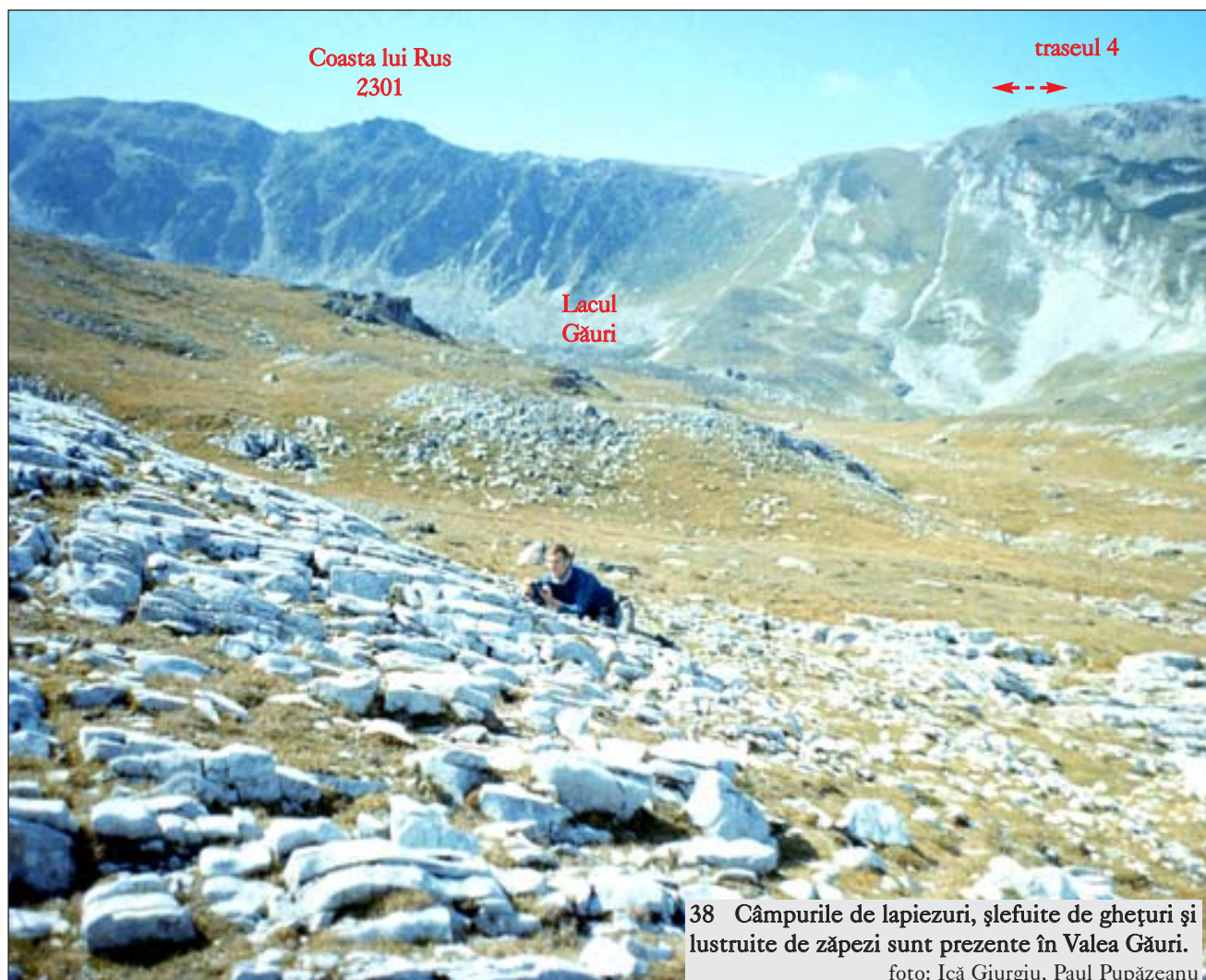
foto: Ică Giurgiu, Alina Lințea, Paul Pupăzeanu

Pietrii
2155

intrarea LM

intrarea GH
a Peșterii
RB1 din
Valea Găuri

intrarea CD

38 Câmpurile de lapiezuri, șlefuite de ghețuri și lustruite de zăpezi sunt prezente în Valea Găuri.
foto: Ică Giurgiu, Paul Pupăzeanu

39 Aval de imaginea anterioară, potecile ciobanilor duc la stâna din josul acestei fotografii; pe dreapta imaginii cum privim trece poteca traseului 6, varianta 2.
foto: Ică Giurgiu

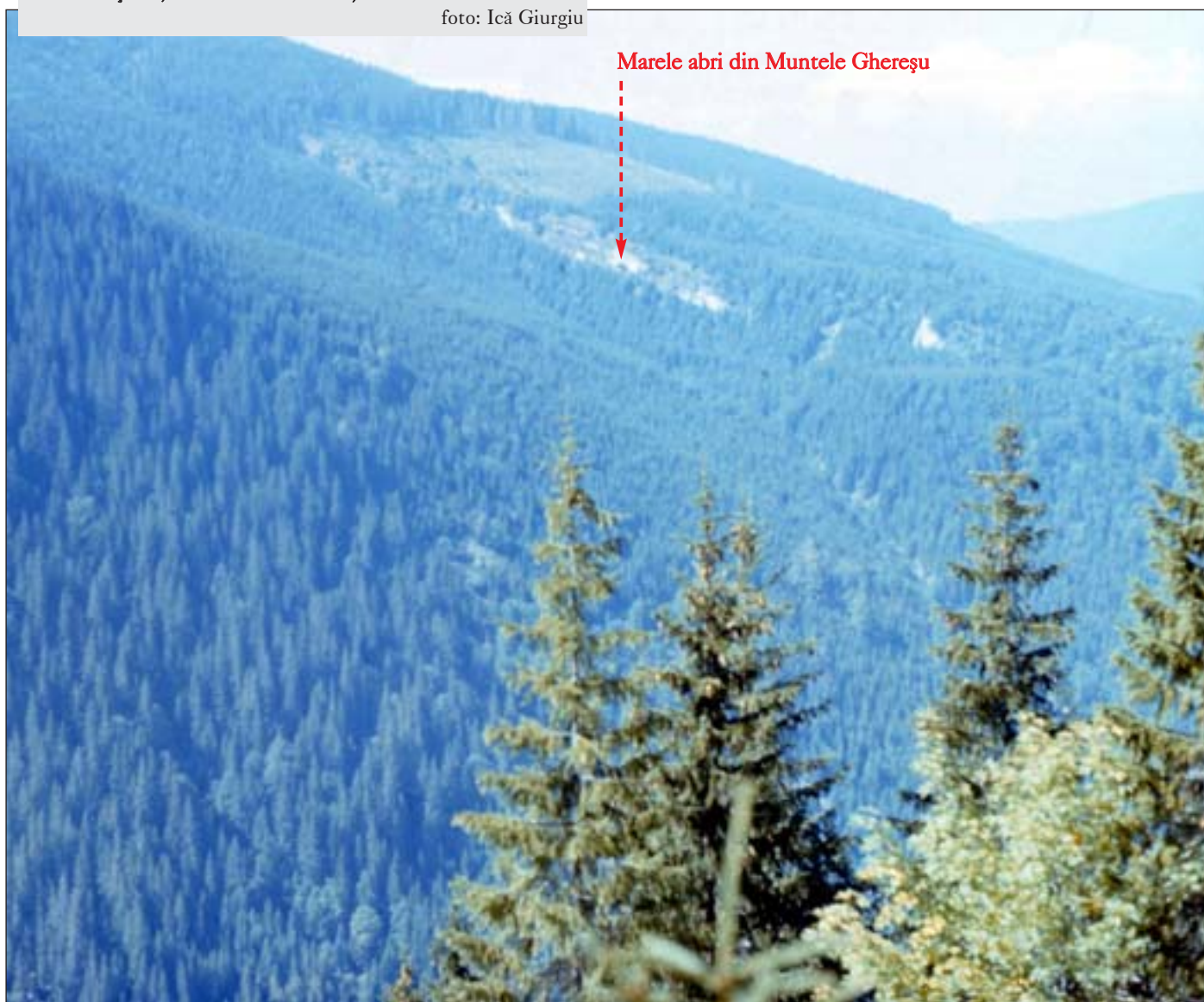

41 De pe Vf. Coasta lui Rus (2301 m), în versantul stâng al Văii Ghereșului, la baza unui perete din malul stâng al unui afluent de stânga al Ghereșului, se vede deschiderea Marelui abri din Muntele Ghereșu (14 metri lățime, 4 metri înălțime, 14 metri adâncime).

foto: Ică Giurgiu

40 Între Șaua Huluzu și porțiunea inferioară a Văii Găuri (traseul 6, varianta 2) se deschide perspectivă spre Șaua Ștefanu.

foto: Ică Giurgiu

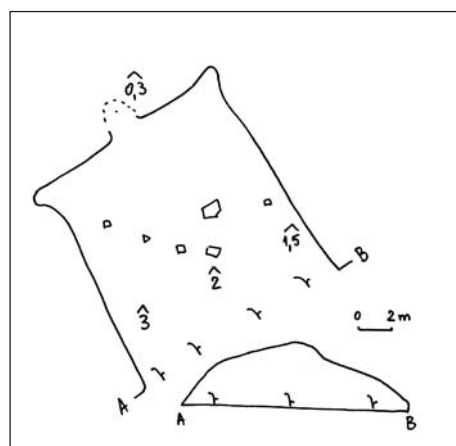

Marele abri din Muntele Ghereșu

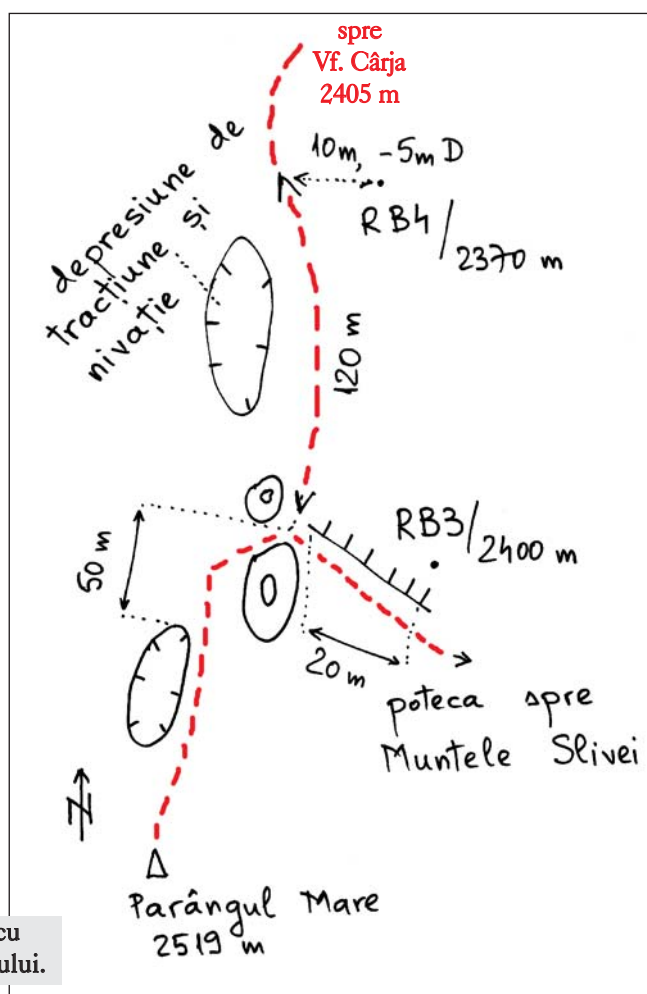

42 Deschiderea Marelui abri din Muntele Ghereșu (14 metri lățime, 4 metri înălțime, 14 metri adâncime).

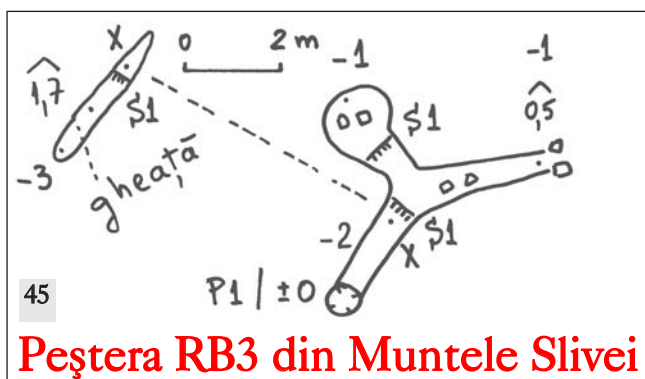
foto: Ică Giurgiu, Paul Pupăzeanu, Alina Lințea

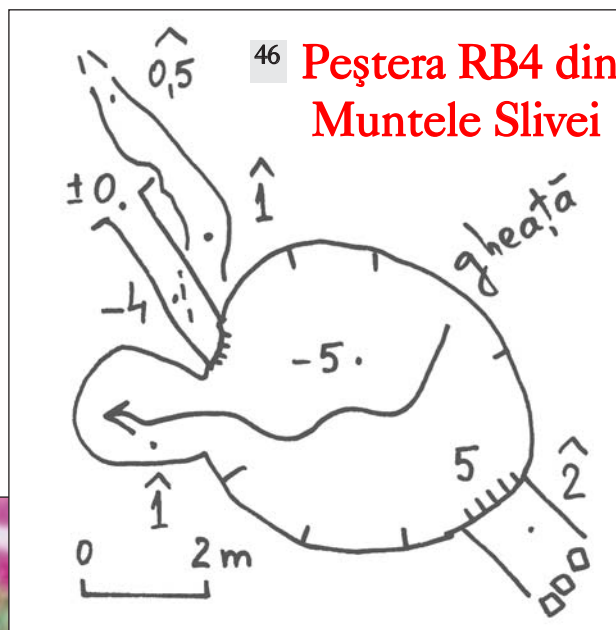
43 **Marele abri din Muntele Ghereșu**

44 Poziționarea peșterilor cu gheață de pe creasta Parângului.

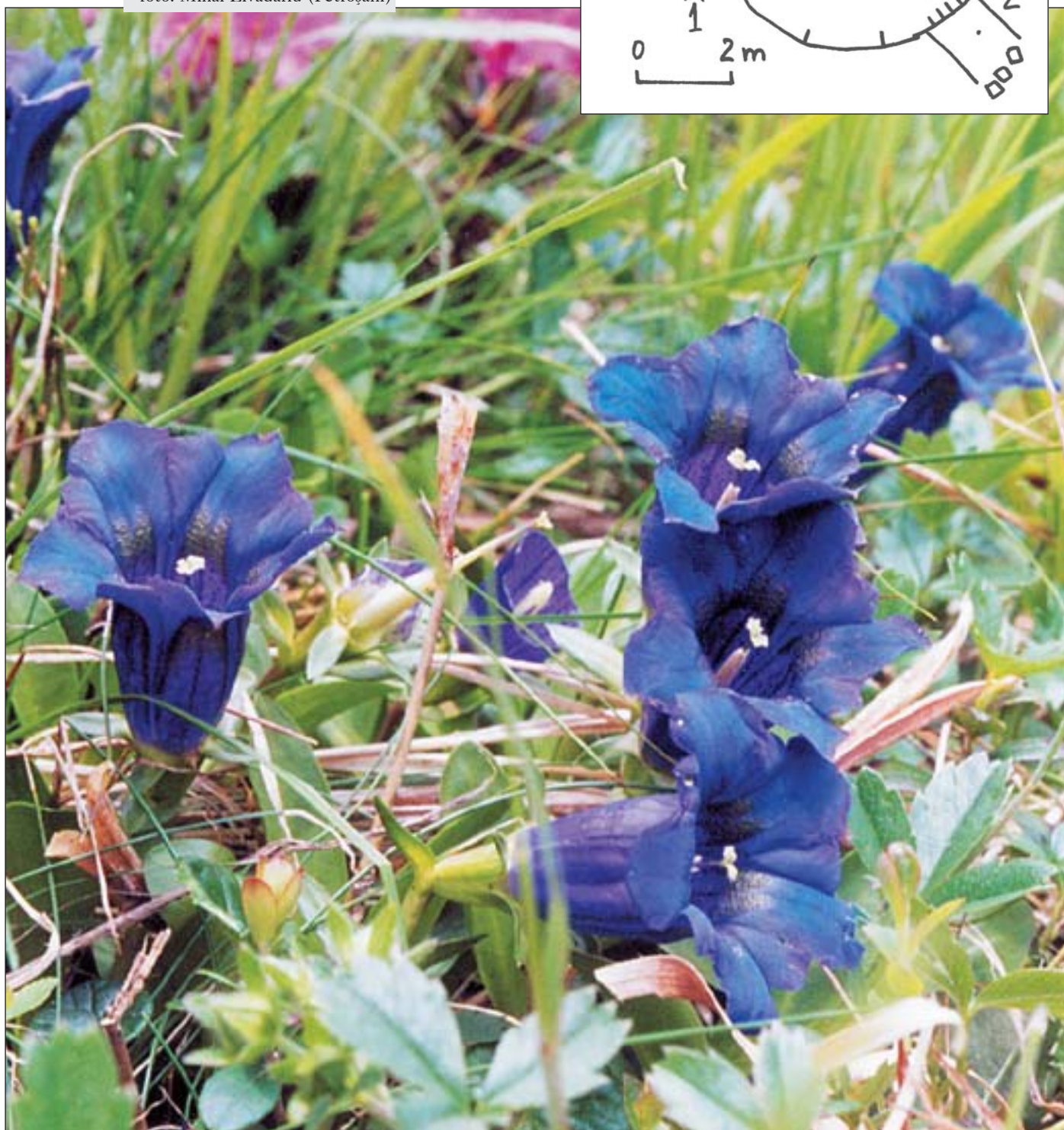

45 Peștera RB3 din Muntele Slivei

46 Peștera RB4 din Muntele Slivei

47 Gențiene pitice.
foto: Mihai Livadariu (Petroșani)

48 Căldarea Mija.

foto: Mihai Livadariu (Petroșani)

Mija
2372

49 Lacul Mija.

foto: Mihai Livadariu (Petroșani)

49 Panoramă de pe Vf. Mija.
foto: Mihai Livadariu (Petroșani)

pe o busolă cu 360 diviziuni, capul nord al acului magnetic se oprește la poziția 60 dacă îl îndreptăm spre Vf. Cârja. La baza lui P1, podeaua galeriei este acoperită cu gheață. Peștera are 11,2 metri lungime și -3 metri denivelare. Schiță realizată de Ică Giurgiu.

RB4 și de condițiile geomorfologice propice pentru a exista și alte asemenea goluri, pe Creasta Parângului apare un element de interes speologic în plus față de până acum.

metri înălțimea ei maximă și tot 14 m profunzimea sălii de la intrare (imaginea 43). Stratele sunt decimetrice și tot planșeul este acoperit cu plăcuțe și bolovani desprinși din tavan. Schiță realizată de Ică Giurgiu.

Peștera RB4 din Muntele Slivei

Este situată pe partea vestică a crestei dintre Vârful Parâng și Cârja, la 5 m mai jos de poteca turistică (vezi schița 44). Cavitare de tracțiune gravitațională, în șisturi. 13 metri lungime, -5 metri denivelare, 2370 m altitudine; schiță realizată de Ică Giurgiu (imaginea 46). Gheață pe talpa sălii centrale.

Ținând seamă de cât de repede am identificat Peșterile (cu gheață) RB3 și

Marele abri din Muntele Ghereșu

De pe Vf. Coasta lui Rus (2301 m), dincolo de Valea Ghereșului (vezi harta 1), în versantul ei stâng, la baza unui perete din malul stâng al unui afluent de stânga al Ghereșului, se vede o mare deschidere de peșteră (imaginea 41).

Ea este situată la 1530 m altitudine și a fost marcată cu RB. Urzici de-a lungul întregii intrări (imaginea 42). La 100 metri amonte de această mare deschidere se află patru abriuri mici, pe același nivel cu Marele abri (unul jos și trei deasupra lui). 14 metri este lățimea deschiderii, 4

Bibliografie

Ică Giurgiu - **Peșterile din România de la peste 2000 m altitudine** - revista Munții Carpați, nr. 8, 1998, pag. 53-55

Silvia Iancu - **Masivul Parâng, studiu geomorfologic** (autoreferat la teza de doctorat) - Facultatea de Geografie, Cluj, 1970

Nae Popescu - **Parâng** - colecția Munții Noștri, nr. 3, Editura pentru Turism, București, 1974

**INVITAȚIE
ÎN CARPAȚI**

REVISTĂ LUNARĂ DE DRUMEȚIE,
MUNTE, NATURĂ,
DISTRIBUITĂ ELECTRONIC,
PUBLICATĂ DE PROIECTUL ALPINET.

www.alpinet.org

de la Pasul Prislop la Gura Lalei

Prin Cheile Bistricioarei

text și imagini:
Vasile BOUARU,
Ciprian CHELARIU,
Dragoș CHIFAN (Rădăuți)

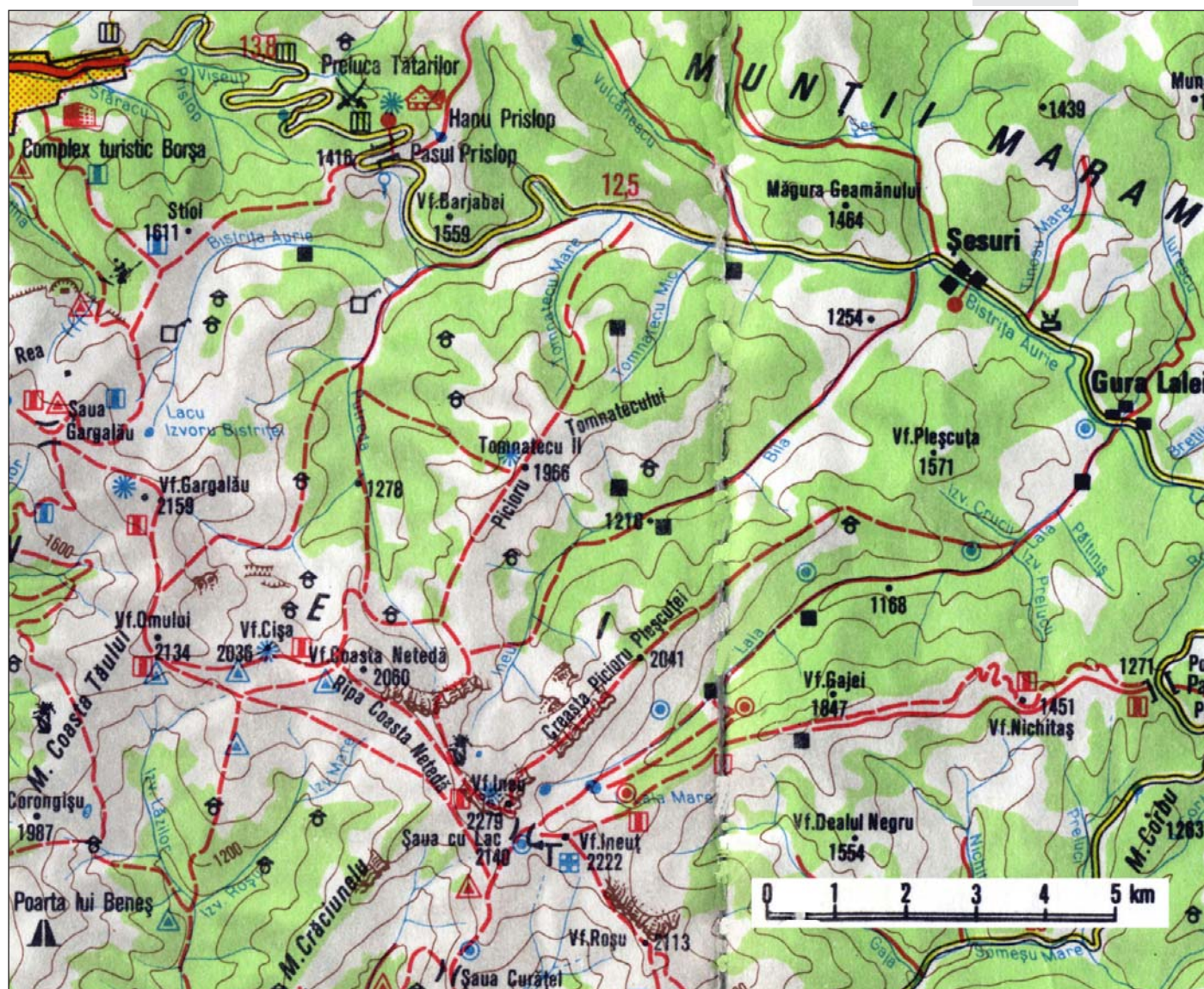
Am pornit, la mijlocul lunii septembrie, de la Pasul Prislop, 1416 metri. (Vezi harta 1, extras din Iuliu Buta, Ana Aurelia Buta - Munții Rodnei - colecția Munții Noștri, nr. 20, Editura Sport-Turism, București, 1979. Ică Giurgiu mulțumește editurii pentru că m-a consultat (la recomandarea lui Emilian Cristea) în ceea ce privește noutățile din masiv; o parte din materialul oferit de mine a fost trecut pe forma finală a hărții și textului. Nu știu dacă să mă bucur că am fost omis pentru contribuția avută sau să regret că nu s-a precizat autorul materialului pe care l-am oferit - atât forma finală a hărții cât și textul având

multe carențe.)

Ceața era deasă și norii pregătiți de ploaie. Urmăm drumul forestier care trece pe lângă o stână și apoi urcă domol spre altă stână, aflată în vecinătatea Vf. Știol (1611 m). Foarte rar apare și un marcaj foarte vechi, triunghi roșu. După aproape o oră depășim Vf. Știol prin stânga și ajungem pe un frumos platou care are în stânga mai multe construcții ale unei stâne, spre care duce un drum. În dreapta observăm capătul superior al liniei de telecaun care vine de la complexul turistic Borșa.

Depășim stâna și ne îndreptăm către

Harta 1.

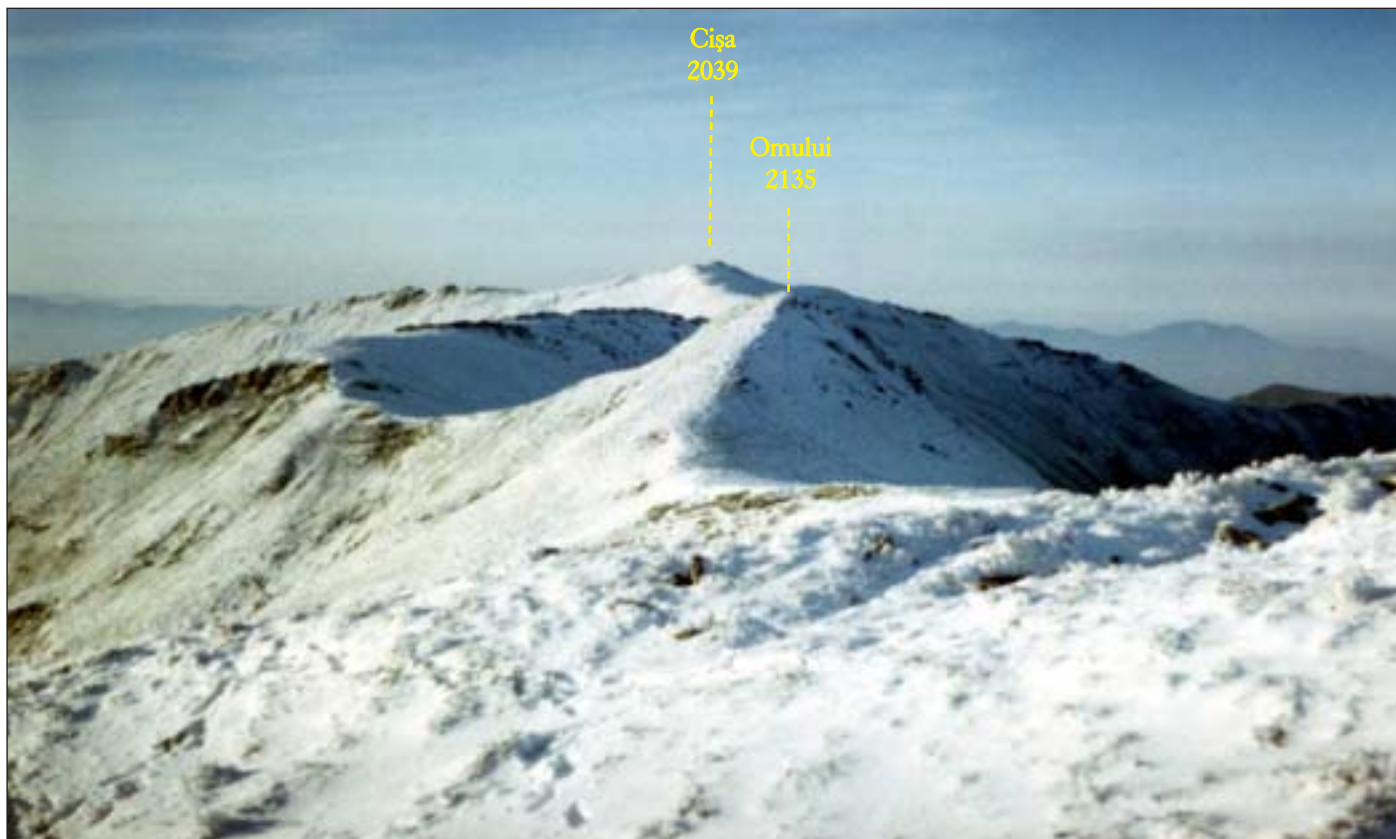
3 Cheile Bistricioarei.

4 Lacul Izvorul Bistriței, văzut de sub Vf. Gărgălău (2158 m).

5 Bivuac sub Vf. Gărgălău, la est de el.

6 Pe creasta principală a Rodnei, în drum către Vf. Ineu.

Valea de obârșie a Bistriței, care se vede în față. În dreapta se află un frumos perete de calcar, nu prea înalt dar spectaculos, în care sunt câteva găuri nu prea adânci, care seamănă cu guri de peșteră; una dintre ele are lungime de aproape trei metri. Ocolim aceste perete în 5 minute și imediat după el este Bistrița, aici foarte mică, aflându-se aproape de izvoare. Pe unele hărți (exemple, notă de Ică Giurgiu: Emilian Iliescu - Munții Rodnei - colecția Călăuza turistului, Editura Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, București, 1968; Ion Sîrcu - Munții Rodnei, studiu morfogeografic - Editura Academiei, București, 1978; Andrei Beleaua, Petru Lucian Goja, Dinu Mititeanu - Munții Rodnei - Bel Alpin Tour, 2006) această ramură se numește Bistricioara.

Pe acest pârâu, ceva mai sus, este o cascadă (imaginea 3), de la care încep Cheile Bistricioarei, nu prea lungi, dar spectaculoase. Urcăm prin partea stângă a cascadei și după 5 minute coborâm între pereții cheilor. Stâncile sunt puternic acoperite cu licheni și mușchi, care conferă locurilor o notă de sălbăticie. În apropiere sunt afine și merișoare.

Revenim în poteca de pe malul superior al cheilor și urcăm spre izvoare. Plafonul de nori este jos, nu vedem mare lucru, dar știm că undeva în față tre-

buie să fie Vf. Gărgălău. După o oră de la cascadă ajungem pe malul unui lac glaciar, care este unul dintre izvoarele Bistriței. Ceva mai sus, în dreapta, este alt lac glaciar, limpede ca și primul, de unde izvorăște Bistrița (imaginea 4). Urcăm spre Șaua Gărgălău, pe care o atingem după o oră.

Spre surprinderea și satisfacția noastră, muntele este acoperit cu zăpadă. Urcăm Vf. Gărgălău (2158 m, cotă conform hărții Munții Rodnei, de Dănuț Călin, Ștefan Buia, Editura JIF, București, 1994, care preiau cotele de pe harta topografică; vom folosi și în continuare aceeași sursă - notă de Ică Giurgiu) și apoi găsim un loc plat, unde instalăm tabăra (imaginea 5). Noaptea vântul a bătut puternic, dar s-a mai potolit spre dimineață, când a fost senin și ger.

Vârful Ineu domină orizontul estic. Putem vedea traseul pe unde am urcat și pe cel pe care trebuie să-l urmăm. Muntele este acoperit cu zăpadă de pe la 1800 metri în sus și apare un frumos contrast între pajștile încă verzi aflate mai jos și albul zăpezii de pe creste. După ce strângem cortul ne înscriem pe traseul marcat cu bandă roșie. Depășim pe rând Vârful Omului (2135 m) și Cișa (2039 m) (imaginea 6), sub cer senin și soare puternic. Putem vedea și cealaltă parte a crestei, cu

zona cea mai înaltă a Munților Rodnei, respectiv Vârful Pietrosul (2303 m) și Puzdrele/ Puzdrele (2188 m).

După Vf. Cișa ne apropiem de o zonă mai periculoasă a traseului. Ajungem la Râpa Coasta Netedă (imaginile 7 și 7.1) și ne întâmpină un grup de stânci umede și alunecoase. Deși am fi câștigat timp și am fi scutit mult efort dacă le-am fi înfruntat direct, hotărâm că este mai bine să ocolim acest pasaj. Coborâm spre dreapta față de sensul în care mergem, spre niște mici lacuri care se observă mai jos. Cu această ocazie găsim și izvoare de unde ne împropătăm proviziile de apă. După un scurt popas urcăm din nou în creastă, ceva mai spre dreapta.

La un moment dat ne apare în față peretele nordic al Ineului, alb strălucitor, ce parcă vrea să atingă cerul. Începem urcușul final și după aproape 6 ore de la plecarea de sub Vf. Gărgălău atingem Vf. Ineu (2279 m). Panorama este încântătoare. Sub vârf se zărește și Lacul Lala Mică (imaginea 9). Tot de aici vedem și traseul pe care îl vom urma. Coborâm spre Șaua cu Lac (imaginea 10) și apoi spre Lacul Lala Mică, unde facem un scurt popas. De aici pornim, pe marcaj punct albastru, spre Lacul Lala Mare (imaginea 11), aflat ceva mai jos; lacul este înconjurat de jnepeni, care sporesc frumusețea peisajului.

Ne hotărâm să urmăm o variantă a

7 De pe Muntele Cișa privim partea de est a crestei Rodnei.

7.1 De pe Muntele Cișa, partea de est a crestei Rodnei.

foto: Csepregi Sandor (www.alpinet.org)

Ineu
2279

8 Înainte de urcușul final spre est, pe Coasta Netedă.

9 De pe Vf. Ineu (2279 m) vedem Lacul Lala Mică.
foto: Dorin Axinte (www.alpinet.org)

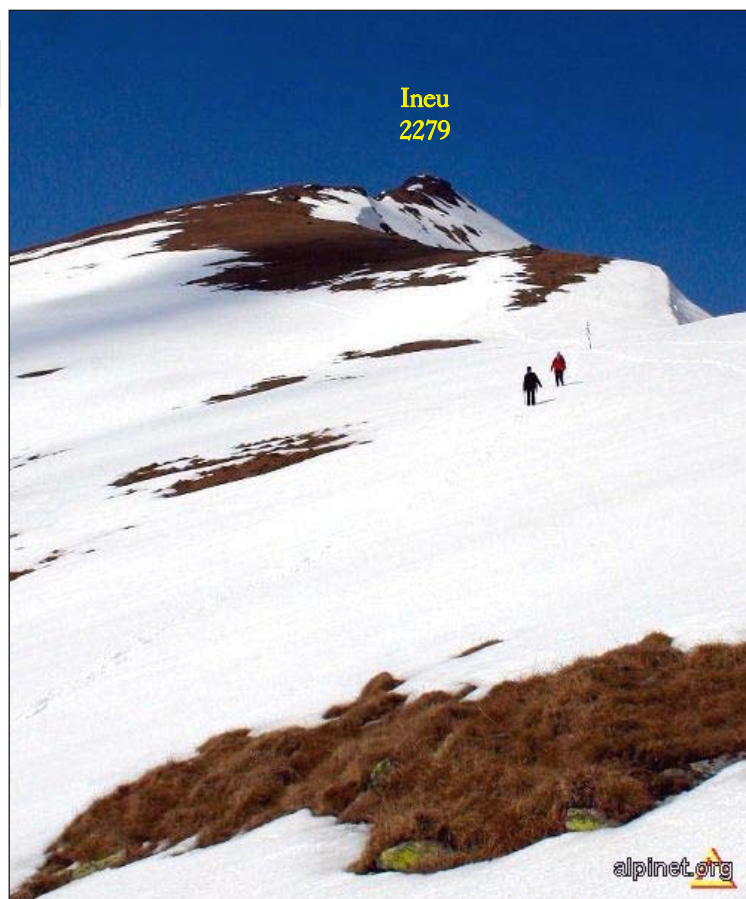
Piciorul
Pleșcuței

Muntele
Gaja

alpinet.org

10 Din Șaua cu Lac urcăm spre Vf. Ineu.

foto: Ionuț Nechita (Cluj-Napoca/ www.alpinet.org)

11 Lacul Lala Mare.

foto: Diana Șerban (www.alpinet.org)

12 Vf. Ineuț, văzut din Valea Lala.

foto: Ștefan Lavric (www.alpinet.org)

traseului, poteca marcată cu punct roșu, care se unește ceva mai jos cu cea marcată cu punct albastru. Coborâm printre jnepeni și încet-încet intrăm în pădure, semn că altitudinea este mai mică. Seara ne prinde într-o mare poiană, unde se afla o stână. Ne instalăm tabăra. Se mai vede de aici Ineuțul (2222 m), plin de zăpadă (imaginea 12).

A doua zi de dimineață strângem bagajele și ceva mai la vale intrăm pe drumul forestier care ne conduce spre Gura Lalei, în aproape 2 ore.

Despre Lacul glaciar Izvorul Bistriței Aurii

text: **Petru Lucian GOJA**
(Baia Mare)

Am observat distrugerea lacului la 3 octombrie 2002; efectuam o tură pe creasta principală, cu Iancsi Moldovan (Satu Mare), de la Pasul Șetref spre Pasul Rotunda.

Pe 6 octombrie 2002 am început alertarea instituțiilor, de la Prefectura Maramureș la Guvernul României - ministerele de resort, Parlamentul României, UNESCO Paris, GNM, Greenpeace Viena, WWF DCP.

În 2004 s-a început acțiunea în ins-

tanță. Nu peste mult s-a decis neînțeperea urmăririi penale a vinovatului Grec Gavrilă. Am făcut recurs; s-a derulat la Judecătoria Vișeu de Sus. Acum s-a reînceput instrumentarea dosarului de către Poliția Județului Maramureș și Parchetul de pe lângă Tribunalul Județean Maramureș; de curând mi s-a luat o declarație personală, până în prezent aceasta lipsind ca piesă din dosarul care a adunat mii de pagini, inclusiv Studiul de impact și Proiectul de refacere întocmite de către ICAS Brașov împreună cu COMN, APNM Rodnei. Iată stadiul unei crase încălcări a Legii 5/2000, soldată cu irecuperabila distrugere a Lacului glaciar Izvorul Bistriței Aurii (Tăul Știol).

Creasta Bulat - Chiuзу

text și imagini:

Petru Lucian GOJA (Baia Mare)

20 ianuarie 2006, cu Mișu Gheție și Brena. La ora 9 pornim spre cartierul Ferneziu din Baia Mare; acolo cotim pe o străduță laterală care ne apropie de V. Cerbului, pe la confluența acesteia cu Râul Firiza (vezi extras de hartă din lucrarea Munții Gutâi, de Dumitru Iștvan, Stelian Popescu, Ioan Pop, Editura Sport-Turism, București, 1990, colecția Munții Noștri).

Gerul scăzuse la -11 grade Celsius, cer senin, soare cu dinți. O luăm în amonte malului drept geografic al V. Cerbului, inițial pe lângă câteva case, tăind-o printr-o livadă de pruni, admirând mirifice scînteieri orbitoare ale ză-

pezii, apoi grafica măreților castani seculari proiectată pe cerul azuriu. Valea e îngustă, adfundă, străjuită pe maluri de un deset compact de sânger, corn, alun, carpen și păducel. Urme recente de căprioară; le găsim apoi locurile de înnoptat și rumegat, sub fețe expuse sudic, acaparate de hățaș de mur al căror frunze verzi le apreciază sau pe sub coroanele castanilor comestibili, unde au săpat cu copitele după fructe. Apar și solitare urme de mistreți viguroși.

Dincolo de vale, deasupra vechii Uzine de Apă, se profilează un deluț, ca o uriașă căpiță de fân, împădurit cu stejar. Dintr-acolo suie un drum tehnologic minier spre o închisă acum galerie (malul stîng al V. Cerbului). O gospodărie solitară, acum abandonată, apare la stînga. De aici, privind în urmă, avem un prim pastel hibernal băimărean, de basm (foto 1).

O rectangulară poiană cu arboret de castan acompaniază în amonte V. Cer-

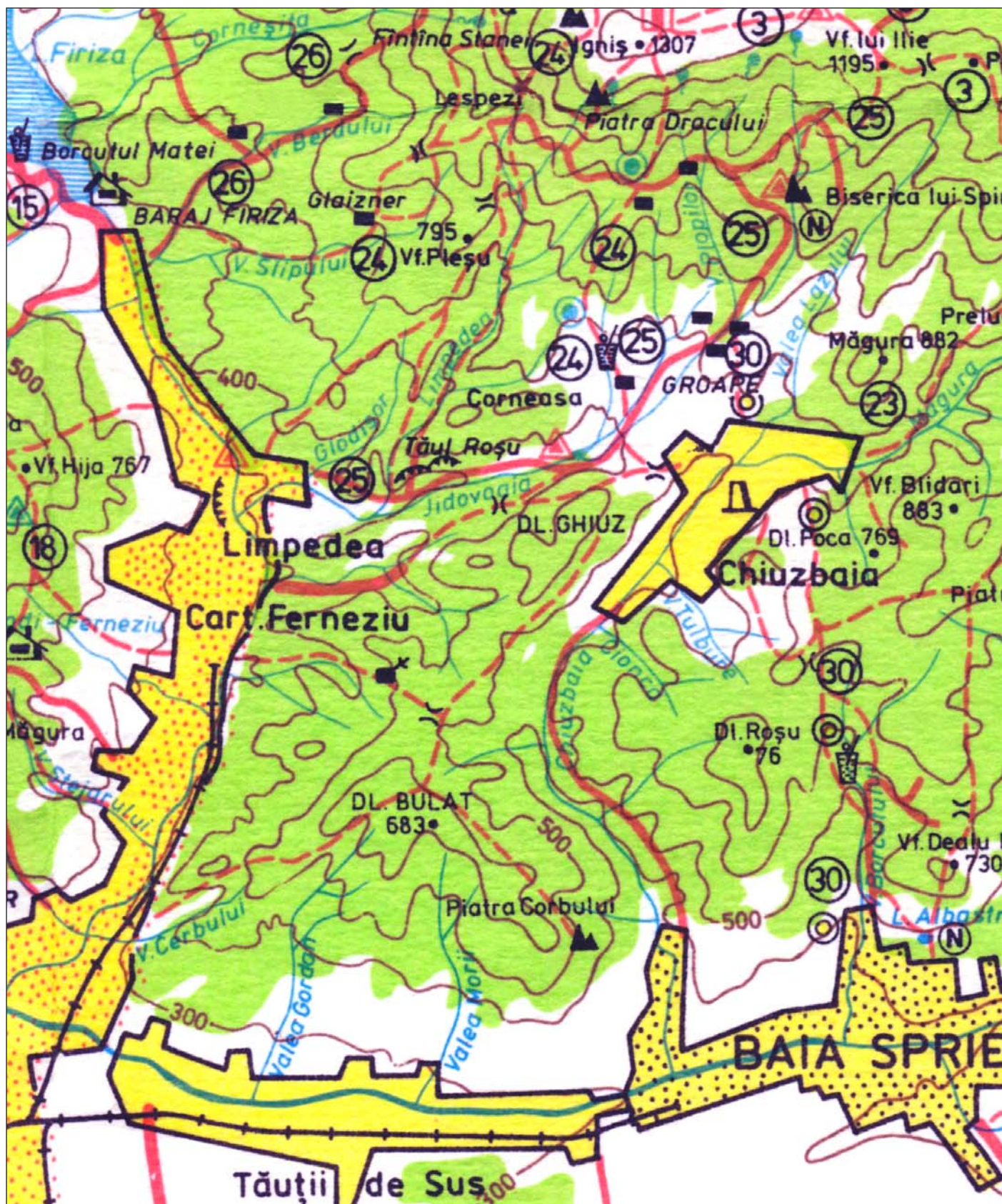
bului. Zăpada nu are mai mult de 25 cm, e recentă și pufoasă. Gerul se face simțit repede la picioare deși credeam că suntem echipați corespunzător. Două vâlcele taie poiana spre sud, afluiind în vale. În fundul poienii un șir de pini roșii troieniți. Din preajma lor vedem zona estică a Băii Mari.

De aici încolo malurile văii sunt acaparate de imense tufe de alun și corn. O potecă suie la stînga văii, spre o șa. Fiind în umbră, gerul asprindu-se, decidem să o tăiem prin vale la dreapta, atacând versantul înclinat la 35%, ieșind pe piciorul împădurit cu stejar și castan. Ce bine e să fii în bătaia soarelui, chiar dacă aparent nu are putere! Ne înviorăm imediat suind direct pe poteca jgheab pentru tractarea buștenilor cu funia și umărul. La dreapta se aud izbituri seci de secure și glasuri. Tăuțenii de sus,

1 Suind spre Vf. Bulat, pe Valea Cerbului; în fundal cartierul estic al orașului Baia Mare.

amărâți, au ieșit după uscături. Panta se accentuează, jgheabul e foarte alunecos, îl evităm prin pădure.

Spre nord-est cerul a devenit albastru violet. Pe el se profilează coroane gravate-n negru, tivite cu albă chiciură. Minuni sunt firele bej de iarbă delicat aplecate de povara groasei chiciure sau

tinerii fagi și stejari cu frunzele uscate necăzute, decorate în alb stelar strălucitor. După 1½ ore de marș atingem primul vârf și banda silvică roșie. Vârful e acaparat de un hățaș de păducel, arțar și zmeur; îl ocolim ușor prin dreapta, apoi continuăm pe culme.

Dăm de H-ul silvic, dublat de o ban-

dă galben portocalie ce ne va însoți pînă în Șaua Bulat. În dreapta noastră (sud sud-est) se profilează afunda Valea Gordan, coborând spre Rigocut. Urme de căprioare sunt peste tot, ca și ale solitariilor mistreți. După încă o jumătate de ceas constatăm că dinspre nord cerul e invadat repede de nori albi, prevestitori

de ninsoare. Ieșim într-o șauă cu versant nord-vestic defrișat. Ce minunată priveliște de aici spre Ferneziu, Vârful Hija și Strâmba, barajul și Lacul de acumulare Firiza și departe Vf. Pietroasa (foto 3).

Depășim șaua cu zmeuriș și lăbărtațe tufe de loză (*Salix caprea*) suind un versant, continuând pe culmea cu roșu H silvic, spre Vf. Bulat. La dreapta apare obârșia V. Morii, spre stânga sunt văi ce afluesc spre malul stâng al Râului Firiza, în Ferneziu. Vf. Bulat apare după 3 ore, în dreapta noastră; la nord de el, după o lungă înșeuare, e un vârf împădurit, ceva mai scund. Prima căprioară se ivește în fața noastră și dispăre în desetul de fag și loză.

Suim spre Șaua Bulat, dăm de un drum de TAF și vedem alte două căprioare (panoramă spre Igniș, foto 4). Suim vârful din stânga, pe alocuri stâncos și cu doborâturi de vânt apoi, spre neplăcerea noastră, coborâm circa 300 m diferență de nivel spre nord. Banda galben portocalie dispăre dar ne orientăm după culme și H-ul silvic. Zăpada e mai mare aici fiindcă cea nouă s-a depus peste precedenta, netopită.

La dreapta noastră, jos, se conturează treimea inferioară a Văii Chiuzbăii. Locul de plasare al unei sondeze, câțiva piloni de beton, o primă prăbușire conică și un traseu ca de funicular ne amintesc că suntem deasupra unui vast păienjenis de străvechi galerii miniere arondate E.M. Herja.

Culcușuri de căprioare și mistreți stropite cu urină galbenă sau portocaliu sângerie. Coborâm într-o șauă din care un drum de căruțe/ TAF se lasă spre Ferneziu, la dreapta acesta continuând pe sub Piatra Corbului spre Dl. Bodoaia. Continuăm suind versantul din față și ajungem pe un vârf tăiat pe flancul estic de un alt drum de TAF; noi ținem culmea spre est, suind și următorul vârf.

După 4 ore de la plecare poposim pe un vârf împădurit, marcat cu bornă topo; înscrisul e nelizibil. Câțiva fagi uriași, cu diametre de peste 1,2 m (foto 5). Aici facem un scurt popas, ne consumăm merindea, ne dregem setea cu ceai și cafea. Spre nord-est se vede vag fundul Chiuzbăii, spre sud fosta cabană silvică de pe Valea Chiuzbăii, cea cu heleșteu, viitoare bază turistico hotelieră privată.

Spre nord-vest vedem andeziturile întunecate ale carierei Tăul Roșu. Vizibilitatea ne determină să urmărim riguros culmea suindă/ coborândă, brusc cotind

spre vest, urcând accentuat printr-o zonă cu doborâturi vechi de vânt. Excepționând șaua și versantul despădurit spre Ferneziu și versantul sud-estic de sub Șaua Bulat spre V. Chiuzbaia (cu făget tânăr, necesitând prima asanare), în rest aveam să admirăm incredibil de frumoase păduri, la început predominant de stejar, apoi intercalate cu făget, în final stejar.

Ne apropiem de obârșiile celor două ramuri ale V. Herja, o demonstrează craterele (vreo patru) din care suie spre cer fuioare de aburi înșelându-ne la început, crezând că sunt suitoare. Mai vedem o dată Chiuzbaia, zona centrală și la dreapta piramida vulcanică inconfun-

dabilă a Vf. Poca. Deplasarea devine șerpuită fiindcă craterele, ca de bombă, sunt la tot pasul iar prăbușirile de galerii niște hidoase și înfiorătoare plăgi ale pământului. O prăbușire aici ar însemna dezastrul... Nimic nu le avertizează, nimeni nu le îngreădește.

Crezând că suntem pe versantul sud-vestic al Vf. Chiuzu/ Ghiuz și duși de lene pe o alee tangentă, ne trezim în fundul V. Herja, la altă imensă prăbușire de mină; dincolo, spre nord, vedem culmea înaltă și împădurită pe care trebuie să o depășim pentru a ajunge în final în Valea Jidovoia.

Recurgem la un ultim asalt pe piciorul vestic al Chiuzului și, după 6 ore de

3 Vedere spre cartierul Ferneziu din Baia Mare. Dealul Hija (767 m) este în planul secund, iar în spatele lui se află Dealul Strâmba.

la plecare, îi atingem vârful, privind spre Igniș, Groape, Chiuzbaia (foto 6). Ne înșelăm cumplit spunându-ne gata, greul s-a terminat. Nici pomeneală. Continuăm spre nord-est, depășim o scurtă înșeuare, ajungând pe un vârf ceva mai scund, acaparat de stejari și stâncării. Abrupt nordic stâncos. Picior nord-estic stâncos custuros. Urme de cerbi, mistreți, urinate culcușuri, solitare urmele lor coborând în slalom spre liziera Chiuzbaia - Groape, ținta noastră.

Coborâm cu extremă atenție, pragurile stâncoase nu se văd de nea, nici parșivele ramuri decojite și înghețate de fag pe care bocancii o iau razna. Panta are minimum 45%, mai mult pe alocuri. Facem mari volte, ajutați de bețe; în trei rânduri alunec pe frunzișul gros și pra-

4 Zona Vârfului Igniș în fundal, văzută din Creasta Bulat.

5 Fag. Alături, Mișu Gheție și Brena.

gurile stâncoase. Iată-ne în Groape, micuța enclavă cu căsuțe de vacanță cochete, cvasipustii fiindcă drumul de acces nu e degajat iarna. Pustie pârtia de schi școală. Teribilă panoramă, de la Dl. Poca la Piatra Albă - Dl. Blidar și Măgura, evident și către abruptul sud-estic stâncos și platoul alpin al Vf. Igriș.

După 6½ ore, cotind spre vest pe la lizieră, trecem de o troiță păzită de un troienit molid, depășim o imensă galerie de aeraj a E.M. Herja, acum tăcută și ajungem la căsuțele de vacanță. Coborâm apoi spre drumul ce acompaniază în aval V. Jidovoia, trecând prin cariera de andezit Tăul Roșu. Ajungem în cartierul Limpedeș. La ora 17, după 7½ ore de marș, încheiem circuitul.

6 Dinspre Vf. Chiuzu, vedere spre localitatea Chiuzbaia.

Pe urmele mistreților

text și imagini:
Petru Lucian Goja (Baia Mare)

Sfârșit de noiembrie 2006, cu Iancsi Moldovan. La 8,30 plecarăm spre Limpedia - Ferneziu, în continuare spre Tăul Roșu - Groape (vezi hartă la pagina 41; imaginea 1), admirând tumultoasele ape argintii cristaline ale V. Jidovoiaia, parcând în fața unei pălincii aflată în verva fiertului borhotului de prune și lângă stâlpul cu săgeți turistice plantat prin anii 1960-65, de tare multă vreme ilizibile.

La ora 8,50 ne-am luat rucsacii de tură și bețele de trekking. Apăruseră aici câteva noi case de vacanță, cabane turistice private, multe armonioase și cochete, integrate peisajului cu fundalul iubitului de noi Igniș spre nord-est.

În câteva minute eram ajunși la Borcutul Groapelor (izvor cu apă minerală). Dacă arinii falnici din jur căzuseră recent pradă drujbei, fântâna și copertina suferiseră binevenite reamenajări, ocazie cu care s-au montat și trei bănci solide din lemn. Urmăream marcajul punct turistic albastru pe poteca ce se avântă spre nord tăind fânațe acaparate de Părul porcului și mari insule de ferigi us-

cate, ruginii, pudrate cu nea. Altădată în poienile abrupte din stânga văzusem căprioare și ciute, iepuri, iar la dreapta scăldători și urmele hoardelor de mistreți. Acum era o liniște desăvârșită și nici o urmă în neaua care ajunsese la un lat de palmă.

În 20 de minute eram ajunși la lizi-era pădurii de fag, sub stejarul solitar și la relativ recente praguri generate de alunecări de teren de unde, privind spre sud-est, se deschide o splendidă panoramă asupra Groapelor, Chiuzbăii, Dl. Chiuzu și Dl. Poca iar mai la est către Mons Medius-ul (Dl. Minei) Băii Sprii și Vf. Mogoșa. Soarele se chinuia să penetreze plafonul groșilor nori din care dansau leneși rari fulgi minusculi. Mai apoi o prelungă geană sângerie de lumină irizată se contură în lungul orizontului sudic în timp ce deasupra noastră creștea amenințătoare cupola strivitoare a norilor aducători de ninsoare. Ce mai, o excelentă zi de munte.

Am continuat pe poteca largă, foșnindă de grosul covor ruginiu al frunzelor

1 Zona Groape, localitatea Chiuzbaia.

2 Stratificări în roci andezitice.

3 Pe Vf. Igriș (1307 m).

4 Sub Vf. lui Ilie.

lor năclăite de nea și am ajuns la V. Plopilor, și de această dată optând pentru atacarea coastei și apoi culmii din stânga în loc să ne deplasăm pe vale urmând marcajul turistic punct albastru.

În stânga ne atrase imediat atenția cursul furibund al V. Limpedei. Ajunsesem în rariștea mestecenilor acaparați de catifelate și inconfundabil de plăcut parfumate exemplare alb-bej de iască, cu un scund și dens covor de afiniș la picioare; lipsea însă tradiționala potecă a cervideelor. O solitară urmă de cerb aveam să remarcăm mai încolo, coborând către o mică înșeuare, suind apoi pe un larg picior ce ne scoase la plantația de molidiș și drumul forestier de centură ce leagă Groape de poienița de sub andeziticele coloane Lespezi și poteca turistică ce suie către Culmea Comorilor - Ticlăzău - Igniș Vest, pe V. Șlipului.

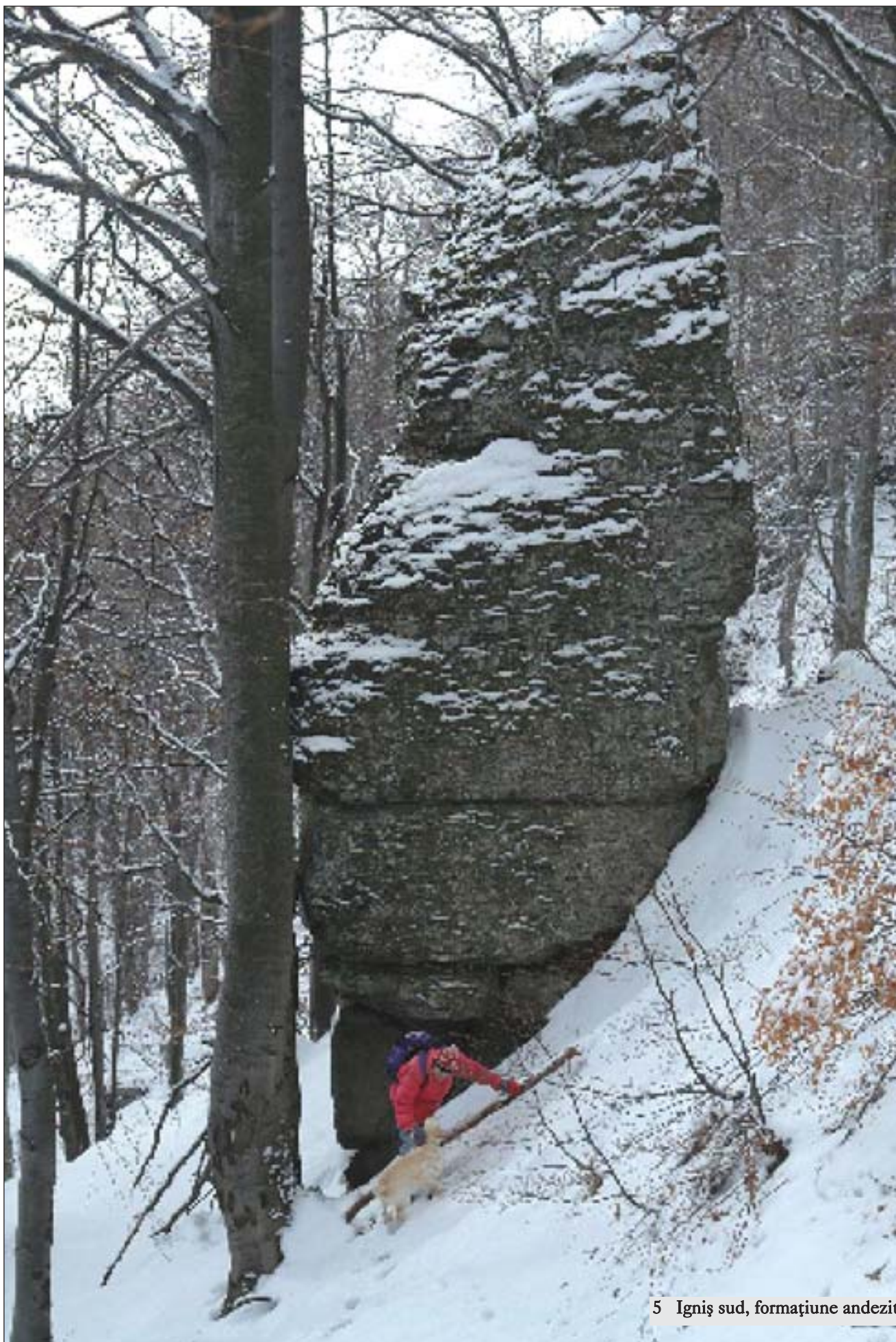
Zăpada avea aici deja 20 cm și apărură cele dintâi urme de mistreți, unele uriașe, probabil de vieri sau scroafe bătrâne. Ne-am dres cu ceai de fructe și câte o banană apoi am continuat prin plantația de molid verde-întunecat și zădă auriu-ruginie, parțial despuiată de

cetină. Din păcate, treptele de lemn și piatră montate aici se distrugeau încet, și din pricina mistreților care se pare că agreează desetul impenetrabil asezonat cu zmeuriș și muri.

Zăpada umedă înghețase constituind un excelent sprijin pentru bocanci dar sporind și efortul de deplasare. Spre est se deschise imediat o frumoasă panoramă către Vf. Arșița (Ciontolău), Vf. lui Ilie și Igniș Sud, mai apoi se auzi tot mai tare căderea apelor cascade din zona superioară a V. Jidovoia; dar ceea ce impresiona în mod deosebit erau Dealurile Chiuzbăii, cu expunere nord-estică, încă verzi și tăiate într-o subtilă grafică de vâlcele străjuite de prelungi tufe brun-întunecate.

Poteca noastră continua de-a coasta, pe curbă de nivel, fiind relativ recent parcursă de un uriaș mistreț. Am ieșit în fosta poieniță plantată cu zădă, am văzut câteva exemplare dezrădăcinate de furtuni, apoi am continuat prin neaua de peste 25 cm, bine înghețată, cu matura deja plantație de molid la dreapta, ajungând după 2 ore de la plecare sub stâncăriile Pietrei Marcului (Piatra Dracului după unii).

Pe nea se iviră urmele discrete ale unui jder de stâncă iar cele de mistreți dispărură treptat către vest, spre obârșiile V. Limpedei și V. Corneasa. Doi imenși fagi, cu trunchiuri de peste 80 cm diametru s-au prăbușit peste potecă; i-am ocolit larg, după care am purces la șerpuirea intens ascendentă evitând stâncăriile printr-un natural culoar și concomitent trunchiurile doborâte de cele două succesive incendii din vara/toamna lui 2004. Brena, deși cu mici Labradori în pântec, zburda pe deasupra zăpezii înghețate, pe alocuri cu crustă groasă, în care noi găseam prize bune propulsării pe panta de 35-45%. Admirarăm în dreapta meterezele, parapetii și cele trei imense santinele stratificate în andezituri (imaginea 2), mai apoi, la stânga, precursorile stâncării megalitice ale turnurilor Pietrei Marcului. Am ajuns la zona superioară a potecii, unde neaua avea 35 cm grosime. Și aici uriași fagi fuseseră doborâți de vijelii. După 3 ore de la plecare poposeam la liziera superioară, lângă izvorul Pântana Neamțului, colmatat cu frunziș de fag. Soarele se juca cu noi răsplătindu-ne astfel efortul. Un molid solitar încărcat de chiciură

5 Igniș sud, formațiune andezitică.

amintea de viitorul Crăciun. Cerul deveni albastru oțel spre nord-vest, apoi și spre est, dar vremelnic călătorit de albe corăbii de nori. Baia Mare și Ferneziul erau sub imensa cușmă neagră a norilor prevestitori de ninsoare. Vf. Mogoșa, cu pârția și traiecul telescaunului, se ivi prin neguri iar mai departe, spre sud-est, Șatra lui Pinteia din Munții Lăpușului. Fiecare identificare năștea în minte istoria trecutelor noastre isprăvi turistice întâmplare nu o dată pe-acolo.

Ne-am schimbat tricourile murate de sudoare apoi ne-am fortificat cu câte un sandwich, ceai și cafea după care am început să suim spre releul meteo global al Vf. Igniș (1307 m/ imaginea 3) constatând că neaua prezenta o placă alunecoasă pe-acolo unde bătuseră rafale înghețate de vânt; zăpada ne susținea 2-3 pași pentru ca la următorii să ne afundăm 45-60 cm în tranșeele/ dunele adunate de viscol. Panorama din vârful se amplifică, acum putând admira platoul vulcanic Gutâi, de la Gutâiul Doamnei și Vf. Secătura spre Creasta Cocoșului, la stânga acesteia și în plan mai îndepărat Vf. Sermetieș din Munții Lăpușului. Nu se vedeau Țibleșul și Pietrosul Rodnei, din pricina nebulozității deosebite. La dreapta (sud de Vf. Igniș) mai immortalizai o dată Turbanul turcului; mai apoi se ivi culmea prelungă a Arșiței (orientată nord-sud), aproape integral despuiată de frumosu-i făget de către frecvențele în ultimii 2-3 ani violente furtuni, ivindu-se astfel perețele său stâncos andezitic impresionant, precum un uriaș scut sud-vestic.

Dacă alteori remarcaserăm pe versantul sud-estic al Ignișului urmele unor măreți cerbi, păscând probabil tufele de merișoare sau afin ori căutând crudă și etern verde screadă la liziera superioară, acum nu am mai văzut nici o urmă.

Practic trebuia să traversăm integral platoul Ignișului, de la vest spre est, spre Vârful lui Ilie (imaginea 4), pentru ca abia apoi să coborâm la poteca pastorală de sub stâncăriile abruptului sudic, ferestruite de inaccesibile săritori, vreo patru dintre ele cu frumoase cascade filiforme sau în evantai.

Releul global și antenele TV-GSM rămăseră tot mai în urmă; la stânga sub culme se conturau fotogenici bolovani suri, cu căciuli sau gulere de nea în timp ce la dreapta (sud sud-est), deasupra stâncăriilor impresionante văzurăm primii patru corbi evoluând în acrobatic zbor; li se alăturară alții mai apoi, în final

numărând 12, puși pe șotii, încântându-ne cu zborul lor avântat în picaje sau magistrale planări pe termice nevăzute.

Uriașele citadele de piatră lăsară mai apoi locul Sfînxului wagnerian și Turnurilor de plăcinte profilate pe canavaua verde întunecată a Depresiunii Groapeilor ori vetrei satului Chiuzbaia, marcat de turlele monumentale sale biserici. Nici o adiere. Nici un sunet în afara arului croncănit grav de corbi. O albastră siderală breșă vremelnică către depresiunea nordică a stațiunii turistice Izvoare. Nici vorbă de vreun turist. Am trecut câteva pârâiașe, apoi, pe lângă un valău parțial troienit, în față se iviră uriașele cetăți de piatră de sub Vârful lui Ilie și Igniș Est. Aici am abandonat dificila dar motivanta prin spectacol traversare, coborând către molidul solitar, cam unicul reper pentru atingerea potecii pastorale de la baza stâncăriilor.

Versantul nespus de abrupt era parțial acoperit cu placă și crustă alunecoasă dar mai puturăm săpa trepte cu bocancii iar bețele ne erau de mare folos. Un punct pastoral, albastru, se poate remarca pe fagii de lângă vaga acum potecă. O uriașă căciulă de piatră, amintind de Căciula Dorobanțului din Ceahlău, atrage imediat atenția (imaginea 5) iar la dreapta ei (nord) blocul stâncos compact/ pereții andezitici surargintii polistratificați. Nu peste mult avurăm de traversat conul de deflecție al unei prime avalanșe, cu neaua groasă de până la un metru, după care am ajuns la primul vâlc vertical cu cascadă evantai. De aici, lăsând spre nord-vest șirul succesivilor contraforți și pereți rușoși de piatră, ne-am orientat către sud-vest pentru a prinde Șaua Arșiței. Trecuseră 5 ore de la plecare. Pe dreapta se ivi straniul codru de făget tânăr, intercalat cu plantația de zadă, incendiate în urmă cu vreo trei ani, mai apoi, la obârșia V. Jidovoiaia, plantația frumoasă și tânără de molid.

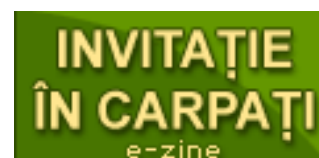
De acum urmarăm descendent meandrele drumului vechi de TAF, având o deosebit de atractivă deschidere nord-vestică, ascendentă, spre abruptul sudic al Ignișului, topăind câteva pâraie. Neaua scădea lent în grosime, fiind din ce în ce mai puțin dură/ înghețată. Imense blocuri andezitice, de sute de tone, desprinse de mult din abruptul sudic, acompaniau traseul nostru ce ne conducea spre rezervația de fosile a Chiuzbăii, lângă observatorul/ pavilionul pentru momirea și vânarea urșilor. Acum hrănitorea

pentru momeli lipsea, pajiștea poienii invadată de urzici era amprentată doar de urmele unor mistreți, o vatră cu crăcane pentru frigări trădând un mic picnic din toamnă.

Am coborât de-acum pe vechiul marcaj turistic triunghi roșu, depășind zona frumoasei plantații exotice, preponderent cu conifere ornamentale dar și Douglas, spre captarea de apă pentru șirul de case de vacanță și cabane înșirate la început pe malul drept al V. Jidovoiaia, mai aval pe ambele maluri, uneori cu câte un mic heleșteu amenajat pentru estetică și agrement.

Din câteva hornuri se prelingea un vag fuior de fum, cele mai multe însă erau pustii. Mai apoi am dat peste proprietari tineri, veghind asupra finisării noilor obiective sau veritabilelor șantiere în lucru, turnând fundații, creând alei pavate cu lespezi andezitice, instalând impresionante porți de piatră și fier forjat. În câțiva ani pe-aici...

După 1,2 ore parcursesem tronsonul Șaua Arșița - stâlpul cu marcaje. Se făcuse ora 15,15, adică ne trebuieră doar 6,20 ore pentru a închide acest circuit alpin hivernal. În alte 15 minute ajungeam la Baia Mare.

Peștera Lii - Grădina Zmeilor - Valea Tireacului
- Valea Ursoaia - Biserica Dracului - Pe Pietre

Minunății în Sălaj

text și fotografii:

Petru Lucian GOJA (Baia Mare)

capitolul speologie:

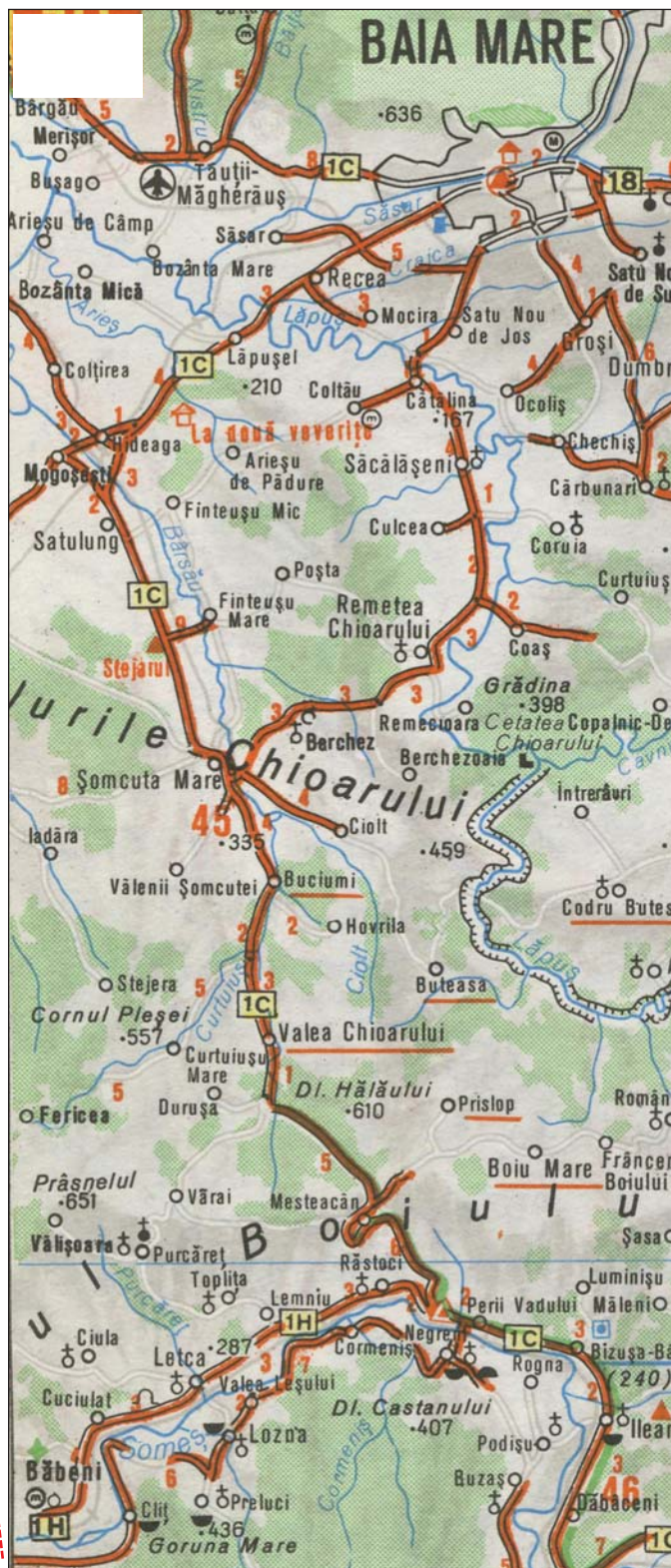
Ică GIURGIU

(Clubul de speologie

"Emil Racoviță" București)

Duminică 22 octombrie 2006, la ora 7,50, cu Papa, am pornit din Baia Mare spre Cuciulat (județul Sălaj), via Cătălina-Săcălășeni (vezi harta 1, extras din Vasile Dragomir, Grigore Toma, Petru Bulugu, Gheorghe Ciobanu - România, atlas turistic și rutier - Editura Fast Print, București).

La Baia Mare ploua. Cerul s-a înnoirat în Sălaj după ora 11, scurte averse calde cumiți voind parcă să ne testeze perseverența și abnegația; în final, după

Harta 1.

ora 14, un soare timid mângâia Valea Almașului și colinele perijibouane.

Reperul de întâlnire dat de geologul Mitică/ Dumitru Istvan, (președintele Clubului Speo Montana Baia Mare), crâșma de după podul de pe V. Seacă a Cuciulatului, se adeveri a fi inconfundabil. Parcăm în fața ei la ora 9, concomitent cu un grup de tineri speologi băimăreni care ne-au condus în 15 minute în amontele Văii Seci, cu ape extrem de împuținate, apoi pe poteca furisată pe malul stâng al acesteia, până la tabăra de corturi. În mod obișnuit, când debitul văii e mai mare, accesul la peșteră se face printr-o curte, în spatele casei aflându-se versantul calcarelor eocene și Peștera din curtea lui Brândușan Gavril (harta 2/ imaginea 2.1/ anexa 1), diferită de Peștera lui Brândușan aflată însă cam în același perimetru carstic.

Rulând spre Jibou dinspre Răstoci pe șoseaua bunicică (vezi harta 1), fosta carieră Răstoci, cu calcarele eocene bej ruginii, apoi străvechile maluri ale Someșului decupate în aceeași rocă ar putea sugera unui inițiat că în zonă se află formațiuni carstice dar nimic nu te-ar face să vizezi la pitorescul culoarului Văii Seci din Cuciulat spre confluența cu Someșul: un larg canion flancat de versanți calcaroși parțial acaparați de arbuști și foioase, acum ruginii, rubinii, sângerii ori galbene, în infinite tonuri pastelate, mai apoi îngustat și aparent obturat de peretele sur întunecat al stâncăriei sub care se află portalul geomăn inegal (al Peșterii Lii/ imaginea 3.1/ harta 3/ anexa 2) iar la dreapta acestuia săritoarea efemerei cascade, limitată de un alt bloc stâncos, canionul îngustându-se și mai mult de aici către amonte, devenind mai tentant dar și mai greu accesibil, continuând spre obârșia sa aflată pe raza satului Ciula, cu o pășune discontinuă pe versantul geografic stâng și o tână ră pădure de fag și carpen pe cel drept (din păcate intens hăcuită de localnici).

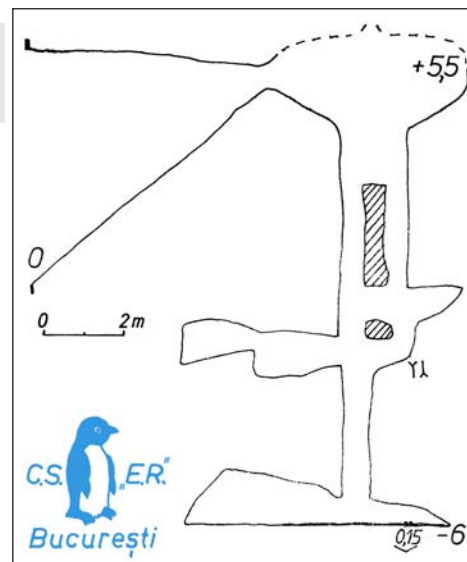
Câțiva speologi înoptaseră prin mașini (se aniversa al 30-lea an de activitate a clubului) iar majoritatea în igluri instalate aproape de gura Peșterii Lii, pe solul bolovănos; unii făcuseră bivouac în sac de dormit și pe izolir, protejați doar de bolta portalului din care odinioară se desprinsese un imens bolovan rămas etern martor. Portalul peșterii ca și stâncăriile din jur au fost peste ani pitonate pentru a deveni poligon școală amatorilor speoalpiniști.

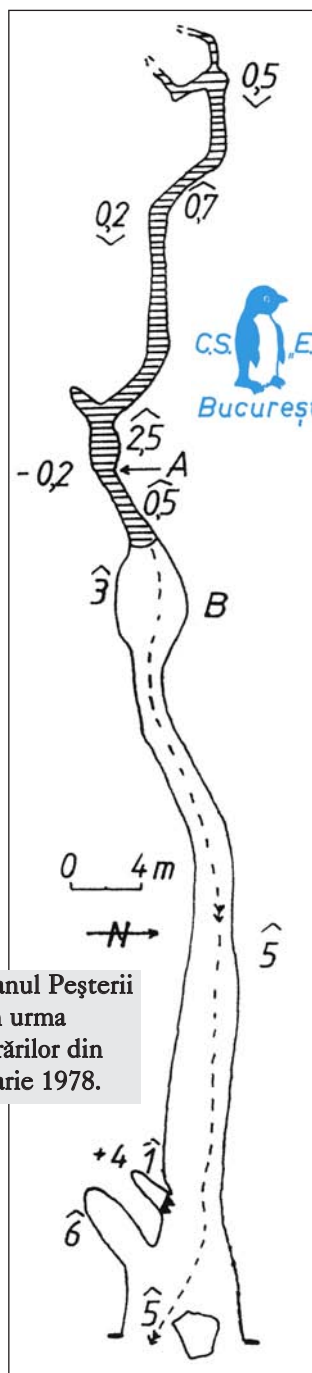
2 Secțiune verticală prin Peștera din ograda lui Brândușan Gavril din Cuciulat.

2.1 Tavi Vădeanu (în spate) și Gabriel Klein Kirîțescu au coborât la intrarea Peșterii din ograda lui Brândușan Gavril din Cuciulat.

Localnicii, care nu se strecuraseră nicicând în afundurile proprietății lor, privesc cu mirare la ciudații "domni".

foto: Ică Giurgiu

3 Planul Peșterii Lii, în urma explorărilor din februarie 1978.

3.1 Intrarea în Peștera Lii. foto: Ică Giurgiu, Dima Ștefan

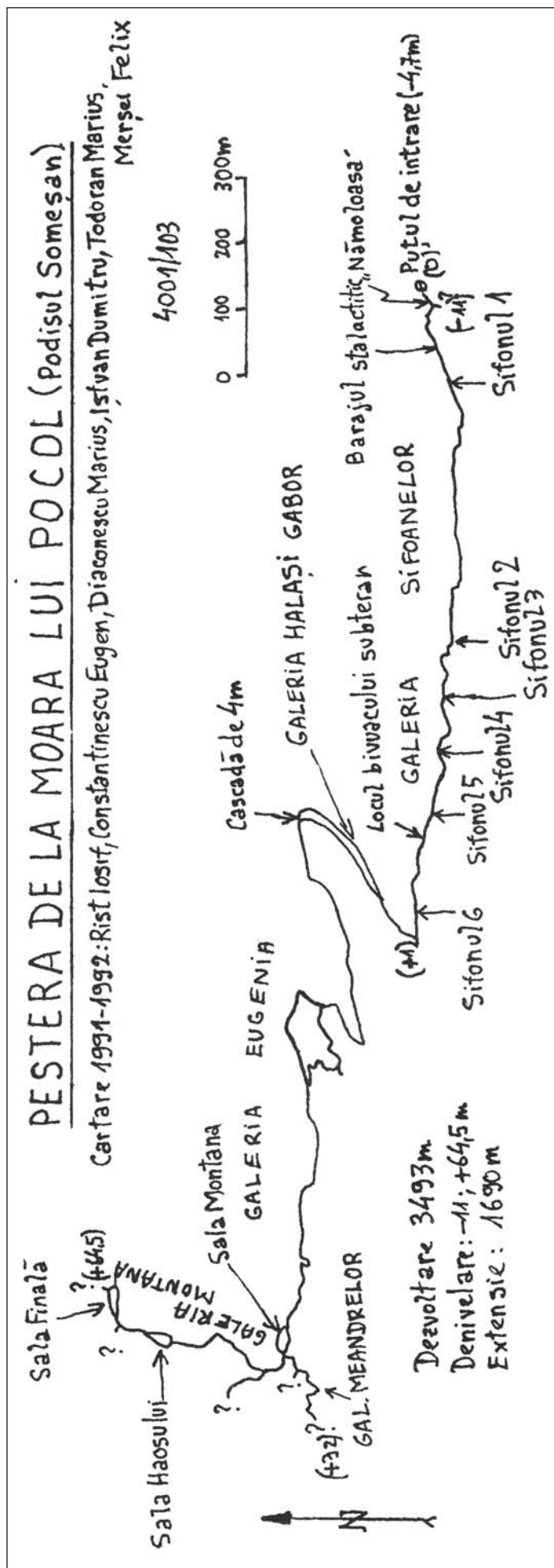

4 Galeria de dincolo de intrarea în Peștera Lii nu pare să anunțe că avem de-a face cu o rețea de peste un kilometru în lungime, cu multe obstacole puse în fața exploratorului.

Ne-am salutat cu speologii adunați la matinal taifas și aburinde cafele apoi, conduși de Mitică Ișvan și Traian Minghiraș, am avansat prin nara din dreapta a Peșterii Lii (stânga e inaccesibilă), prin galeria uscată, pe alocuri accidentată și noroioasă, admirând depunerile de calcit, apoi cel dintâi semisifon (pe galeria de la etaj urmează alte câteva, traversabile doar de către cei dotați cu echipament adecvat).

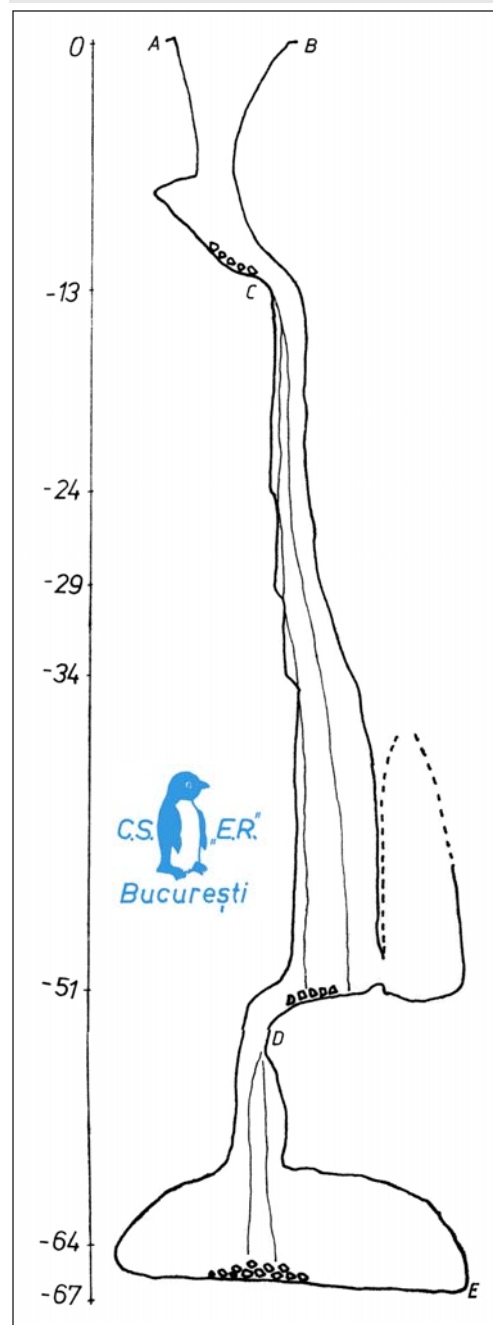
Peștera Lii, după explorările inițiale ale Clubului "Emil Racoviță" București (hartă 3/ anexa 2/ imaginile 3.1 și 4), a fost cartată pe 1317 metri de galerii etajate.

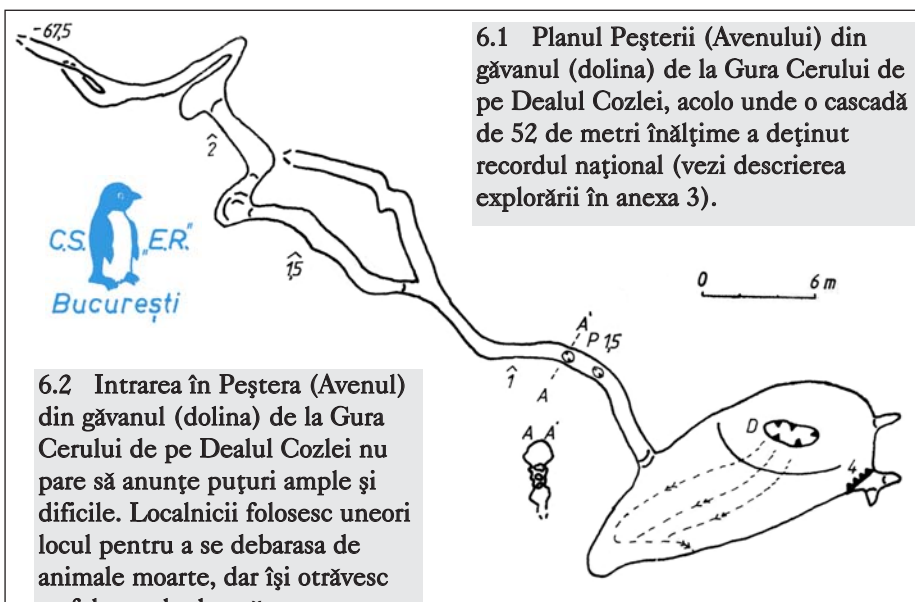
Nu departe, la Letca (vezi harta 1),

5 Planul Peșterii de la Moara lui Pocol. Așteptăm cu maxim interes din partea Clubului Montana Baia Mare publicarea extraordinarelor imagini realizate în interiorul ei.

6 Secțiune verticală prin Peștera (Avenul) din găvanul (dolina) de la Gura Cerului de pe Dealul Cozlei, un alt pol al apelor care au fost trecute de speologi în Podișul Someșan.

6.1 Planul Peșterii (Avenului) din găvanul (dolina) de la Gura Cerului de pe Dealul Cozlei, acolo unde o cascadă de 52 de metri înălțime a deținut recordul național (vezi descrierea explorării în anexa 3).

6.2 Intrarea în Peștera (Aven) din găvanul (dolina) de la Gura Cerului de pe Dealul Cozlei nu pare să anunțe puțuri ample și dificile. Localnicii folosesc uneori locul pentru a se debarasa de animale moarte, dar își otrăvesc astfel sursele de apă.

foto: Ică Giurgiu, Traian Bujor

(foto 7) ivite din grosul strat de frunziș ruginiu, am coborât la stânga spre V. Seacă, presărată cu praguri și marmite, majoritatea seci din pricina prelungitei secete, unele cu ochiuri de apă, conducând deasupra portalului Peșterii Lii, la ocazionala cascadă (probabil la topirea zăpezii ori după abundente averse torențiale). De aici am urcat malul drept al V. Seci, coborând spre următorul pârau ce-și descarcă apele la aproximativ 50 metri de la gura peșterii.

La ora 10,45 ne-am luat rămas bun de la grupul de speologi, pornind spre Gâlgău Almașului (prin Băbeni, Ciocmani, Surduc). Ploua. Am oprit să vedem impresionanta carieră de calcar și marmură Cuciulat, acolo unde utilaje moderne decupează roca în paralelipipedice blocuri alb bej (În Peștera din cariera Cuciulat, Clubul de speologie "Emil Racoviță" București a descoperit primele picturi paleolitice din România, de acum circa 12.000 de ani.). La 11,20 opream la o terasă estradă acoperită, de după cabana de la Grădina Zmeilor, unde parcase două autocare (pentru descrierea Grădinii Zmeilor vezi numerele 51 și 52 ale revistei noastre).

Am pornit imediat spre baza pereților gresoși, intens erodați, suind printr-un vâlcet sinuos spre liziera gorunetului de pe platou. De acum puteam admira turnurile (imaginea 8), donjoanele, citadelele, degetele, grupurile gigantic statuare, piesele de șah, babele gălcevi-

7 Brândușă de toamnă.

a fost explorată și cartată pe o lungime de 3493 m, Peștera de la Moara lui Pocol (hartă 5), cea mai mare formațiune endocarstică din Podișul Someșan, și aceasta cu succesive sifoane care pun probleme exploratorilor

Spre vest nord-vest, deasupra localității Năpradea, în Piatra Cozlei se deschide Avenul de la Gura Cerului (hărțile 6 și 6.1, anexa 3, imaginea 6.2) iar o serie de peșteri, grote și scurte chei de fileu sunt pe V. Purcărețu, de la Vălișoara spre Letca.

Am ieșit la lumina umed chioară a zilei pornind în amonte canionului V. Ciullii până la prima săritoare, insurmontabilă fără cizme din cauza ochiului de apă de la bază, am luat-o apoi pe versantul din stânga ajungând deasupra canionului impresionant, continuând pe o potecă din stânga, cu trepte dăltuite-n calcare de un uriaș din poveste, poposind repede pe un platou împădurit cu foioase tinere tăiate de culoarul unei linii electrice de înaltă tensiune. De aici, admirând brândușele de toamnă

toare, transfigurații zmei... parcurgând poteca dinspre est spre vest. Am coborât pe vâlcetul argilos crevasat, apoi în avalul micului pâraiaș ce colectează abundențele izvoare de pe platoul situat deasupra, la vreo 20-25 metri; am intrat apoi în galeria fostei mine de cărbuni (imaginea 9), am remarcat debutul rectangular al unei alte galerii și într-o oră închideam circuitul. Taman când se porni o altă ploaie.

Emoția, surpriza, bucuria deosebită aparținuseră mai ales tatălui meu vizitând în premieră această minune a naturii; pentru mine, a patra oară aici, fascinația era generată de pastelul deosebit, de la vișiniu violaceu murilor la rubiniul frunzelor de plop tremurător, auriul ruginiu sau roș maroniul frunzelor de fag și carpen, pământurile bej smococite ale ciulinilor, stratificările gresoase, conglomeratele aluvionare cristaline. Întreaga Vale Almaș era călătorită de vași cețuri iar soarele refuza să dezmiere minunatele coline ale lăbărțatului Gâlgău Almaș.

La ora 12,20, adăpostiți de ploie sub șarpanta estradei, ne-am consumat merindea, cafeaua și ceaiul după care am pornit spre biserica din Gâlgău Almașului, cu turla săgeată, continuând la

8 Forme de gresie la Grădina Zmeilor.

9 Galeria minei pentru cărbune de la Grădina Zmeilor.

10 Formațiuni din gresie pe Valea Tireacului.

dreapta spre confluența dintre V. Tireacului (cu obârșia dinspre nord) cu V. Ursoaia (cu obârșia la est), pe un drum comunal, mai apoi autoforestier, până la o apropiată rampă de încărcare și vizavi o stână. De mult visasem să vizitez abruptul gresos din această confluență, neștiind că în amonte V. Ursoaia se află râpa lutogresoasă numită Biserica Dracului și mai ales nebănuind că marea surpriză o vom descoperi suind în amonte V. Tireacului.

Am oprit în dreptul stânei, luând-o

11 și 11.1 Testoasa zburătoare (dimensiunea ne este sugerată de domnul Goja senior).

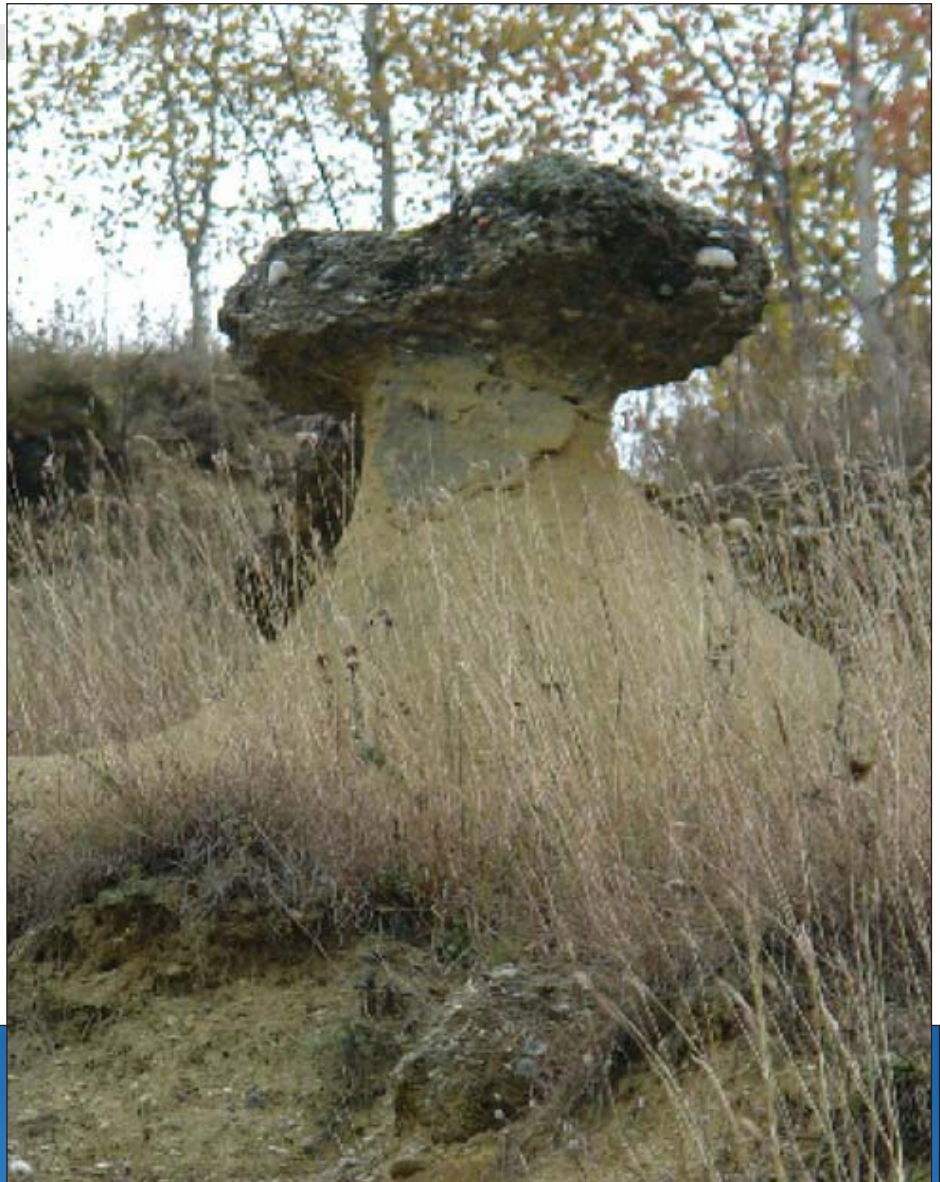

12 Băbele Ursoaiei.

13 Babă pe Valea Ursoaiei.

în amonte malului stâng al V. Tireacului, cu privirile atrase de alunecările intense ale argilelor de suprafață (de la est la vest) peste inferioarele gresii fine alternând cu gresii grosiere. Apele împuținate din numeroasele izvoare afluențesc spre torențele vâlcelor care consecutiv alunecărilor au adunat o mare masă de arboret tânăr, dezrădăcinat, creând imense conuri mai ales în flancul său geografic stâng. Pe alocuri alunecările completate de spălări dau la iveală râpe spectaculoase din gresii bej gălbui fine în care s-au concentrat ca niște uriașe ghiulele rotunde și întunecate gresii grosiere, cuarțoase (imaginea 10). Uneori aceste formațiuni bizar aranjate au ajuns prin spălare erodare la suprafață, unele aplatizate elipsoidale amintind de trovanții Carpaților Meridionali din zona Costești, diferind de aceia prin faptul că pe secțiune nu au aspectul de foietaj ori de ceapă.

De departe cea mai impresionantă formațiune gresoasă ar putea fi denumită

14 Pe Pietre: monumentalitate.

testoasa zburătoare (imaginile 11 și 11.1), o gresie grosieră, sur întunecată, plasată în poziție orizontală pe un soclu con ascuțit de gresii mai fine, bej lutoase.

Aproape la fel de impresionante sunt niște miniaturale canioane labirintice săpate de torenții abrupti din flancul stâng al V. Tireacului. Spectacolul geologic e vizibil preț de circa 2-3 km de la confluența cu V. Ursoaia. Interesantă pentru un nongeolog e și simetrica alunecare de teren de o parte și cealaltă a V. Tireacului dar mai accentuată pe flancul stâng, mai înalt și ceva mai abrupt, fixat precar spre poale de un brâu de huci tânăr. Mulțimea tufelor de porumbele și păducei încărcăți de rod măresc spectacolul pictural de ansamblu.

Pe când coboram a început o nouă aversă pasageră. La confluența cu V. Ursoaia am trecut pe malul stâng, suind spre o râpă conică punctată de alte formațiuni gresos dure și întunecate, mirabil înfipte în gresiile fine, lutos bej. De această dată ciudățeniile semănau a turnuri de șah sau cu Babele Bucegilor, înălțimea lor varind de la 0,6-0,8 până la 1,5 metri, fiind dispuse orizontal pe succesive straturi și separate vertical de văiuge seci (imaginile 12 și 13), trimițând într-un fel la Râpa cu Păpuși din Mărișelu (județul Bistrița-Năsăud) dar fiind mult mai impresionante.

Am continuat spre amonte V. Ursoaia în căutarea Bisericii Dracului, semnalată de localnici, până acolo nesăturându-ne să descoperim alte și alte ciuperci și turnuri de șah printre arbuștii denși, multe aflate pe lângă potecile pastorale tradiționale, separate de vâlcele clisos umede. Vizavi, spre sud, se ivi spectaculoasa Vale a Buhăi, un abrupt canion ramificat în formă de Y la circa 15-20 metri de confluența cu malul stâng al Ursoaiei. După atâta dumnezeiască fantezie geomorfologică întâlnită la Peștera Lii, Grădina Zmeilor și pe V. Tireacului, râpa Biserica Dracului nu ni s-a părut a fi o formațiune deosebită în ansamblul colinar extrem de frământat al unui modest petec din Podișul Transilvan.

Am coborât pe drumul de căruțe depășind stâna și confluența cu V. Tireacului, suind printr-o holdă de porumb abia culeasă, debordând de o bogăție de bostani porcești neadunați, după care la ora 14,30 am continuat spre centrul satului și de aici în avalul Văii Almașului, pe mal drept; la a doua uliță, după bise-

15 Pe Pietre: sfinx.

rica pocăiților, am cotit dreapta, pentru a ajunge repede la o altă minune a naturii atât de generoasă cu Gâlgău Almașului, Pe Pietre.

Dacă eu eram a doua oară aici, Papa era în premieră. Ne-am plimbat fără grabă, descoperind o galerie uscată și afundă de circa 35 m, înaltă de un stat de om și largă de vreo 1,8 metri, săpată cu târnăcopul și șpițul, pe alocuri cu tavanul afumat de lămpile de carbid, devenită loc de chef pentru unii teribiliști, dovadă sticloanțele de tot felul abandonate în treimea terminală. Nu am aflat care fusese scopul realizării acestei galerii; posibil să se fi căutat cărbune, ca la Grădina Zmeilor.

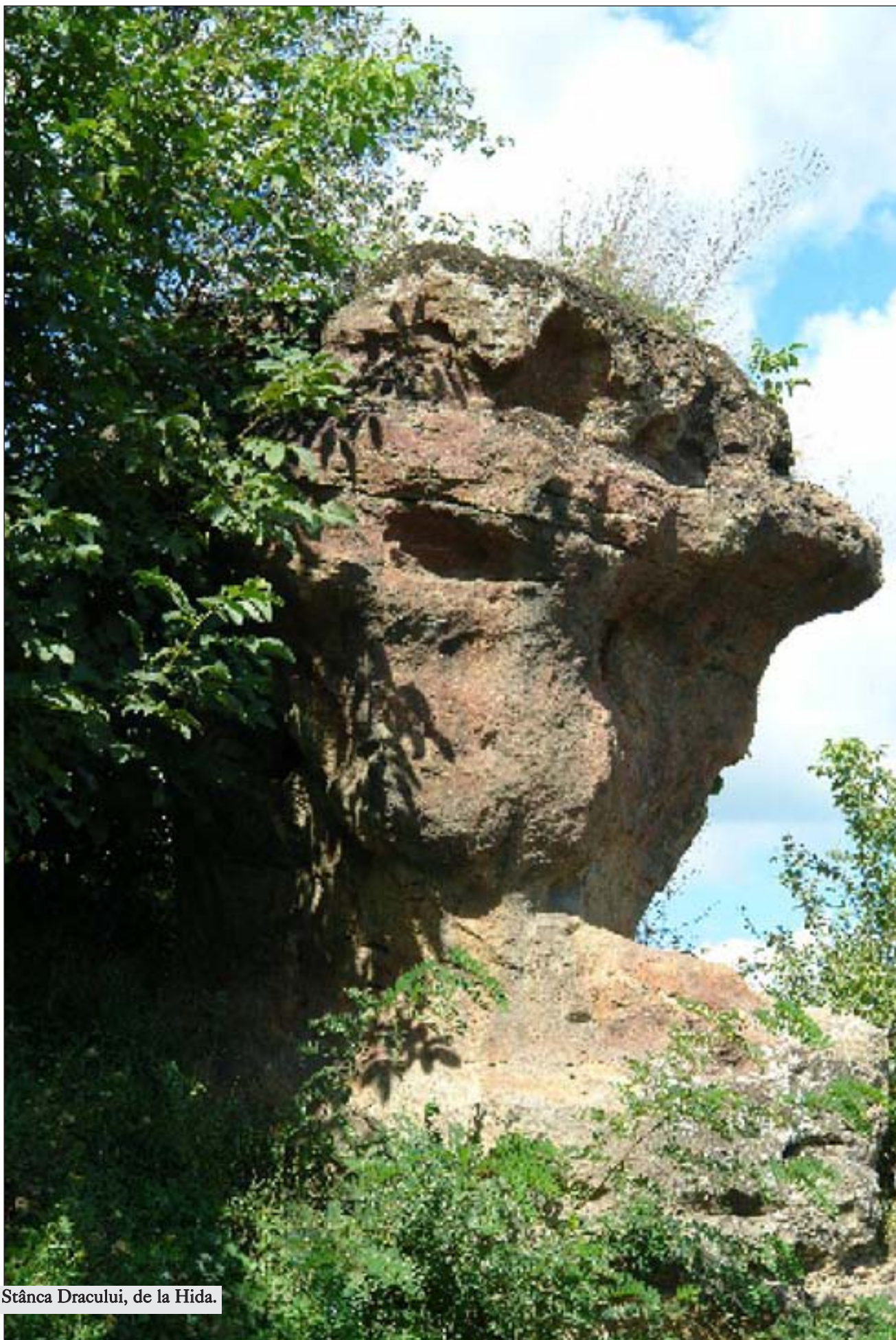
La ora 15,15, după imortalizarea peșterilor și formațiunilor gresoase ciudate (imaginile 14-16), zoo sau antropomorfe, în funcție de fantezia și imaginația privitorului, subtil puse în valoare prin

contrast cu pastelul panașelor brâului de stuf sau al tufelor de alun, am pornit spre casă, via Jibou - Ulmeni - Ardasat, fugărind parcă din urmă aversa ce spălase culmile Munților Țicăului, Defileul Someșului și asfaltul șoselei.

Ținând seamă de extraordinara varietate geomorfologică și peisagistică și de faptul că V. Tireacului, V. Ursoaia și V. Buhăi, ca și locația Pe Pietre din Gâlgău Almașului sunt situate în pășuni comunale, nu pe terenuri agricole cultivabile, mi se pare de real interes și legal posibilă declararea lor ca arii naturale protejate de interes turistic, precum în apropiere, de exemplu gresiile Piatra Dracului din Hida (imaginea 17), Moșul și Baba din Poienița, Grădina Zmeilor ori gresiile și Calluna vulgaris (imaginea 18) de la Stanu Clițului.

16 Pe Pietre: turn.

17 Stâncă Dracului, de la Hida.

anexa 1

Peștera din ograda lui Brândușan Gavril din Cuciulat

Este situată în versantul stâng al Văii Seci, chiar în satul Cuciulat, în curtea lui Brândușan Gavril.

Intrarea (imaginea 2.1), aflată într-un perete gol, de formă triunghiulară, lată de 2 metri la bază, înaltă de 6 metri, este orientată spre est (hartă 2). La capătul unei porțiuni de galerie puternic ascendentă urmează un pasaj foarte strâmt, pe unde se poate pătrunde într-o diaclază puț incomodă; în sus se mai pot urca numai 1,5 metri. Pe la baza diaclazei curge un pârâu al cărui traseu nu poate fi urmat decât pe mică distanță. Apa apare la exterior printr-un izvor (galerie penetrabilă lungă de 3 metri) situat cu circa 10 metri aval de peșteră. 38 metri dezvoltare, denivelare 11,5 (-6/+5,5) metri.

Cavitatea a fost explorată în februarie 1978 de Tavi Vădeanu, Ică Giurgiu, Gabriel Klein Kirițescu, Costin Ene. Profilul peșterii a fost realizat de Tavi Vădeanu și Ică Giurgiu.

anexa 2

Peștera Lii (Peștera lui Melnic)

Cod de cadastru speologic: 4001/2. Este situată la marginea dinspre nord-est a satului Cuciulat (accesibil pe drumul național și pe calea ferată Dej-Jibou), în versantul drept al Văii Seci, aval de o cascadă temporară de 4 metri.

Peștera a fost explorată și cartată în februarie 1978 de Nicolae Sandeschi, Marcel Negru, Mihai Codescu, Costin Ene, Gabriel Klein Kirițescu, Ică Giurgiu, Tavi Vădeanu, Ada Carp.

După intrarea largă și înaltă (imaginea 3.1) urmează o galerie spațioasă (imaginea 4) ce se termină cu un lac de sifon. Pentru a trece dincolo de punctul A (hartă 3), o boltă înneacă, a fost necesară scăderea nivelului apei cu 0,7 metri (am folosit găleți). A doua jumătate a peșterii este permanent activă spre deosebire de prima ei parte, unde pârâul ce vine înspre intrare are curgere temporară.

Clubul "Emil Racoviță" București a

cartat peștera pe 97 metri dezvoltare și 4,2 (-0,2/ +4) metri denivelare. Ea s-a format pe o fisură modelată sub presiune. O etapă de colmatare și apoi decolmatare în evoluția peșterii este sugerată de terasa în rocă vie și canionul de pe mijlocul ei, situate în sala B.

Explorările ulterioare ale Clubului Montana Baia Sprie/ Baia Mare au lungit spectaculos dimensiunile cavității.

anexa 3

Peștera (Avenul) din găvanul de la Gura Cerului de pe Dealul Cozlei

Urcăm din Șoimuseni pe Vf. Cărămida (556 m). Coborâm de aici spre nord, pe marginea abruptului dinspre Someș. Treceam de drumul Cozla-Năpradea și la aproximativ 100 metri găsim gura avenului (523 m altitudine).

Prima explorare, s-a făcut la 12 februarie 1978, când Ică Giurgiu s-a strecurat printr-un tub de gheață, a ajuns la cota -13 de unde începea o cascadă, a mai coborât câțiva metri și a văzut că la aproximativ -25 metri puțul de 4 x 2 m se termină cu un dop de zăpadă. Scara nu ajungea până acolo și Ică a considerat că nu mai este cazul să ceară prelungirea ei pentru a scormoni în mormanul de nea. Explorarea finală se amâna pentru primăvară.

În tabăra din aprilie-mai 1978, organizată în pădurea de la sud-est de Șoimuseni, se tot găseau avene și tentația de a urca 200 m diferență de nivel pentru a reexplora un puț care părea să aibă un fund clar la cota -25 metri era minoră față de oferta potențială a zecilor de doline din pădurea înprimăvarată.

Totuși, în seara zilei de 2 mai, echipa formată din Niki Sandeschi, Marcel Negru și Traian Bujor se duce la Avenul de la Gura Cerului. Primii doi, care fuseseră aici și în februarie, găsesc în locul vechiului jgheab prin gheață o gură orientată est-vest, mult mai mare decât se așteptau, de 9 x 6 metri. Se desfășoară 40 metri de scară și Niki Sandeschi coboară. Traian asigură iar Marcel este pe platforma de la cota -12 metri. Niki a ajuns deja la -30, vede capătul scării sub el dar nu și fundul puțului! Stropii cascadei ce curge abundent se văd umplând toată circumferința acestei verti-

cale neașteptat de mari, al cărui diametru este în continuă creștere.

În tabără, Ică apreciază umorul lui Niki care pretinde că nu a găsit fundul avenului dar înțelege apoi că cei trei nu glumesc. Îl străbate un fior neplăcut gândindu-se ce ar fi însemnat poate cercetarea "fundului" plin cu zăpadă, văzut în februarie la cota -25 metri. Gerurile puternice din luna noiembrie 1977 avuseseră desigur un rol determinant în generarea aceluia pod de gheață.

A doua zi avenul era atacat de o echipă formată din cinci speologi (Marcel Negru, Gabriel Silvășanu, Ică Giurgiu, Gabriel Klein Kirițescu, Traian Bujor) care aveau 80 metri de scară și 120 metri de coardă. Explorarea s-a desfășurat după cum urmează: Klein și Ică făceau asigurarea, Gabi și Traian se fixaseră la cota -12 metri. Marcel, echipat pe sub salopetă cu un neopren scurt (care nu acoperea mâinile și picioarele), a coborât până la -51 metri, pe o platformă largă, de unde se putea urma o scurtă laterală ascendentă sau un puț ce avea la început 2 metri diametru. Până aici, de la cota -17 metri se cobora prin cascadă, la 15-30 cm de perete. Apar mici praguri la cotele -24, -29, -34 metri. Platforma de la -51 este constituită dintr-o aglomerare de bolovani de 0,2-1,5 metri. Sondajul cu piatra pe puțul continuare fiind foarte promițător, Gabriel Silvășanu a venit la cota -51 metri pentru a-l asigura pe Marcel. Acesta a plecat mai departe, ocolind în coborâre un schelet de cal. Îmediat, frontala lui cu acetilenă, reaprinsă pe platformă, a fost stinsă de șuvoiul cascadei, acum mult mai concentrat. La cota -60 metri, Marcel Negru a ajuns în tavanul unei săli ce i s-a părut imensă: frontala electrică și lanterna prinsă la gât nu reușeau să străpungă vâlătucii de abur și ceață în căutarea vreunui perete. Coborârea a continuat până la cota -65 metri, în vârful unei grămezi de bolovani. Cascada avea așadar 52 de metri! Marcel a mai coborât până la cota -66 metri, a făcut o recunoaștere sumară în partea dinspre est a sălii și a avansat numai 2-3 m înspre vest. Noroiul foarte lipicios, dar mai ales frigul l-au determinat să se întoarcă. La urcare, cascada îl izbea în cască, apa i se strecura pe sub neopren și îi ieșea prin bocanci. În afară de oprirea de pe platforma de la cota -51 metri, convulsiile membrilor, datorate frigului, l-au mai silit să facă până afară încă 5-6 opriri.

Nu ne închipuim că apoi aruncarea

18 Pe Pietre: Calluna vulgaris.

corzii de asigurare va fi o problemă. Lanșările repetate se sfârșeau însă identic: câte o buclă din marele ghem se agăța de vreun colț și coarda nu mai ajungea până la Gabi. În sfârșit, cu un bolovan prins de capăt (!), coarda a ajuns pe platforma de la cota -51 metri și Gabi a urcat fără probleme.

Rezultatul neașteptat al acestei explorări putea fi sintetizat astfel: coborârea unui aven de 66 metri, cu o cascadă destul de abundentă, înaltă de 52 de metri (cea mai mare cascadă subterană din România) și interceptarea unei săli de aproximativ 14 x 6 metri ale cărei contururi și eventuale continuări nu fuseseră observate deloc bine. O schiță a puțului explorat a fost întocmită de Marcel Negru, Gabriel Silvășanu și Ică Giurgiu.

În august 1978, Adrian Done, Florin Cucu și Tavi Vădeanu au coborât din nou cascada de 52 de metri, pentru a explora sala de la baza ei. Temperatura mult sporită a apei și debitul substanțial redus nu au creat probleme foarte dificile la coborâre sau urcare. La cota -66 metri a fost găsită o galerie destul de lungă, iar în extremitatea sud-estică a sălii de 17 x 7 metri s-a pătruns pe o scurtă galerie laterală, după ce s-a urcat

o săritoare de 4 metri. Avenul ajungea astfel la 176 metri dezvoltare și -67,5 metri denivelare. Echipament necesar: 70 metri de scară, corzi. Codul de inventariere în cadastrul peșterilor din România: 4001/14.

Din informațiile pe care le-am cules ulterior, iată care erau (la 30 mai 1983) cele mai mari cascade subterane din România:

1. **Peștera (Avenul) din găvanul de la Gura Cerului de pe Dealul Cozlei (Podișul Someșan)** 52 metri (T)
  - 2 **Avenul Mare din Cheile Babei (Podișul Someșan)** 51
  - 3 **Avenul taberei (Podișul Someșan)** 45
  - 4 **Peștera Câmpenească (Munții Codru Moma)** 40
  - 5 **Peștera Micula (Munții Bihor)** 30
  - 6 **Avenul din Hoanca Urzicarului (Munții Bihor)** 28 (T)
  - 7 **Avenul din Valea Teiului (Munții Codru Moma)** 27
  - 8 **Avenul din Valea Teiului (Munții Codru Moma)** 26
  - 9 **Peștera (Avenul) lui Zaharia (Podișul Someșan)** 25(T)
- (T) - cascadă temporară

Bibliografie

Ică Giurgiu, Tavi Vădeanu, Adrian Done, Marcel Negru, Nicolae Sandeschi, Gabriel Silvășanu, Mihai Codescu, Octavian Ciuculescu, Emil Solomon, Mircea Sfâșie, Florin Cucu - **Descoperiri și explorări în Podișul Someșan** (bază pentru inventarul zonei) - Buletinul Clubului de speologie "Emil Racoviță" București, 8, 1983, paginile 11-81

Dumitru Iștvan - **Letca 1992** - Cercetări Speologice, volum 2, paginile 23-29, Ministerul Tineretului și Sportului, Clubul Național de Turism pentru Tineret, București, 1994

Iosif Rist, Eugen Constantinescu, Marius Diaconescu, Dumitru Iștvan, Marius Todoran, Felix Merșei, Gheorghe Nistor, Zamfir Șomcutean, Emeric Paal, Ioan Mureșan - **Peștera de la moara lui Pocol** - Contribuții la cunoașterea carstului, volum 1, 1993, paginile 43-46, Clubul Speo Montana Baia Sprie, Clubul Național de Turism pentru Tineret

1. Stejar pufos.

Stejarul pufos

text și fotografii:
Andrei RAFTOPOL (Brăila)

Quercus pubescens. Cel mai mic dintre stejari (cvercinee), familia Fagaceae. Este specia dominantă a silvostepelor. Arbore indigen de talie mică (15 metri înălțime) sau arbust.

Prin Banat, Oltenia, Dobrogea este asociat cu mojdreanul și cărpinița (copaci submediteraneeni). Are aspect firav în comparație cu frații săi voinici (stejarul, gorunul, cerul, gârnița), esență lemnoasă fără valoare și neglijabilă cantitativ.

Este mic și strâmb, chinuit parcă, iar scoarța negricioasă de pe trunchi și ramuri, adânc brăzdată, exfoliată în mici plăci dreptunghiulare, ne dă impresia că a îmbătrânit înainte de vreme. La bază se înconjoară cu tufe de lăstari, numite popular tufe râioase.

Frunze relativ mici (4-8 centimetri lungime), obovate, neregulat lobate, preloase, cu fața interioară păroasă (mai ales la tinerete, de unde și numele spe-

ciei). Stejarul pufos își păstrează toată iarna frunzele veștede pe ramuri; ele sunt înlăturate abia primăvara (fenomen numit marcescență). Culoarea lor caldă este frumos în evidență pe versanții înzăpeziți, iar prin martie - aprilie parcă este toamnă în silvostepe.

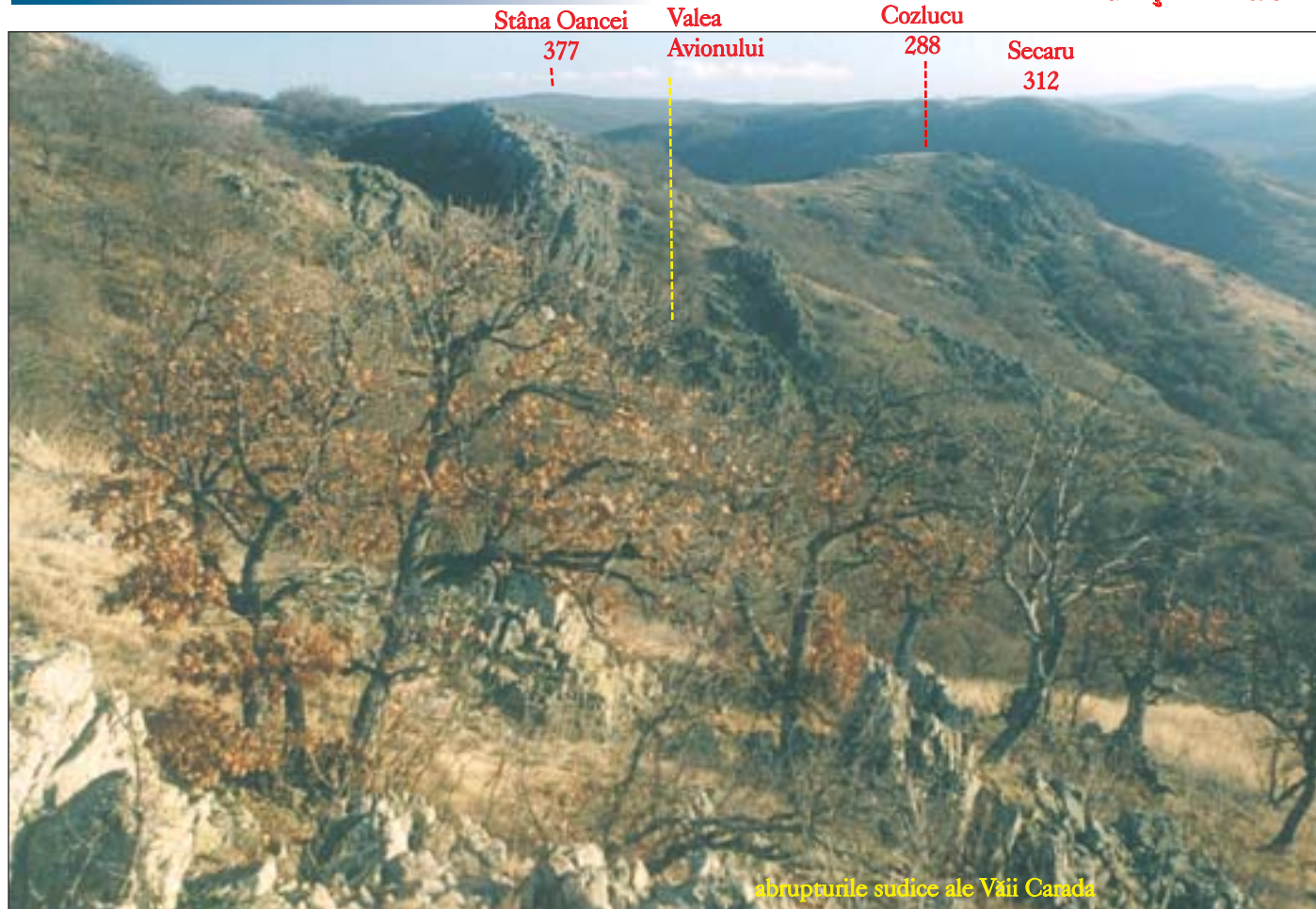
Flori asemănătoare cu ale celorlalți stejari. Ghindă sesilă (cu codiță aproape inexistentă), mică, cupe cu solzi imbricați.

Bibliografie

Andrei Raftopol - **Munții Măcin** - revista *Invitație în Carpați*, numărul 52, anul 2005, paginile 4-49

Ioan C. Voiculescu - **Să cunoaștem arborii și arbuștii din pădurile, parcurile și grădinile noastre** - Editura Ceres, București, 1978

2. Coastă stâncoasă cu silvostepă, toamna, tipică în Munții Măcin.

3. Peisaj de silvostepă, cu stejar pufos; ocupă suprafețe întinse în masiv.

Parcursuri în estul Munților Lotru

text:

Dinu BOGHEZ
(Râmnicu Vâlcea)

imagini:

Floriana BOGHEZ
(Râmnicu Vâlcea)

1. Pietrile Zmeilor

Când treci pe șoseaua ce întovărășește Oltul, prin dreptul Văii Călineștilor (harta 1, extras cu actualizări din lucrarea Munții Șteflești (Lotrului), de Constanța Trufaș, Gheorghe Ploaie, Valer Trufaș, Gabriela Apostol, Editura Carro, București, 1996), de abia dacă îți arunci ochii pe prăvălișul stâncii ce ajunge până spre albia pârâului anonim ce vine de undeva din munte (vezi poteca marcată cu linie verde întreruptă). De unde să știi câte minuni a făurit natura în lungul unei muchii ce străjuie valea; dacă ai curiozitatea să o parcurgi are în ea frumuseți de piatră dăltuite cu migală de vânturile care au străbătut-o amar de timp.

De stai de vorbă cu vreun sătean ce-și duce viața prin valea lipsită mai toată ziua de soare, prin locurile astea în care pământul nu prea dă roade, are să-ți povestească despre niște stâncării numite Pietrile Zmeilor, pierdute undeva în înaltul țăncurilor care coboară până la ei, la casele ce-și găsesc loc pe firul apei.

Treci podul de peste apa Călineștilor și cobori lângă malul stâng (geografic) al acesteia. Te așteaptă un versant stâncos, foarte înclinat, de te întrebă cam pe unde ai să-l urci. Te apropii de perete și observi un fel de potecă, de s-ar putea spune așa, când cu ierburi fi-

rave când cu pietricele instabile. O brână firavă pare a se înfiripa. Mai apoi un horn deschis, pe care-l urci ușor datorită numeroaselor asperități, ca să nu le spun prize, că prea ar putea speria pe cei neobișnuiți cu stânca. Locul este însă accesibil tuturor.

Ajungem în spatele stâncii urcate până acum. Trebuie să continuăm să suim, să traversăm o viroagă cu maluri înverzite și apoi să urcăm până la pinii falnici pe care-i vezi deasupra. O dată ajunși aici, privim spectacolul văii. Casele împrăștiate de-a lungul drumului, stâncile care se prăvălesc până acolo, alcătuiesc un peisaj deosebit. Pe lângă noi țâșnesc dintre pini țăncuri solitare cu înfățișările pe care le atribuie imaginația fiecăruia.

Noi continuăm drumul pe creastă, îndreptându-ne spre dreapta, deși ar părea că poteca cea bună este drept înainte. Poteca mai schimbă direcția încă o dată și creasta pe care suntem pare o veritabilă pârtie de slalom. Apoi în față izbucnesc primele stânci ale unui vârfoarecum înalt pentru aceste locuri. De ne-am abate către el, spre stânga, ajungem în locuri foarte greu accesibile. Poteca se abate pe lângă vârf, pe dreapta lui - mai găsim și câte o cruce albastră, semnul vechiului marcaj de pe aici - până ajunge într-o strungă, de unde crestele îndepărtate ale Făgărașilor ne oferă un spectacol greu de egalat din alte locuri. Dar vedem și Valea Oltului cu meandrele sale, cu podul peste care drumul spre Țara Loviștei, pe apa Băiașului, intră între munți (imaginea 2).

Ne săturăm ochii cu frumuseți arieroi văzute și începem o coborâre prin pădurea rară, spre dreapta. Ajungem lângă o formațiune stâncoasă, de la care, în jos, muntele pare că se prăvale. Aici sunt Peșterile Zmeilor. Blocul de stâncă ruiformă, sfredelit de vânturi aspre, străjuit de țăncuri solitare, merită abaterăa către el. Găsim ferestre în stâncă, coșuri prin care vezi doar cerul, adâncuri sfredelitate în măruntaiele muntelui, to-

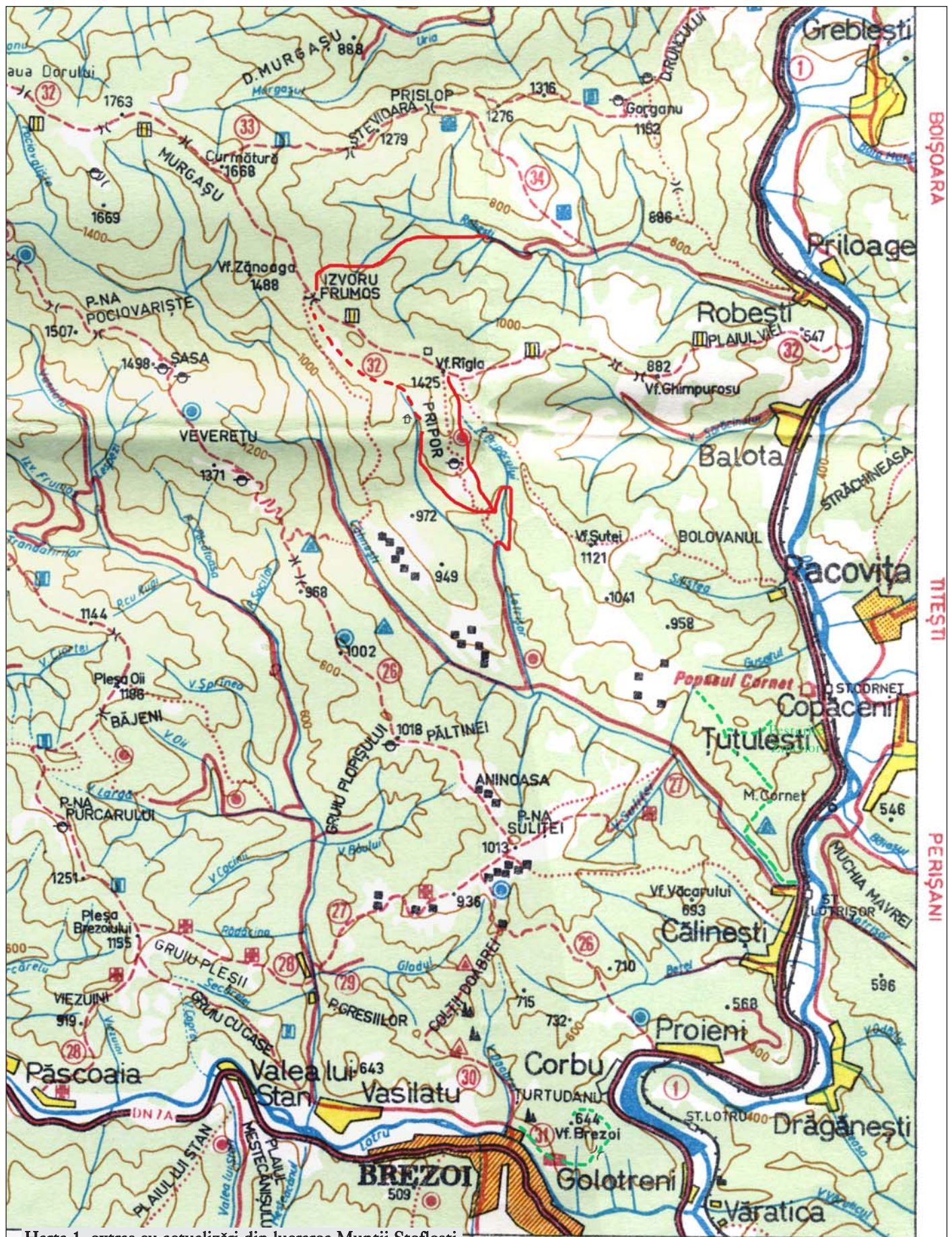
tul făcându-te să nu regreti abaterea până aici (imaginile 3-5).

Dacă avem parte de o zi senină, poate într-o toamnă târzie, când pe crestele Făgărașilor a mijit zăpada, poate într-una de primăvară, când satele din Țara Loviștei par a se trezi din amorțeală, plecăm de aici cu nostalgia creștelor depărtate pe care pentru prea puțin timp ne-am plimbat ochii. Priveliștile către Vârful Ciortei și Boiei, către Budislavu și căldărilor acestuia și cea a Grohotișului (toate din Munții Făgărașului) ne fac să ne desprindem cu greutate din aceste locuri. Revenind în strunga de unde am plecat.

Urmează o brână, urcușuri ce se deapănă unul după altul, mai ales pe versant nordic, o traversare pe un perete sudic, pe care trebuie să pășești cu atenție, să nu alunece piciorul, un țănc, cel mai înalt pe care-l întâlnim și pe care-l ocolim pe pantele dinspre Valea Călineștilor.

Apoi locurile se liniștesc, pădurea începe să cucerească muntele și ajungi în Poiana Săliștei. Prin poiana verde până la zăpada sau plină de flori în iulie, când apar coșaii, începem coborârea către Valea Călineștilor. Până acolo, poteca se desfășoară pe Valea pârâiașului Știubeaua. Dintr-un izvor al acesteia ne potolim setea căpătată pe drumul înălțimilor.

Când ajungem la firul apei Călineștilor suntem aproape de gura Pârâului Sulița (afluent de dreapta). Pe plaiurile de unde pârâul acesta izvorăște pătrundem în alte locuri minunate, cele din Poiana Suliței și ea așezată desupra unor stâncării deosebite, cele ale Doabrelor. Apoi urmăm la vale drumul strecurat printre pinteni stâncoși coborâți până în spatele caselor călineștenilor, puține la număr, multe dintre ele părăsite, din cauza asprimii locurilor. S-au pripășit pe aici vreo două crâșme amărâte. Câte un om mai povestește cum peticele de pământ nu au timp să rodească și ei alergă cu căruțele la șes, după bucate, la

Harta 1, extras cu actualizări din lucrarea Munții Șteflești (Lotrului), de Constanța Trufaș, Gheorghe Ploaie, Valer Trufaș, Gabriela Apostol, Editura Carro, București, 1996.

CĂLIMĂNEȘTI, RÎMNICU VÎLCEA

2 De pe acoperișul Pietrei Zmeilor: vedem Valea Oltului, către amonte, spre hidrocentrala Cornet; podul peste Olt este accesul pe calea Băiașului, către Perișani și mai departe spre Sălătruc și Curtea de Argeș.

schimb cu ce pot fiecare.

Când ajungem în șoseaua din care am plecat suntem aproape de halta Bețel.

2. Lotrișorul Călineștilor - Vf. Mândra (1952 m) - Coasta Câinenilor (1916 m) - Valea Oltului

Coborâm din tren în miniscula halță Bețel. Ieșim repede la șoseaua principală și apucăm pe drumul de pe Valea Călineștilor. Satul este bine străjuit de stânci frumoase, care stau agățate dea-

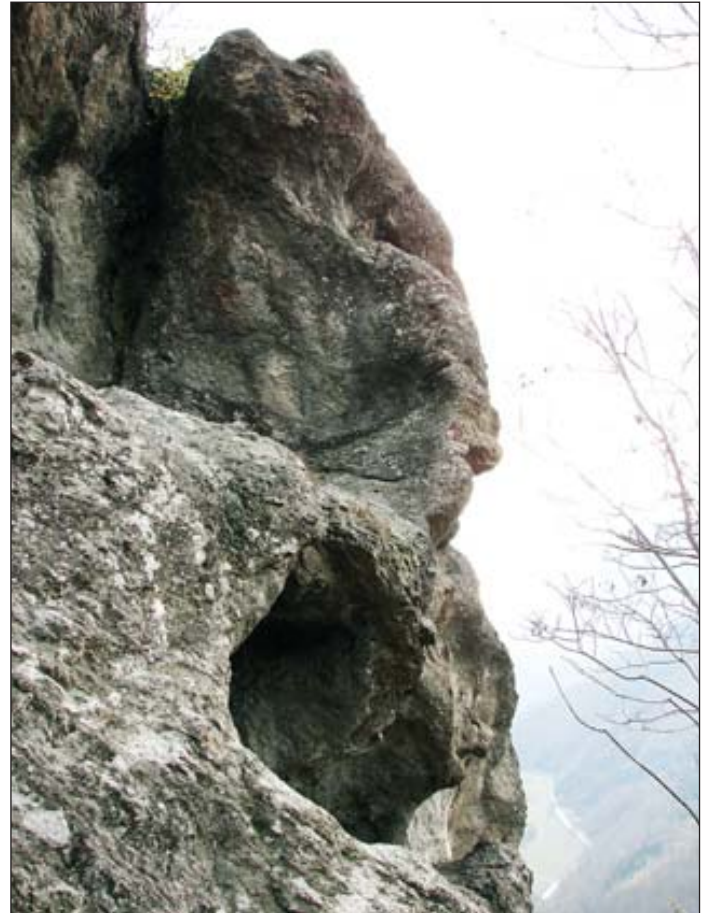
supra lui. Pe dreapta străjuie stâncăriile Călineștilor și, ascunse printre ele, Pietrele Zmeilor, cu sfredelituri interesante în coasta muntelui. Pe stânga sus sunt stâncăriile Bețelului, aici de abia însăilate. Peste tot, farmecul muntelui te îmbie să-i cunoști potecile ascunse.

Continuăm drumul printre casele risipite. Câte una din ele, părăsită de mult de oameni, stă ascunsă prin lăstăriș, îndemnând la nostalgie. Ajungem la capătul sătucului, cu ramificație spre Poiana Suliței. Drumul curge mai departe pe vale și, curând, după ce depășim o amenajare hidrotehnică amplă de pe Pârâul Călinești, ajungem la ramificația cu Lotrișorul Călineștilor (vezi harta).

Dacă e zi senină, privirile dinspre adâncul văii se opresc tocmai pe plaiul Muntelui Rîgla (1425 m). Acolo sus se află stână și poteci. O luăm la dreapta, pe drumul forestier Lotrișor. Urcuș lent, până în locul în care drumul se abate pe

3 Pe Pietrile Zmeilor (traseul 1).

4, 5 Pe Pietrile Zmeilor (traseul 1).

versantul de pe malul stâng (geografic) al apei. Drumul trece apa Lotrișorului și, întortocheat, urcă muntele. S-ar face pe el un foarte lung parcurs. (Doar dacă nu avem noroc ca vreuna dintre rarele mașini de transportat lemne să ne ajungă din urmă.)

Norocul celor pedestri este că înainte de a schimba versantul, pe stânga, apare o potecă croită prin pădure. Urcuș dur mai tot timpul, dar într-o ½ oră ajungem chiar la drumul pe care-l părăsisem. Nu de puține ori găsim în poteca aceasta, dar chiar și pe drum, urme proaspete de urs. Are el grijă să nu se intersecteze cu turiștii și așa foarte rari.

Ne înscriem pe drum, în urcuș; pe tot parcursul lui aflăm mereu firișoare de apă care coboară pe viroage, așa încât ne putem potoli setea. Într-un cot al drumului, pe stânga, întâlnim un foisor de vânătoare, unde ne putem adăposti la vreme rea. Ramura coborâtoare a drumului, pe care de altfel o părăsim, ne-ar conduce la stâna din Șasa Proenilor, reamenajată de curând, mult peste nivelul obișnuit al altora.

Noi ne abatem la dreapta și urcăm tot pe o ramură de drum forestier, pără-

sită de mult. Frunzișul doborât al zilelor de toamnă foșnește sub picioare. Încă ½ oră și ajungem în Șaua Izvorul Frumos (vezi harta). De când am părăsit Valea Călineștilor au trecut 3 ore (4½ ore de când am coborât în halta Bețel).

Pe Valea Lotrișorului Călineștilor, până a nu mă despărți de drum, circa 2 kilometri, am întâlnit un marcaj punct roșu.

De aici încolo, poteca largă, drumul zdravăn ravenat, urcă din greu către locul în care doar fundațiile vechii stâne a Danului mai amintesc de aceasta. Până atunci însă urcușul dur îți ocupă tot timpul. De abia ai răgaz să privești împrejurimile. Când panta se îndulcește vizibil poți să apreciezi adevărata alee a unui parc bătrân, strecurată printre brazi falnici. Când ieșim dintre brazi, suntem pe Plaiul Zănoagei. Aici, la stânga, pe potecă vizibilă, găsim izvorul cu același nume. De când am părăsit Șaua Izvorul Frumos, aceasta este prima sursă de apă; una rece, care te înviorează după urcușul atât de dur de până acum. Chiar când ieșim dintre brazi, o veche potecă ciobănească trece peste Murgașu și străbate, spre vest, poalele de pe versantul

nordic al Gorganelor.

În pădurea de brad, în amonte de Izvorul Frumos, dar și în aval, am întâlnit 2-3 semne de marcaj bandă galbenă și doar atât. Banda albastră care ar urca din Valea Lotrului, pe lângă Robu și apoi ar trece în coborâre spre Ștevioara (1279 m/ vezi traseul 4), are tot 2-3 semne și acelea în pădurea de brad dinaintea stânei din Robu, în rest nimic.

De aici încolo drumul pare o joacă. Panta se îndulcește, plaiul îmbie la visuri către crestele înalte ale Făgărașilor, care de aici se văd în toată măreția lor, mai ales iarna. Pentru aceasta însă trebuie să străbați locurile cu greutatea mersului îndelung prin troiene de zăpadă și să poposești în stânele din preajmă, poate cea mai la îndemână fiind cea de sub Vârful Robului (la vest de Murgașu, pe drumul de culme).

Continuăm drumul. Lăsăm pe stânga ramificația către stâna Robului - de unde se coboară, pe muchii diferite, către Valea Lotrului, spre Poiana Suliței sau spre Valea Călineștilor - și poposim la vechea casă a culegătorilor de fructe de pădure. Altădată casă numai bună de

un popas, acum ajunsă într-un asemea hal de mă întreb câte ierni va mai putea dăinui. Ne încropim un culcuș pe cetină proaspătă.

Dimineața, luăm apă din izvorul apropiat și apucăm drumul spre creasta principală a Lotrului (către nord-vest), dominată de Vârful Mândra (1952 metri). Trecem pe sub Vârful Sârbina (1868 m), pe sub cel al Șasei Mândrei - iarna, drumul pe care mergem acum este atât de troenit încât suntem siliți să parcurgem creasta, dezgolită de viscole năpraznice - și ieșim în șaua înaltă, de la peste 1900 m, din care mai departe urmăm spre dreapta (est) un drum strategic al primului război mondial. Acest drum vine din Valea Oltului (est) și merge neîntrerupt până la vest de șaua în care am sosit, sub Vârful Sterpu (2142 m).

Prin aceste locuri, în războiul amintit s-au dus lupte năpraznice. Cu atenție, ici colo, descoperim vechi tranșee și uneori carcace de gloanțe trase, pe care putem citi datele fabricației - 1913, 1914. Mergem acum spre dreapta. Trecem pe sub Vârful Mândra (1952 m), ajungem în Șaua Ștevia (din care se desprinde la stânga drumul spre stâna cu

6. Piatra Gorganelor, văzută dinspre sud, din livezile Robeștilor (traseul 4).

aceiași nume). Trecem și de vârful cu același nume, apoi urcăm spre Coasta Căinenilor (1916 m).

Pe cealaltă parte a acestuia din urmă, la vremea potrivită bujorul înroșește muntele. Acum, după câteva din serpentinele lungi ale drumului, pe care le putem tăia dacă știm unde, ne îndreptăm către izvorul vechii stâne. Se sfârșiseră primele 4 ore de când părăsisem locul în care ne petrecusem noaptea. Drumul alpin trece pe lângă stâna veche, cam dărăpănată, apoi pe lângă cealaltă, ceva mai nouă și intrăm într-o largă alee străjuită de brazi. Pe dreapta, curând aflăm poteca spre izvorul stânei, nu prea depărtat.

Apoi dăm de alt izvor, chiar în potecă, dar folosit mai mult de animale. (Chiar lângă acesta, doi oameni cu rucsaci, bine îmbrăcați. Spun că sunt culegători de ciuperci și se vaită că n-au găsit niciuna. Dar seamănă a culegători de ciuperci cu coarne!)

Semne de marcaj bandă roșie se regăsesc pe coborârea de la stâna din Coasta Căinenilor, pe drumul strategic,

în imediata vecinătate a stânei, poate ceva mai mult de 2-3. Mai jos, după poiana cu urzici, acolo unde ar trebui să fie o ramificație de poteci (spre nord bandă roșie, spre est cruce roșie), poteca a dispărut o dată cu stâna și apare pentru scurt timp și doar arar, crucea roșie. Noroc cu drumurile largi și bine conturate.

Ne continuăm drumul. Ajungem repede pe Dealul lui Vlad (1352 m), de unde la vreme senină se vede Făgărașul ca de niciunde. Mai departe, tor spre est, drumul sinuos ne scoate la Râul Vadului, în șoseaua națională Râmnicu Vâlcea - Sibiu.

3. Vârful Țurțudanu

Ce păcat că orașul Brezoi nu-și pune în valoare farmecul montan de care dispune. Deasupra sa, atât de aproape deți vine mai mereu în zilele însorite să-i urci semeția, se ridică Vârful Țurțudanu (Brezoi), la doar 644 metri.

Cea mai ușoară cale de ajuns pe țăncul înalt pornește chiar din inima târgușorului. Treci podul peste Lotru, apuci la stânga, pe drumul ce duce către cătunul Vasilatu și ajungi la un drumeag ce urcă pe Valea Doabrei. De aici, de unde muchia Țurțudanului împunge valea, începe poteca cea mai directă către vârful semeț.

Urci susținut, mai întâi printre pinii rari care punctează drumul. Mai apoi, atunci când poteca parcă vrea să înfrunte abruptul semeț, ridicat vertical în cale, ai de a face cu un prag de stâncă degradată, pe care-l depășești cu ușurință. O dată depășit, ochii se opresc pe carapacele uriașe ale stâncăriilor Doabrelor, cățarate una peste alta. Mai departe, drumul se înscrie pe brâna îngustă care ocolește peretele muntelui, pe versantul dinspre Valea Lotrului.

Brâna se străbate cu atenție. Versantul abrupt din dreapta potecii nu este deloc îmbietor. La începutul vreunor zile însorite ale lunii martie pe aici apar primii deditei, dintre aceia care fac ca versanții prăpăstioși ai locurilor să capete culoarea cerului albastru; și în mijlocul florii gingașe strălucesc razele galbene ale soarelui de primăvară. Poate chiar ai noroc și în vreun cotlon ascuns, de abia răzbit de vreo rază de lumină,

7. Floare de răchitan
(*Lythrum salicaria*), traseul 4.

găsești floarea gingașă a căldărușei aproape neagră, minune mare a locurilor de pe aici.

Ajungem în strunga de la baza vârfului (vezi harta), până la care am făcut mai puțin de 1 oră. Ne așteaptă ultima parte a urcușului, cea mai grea. Ca să ne fie de ajutor, aici găsim un cablu, fixat în piatră doar sus. Agățându-ne de el ajungem aproape de ultima înălțime a Țurțudanului. Găsim loc de odihnă în apropierea ultimei stânci pe care putem să o escaladăm. Privim cu nesaț împrejurimile, străbătând cu ochii stâncile cu forme preistorice ale Doabrelor, oprindu-ne tocmăi pe plaiul Poienii Suliței. Putem escalada, cu destulă atenție, cei câțiva metri care duc deasupra ultimei stânci. Avem de aici o priveliște deosebită asupra orașelului pe care l-am părăsit de curând, dar și spre profunzimea Văii Lotrului, până pe înălțimea Târnovului, cel care pare să închidă orizontul.

Întoarcerea o putem face prin aceleași locuri, parcă cu mai multă atenție. Putem alege însă o altă cale, străbătând muchia Țurțudanului. După ce am co-

borât ajutându-ne de cablu, ajungem repede într-o strungă. Apoi depășim o scurtă porțiune stâncoasă. Poteca devine comodă. Curând - circa ½ oră - după ce străbatem câteva șei puțin adânci, ajungem într-un loc de unde spre stânga se desprinde o muchie. În față, muchia Țurțudanului continuă urcând din greu pe unul din cele câteva țăncuri ce alcătuiesc versantul stâng (geografic) al Lotrului.

Noi coborâm cu atenție spre stânga, într-o șa înierbată. Întâlnim poteca turmelor de capre din Brezoi, care urcă frecvent până aici. Mai departe continuăm mersul liniștit prin pădurea de fagi și mesteceni, cu priveliști către poalele stâncăriilor Doabrelor, acoperite de pășuni și livezi. Urcăm pe țăncul din față, până în creștetul lui. Înălțimea pe care am ajuns este spectaculoasă, cu atât mai mult cu cât pe cealaltă parte a vârfului, un abrupt imposibil de coborât direct ne oprește înaintarea. Jos, la poalele abruptului, zărim o curmătură înierbată, străbătută de o linie de înaltă tensiune. Până acolo, din vale, ajunge o potecă, care de

8. Din Prislopul Gorganelor vedem Țara Loviștei (traseul 4).

9. La stâna din Prislop (traseul 4).

aici, din vârf ne este inaccesibilă.

Ne întoarcem și găsim repede un fir de potecă care ne conduce către livezile de pe malul Pârâului Doabrei. De când am părăsit Vârful Țurțudanu până când ajungem pe malul pârâului au trecut 1½ ore. Încă ¼ ore și am ajuns din nou pe podul de peste Lotru, din centrul Brezoiului.

4. Valea Robești - Vf. Ștevioara (1279 m) - Poienile Prislop - Valea Uriei

Pornim din halta Robești (vezi harta). Când ieșim în șosea, mergem la dreapta vreo 200 metri, până la gura văii. Dacă traversăm apa, pe pod, apoi pe lângă gardul caselor de pe malul stâng (geografic), urcăm poteca ce ne va duce la Poienile Prislopului, fiind aceas-

tă cale prima dintre cele care ne pot conduce către înălțimile Gorganelor.

Noi intrăm pe drumul forestier de pe vale. Curând ajungem la un pârâiaș firav, cel al Râsului. Pe malul drept al acestuia, se pierde repede în pădure poteca ce ne scoate tot în Prislop, dar urmând muchia cu numele pârâului.

Mergem mai departe. Depășim verticala unui perete de piatră, apoi hornuri pămâtoase care adeseori împotmolesc drumul. Cam pe acolo, spre stânga, urcă spre Vârful Ghimpurosu un drum destul de abrupt. Noi continuăm drumul pe vale și la sfârșitul unei ore de mers întâlnim pe dreapta capătul aparent al unei poteci bine închegată. Suntem la gura Văii Largi, de unde mai departe ne îndreptăm către poienile de sub abrupturile Pietrii Gorganelor.

Drumul urcă mai departe și ajunge până în Șaua Izvoru Frumos (vezi traseul 2), pe una din culmile importante ale Munților Lotrului. Urcăm poteca, pentru o scurtă vreme aflată pe lângă firul apei. Apoi suim printr-o pădure cu copaci scofâlciți, cu trunchiuri contor-

sionate, până ajungem în poieni. Poteca urcă apoi nestingherită prin poienile ce și ating apogeul încântării la vremea cositului. Trecem pe lângă un adăpost precar, apoi printr-un nucet, pe lângă izvor, după care, Piatra Gorganelor apare mai bine ca oricând. Hornurile ce-i sfârtecă peretele stâncos adăpostesc la poale adevărate livezi de flori.

Urcăm spre stânga, către pădure. Poteca s-a pierdut de mult și, prin vegetația bogată, cu lăstăriș din belșug, căutăm să ne îndreptăm spre culme, pe care nu o vom mai părăsi. Prin locurile acum arareori umblate, putem avea surpriza să trecem și prin dreptul vreunui culcuș proaspăt, al cine știe cărui animal. Când am ajuns la pădurea de fag, cu vizibilă potecă în lungul ei, doar în câteva minute sosim la o intersecție de muchii. Pe un copac, scrijelate cu pioletul, stau săgeți de indicare a drumului de coborâre și a celui pe care îl vom urca de aici.

Continuăm pe cumpăna de ape, cu semn de orientare doar înscrisurile ciobănești de pe copaci, destul de dese. Când acestea se sfârșesc, ne abatem la

dreapta, urmărind să ajungem la Vf. Ștevioarei, la cota 1279 m. Întâlnim în cale formațiuni stâncoase interesante și ușor de depășit. În finalul urcușului, acesta se domolește și după circa 1 oră de când am părăsit ramificația cu săgeți amințită, ajungem pe vârf.

Am sfârșit aici un urcuș scurt dar greu. Merităm o odihnă, cu atât mai mult cu cât avem priveliști deosebite către locurile cu poienile frumoase pe care le-am străbătut în drumul nostru de până acum dar și către nesfârșitul drum de coborâre al Oltului. De când am părăsit poienile străjuite de mestecăniș și vegetație până aici au trecut circa 1½ ore.

De pe vârful cu ochiuri de priveliște începem coborârea către Poienile Prislopului, spre est. Nu avem potecă, dar până când întâlnim una largă, bine bătută, facem doar câteva minute. Suntem aici în calea străbătută de turme către plaiurile Murgășului și către cele ale Robului (vest). Poteca e bine bătută și nu sunt semne că ne-am rătăci pe ea, doar că nu trebuie să căutăm pe aici marcajul cu dungă albastră, însemnat pe vreuna din hărțile aflate la îndemână. (Banda albastră care ar urca din Valea Lotrului, pe lângă Robu și apoi ar trece în coborâre spre Ștevioara/ 1279 m are doar 2-3 semne și acelea în pădurea de brad dinaintea stâncii din Robu, în rest nimic.)

Ajunși pe poteca largă suntem în imediata apropiere a țăncurilor Gorganelor, pe care cu ușurință putem ajunge. Continuăm pe potecă, străbătând o scurtă pădure de brad, apoi una de fagi bătrâni, cu trunchiuri vineții, înalte și altele doborâte doar de anii mulți trecuți peste ei. Pe alocuri, ciocănitorele le-au scotocit adânc trunchiurile, prin altele iasca le-a năpădit uscăciunea, dar pădurea are farmec, neatinsă încă de om. Curând drumul ajunge deasupra poienii nesfârșite în mijlocul căreia stă de ani mulți stâna bebenarilor (Băbenii din Vâlcea). Noi continuăm drumul pe creasta muntelui până pe marginea poienii, acolo de unde muntele se prăvălește către adâncă vale a Oltului. În iarba mare, înflorată de zilele verii, aici în Prislop stăm față-n față cu marele Făgăraș, stăpânit adeseori de volburile înălțimilor și cu priveliștile satelor înșirate ca mărgelele pe Văile Oltului și Boișoarei.

Privim de aici până în adâncul Țării Loviștei (imaginea 8). Spre dreapta, din

pădure, ajunge până aici poteca ce urcă pe o muchie, chiar de la gura Văii Robeștilor, pe malul stâng al acesteia. Cu ochii minții și ai sufletului îndestulați de priveliștile aproape unice începem coborârea către stâna din căușul văii (imaginea 9). Cea cu izvor puternic, cu adăpost ca lumea pentru orătâni și de abia însălat pentru oameni. Acolo mai povestim cu vreun bebenar aflat de caraulă la stâna și poate bem vreo cană de jintiță. De la el aflăm îndrumare către poteca de coborâre, care de altfel se vede însălată pe lângă izvor.

De la stâna pe care o părăsim în drumul nostru către Valea Oltului, chiar pe lângă izvor, urmăm poteca la început firavă. Intrăm repede în pădurea fagilor drepti și înalți până la cer. Poteca devine cale bine bătută de turmele acestor locuri. La început coborâșul este blajin și plimbarea prin mijlocul pădurii este liniștită. Curând ajungem la primele poieni, acolo pe unde altă dată erau și conace ale oamenilor care trudeau petice de pământ slab roditor. Acum, dintre acestea de abia dacă mai găsești câteva bârne îngrămădite sau movile înierbate sub care s-a stins istoria omenească a acestor locuri.

Apoi, o dată ajunși la poieni, nu ne mai desprindem de acestea. Până jos, în Valea Uriei, vom străbate o culme cu potecă pe creasta ei, prin iarba cu freamăt de flori și generații evidente de mesteceni, priveliști largi către Valea Oltului și la timp senin, cu altele înalte, către vârfurile Făgărașilor. Coborâm mereu, cale de aproape 1 oră și sfârșim drumul pe creastă într-o șa largă.

În față ne stă un vârf împădurit, din care la vreme de primăvară răzbat flori albe, de cireș sălbatec. Este acesta un loc de răscruce. La stânga, bine conturată prin desišul pădurii, începe o potecă care ne va scoate pe Valea Uriei, la capătul dinspre munte al Căinenilor Mari. Până acolo poteca se aruncă în neștire, în serpentine multe, pe coastele repezi ale muntelui. Pe aici fagii cu trunchiuri vineții, înalți, cu coroane dese ca peria, domnesc încă și furia drujbei nu i-a bântuit. Coborâșul repede, poate chiar prea repede, sfârșește în Valea Uriei, după ce mai întâi depășim fuioare de apă, mai către vale un pic mocirloase.

Scurtă vreme mergem pe firul apei - ½ oră - traversăm o podișcă, străbatem bordeiele rudăriei aflată în lungul drumului forestier și după circa ¾-1 ore ajungem la șoseaua de pe Valea Oltului.

Încă 10 minute la dreapta și suntem la marele pod de peste Olt, la monumentul generalului Praporgescu, unde nu cu multă așteptare găsim mijloace de transport către Râmnicu Vâlcea sau Sibiu.

Ar mai fi de adăugat câte ceva despre drumul de pe Valea Uriei. Urcă acesta înspre munte, cale de mai bine de 12 km. Lasă pe stânga și pe dreapta drumuri secundare. Primul dintre acestea, pe dreapta, urcă pe Muchia Uriei, de acolo de unde, pe poteci bine conturate, ajunge pe Coasta Căinenilor, cea cu belșug de bujor de munte la vreme potrivită, acolo de unde marile înălțimi ale Munților Lotrului își desfășoară vârfurile. Și dacă ne hotărâm să urcăm panglica drumului forestier, ajungem mai întâi la urmele vechii colonii de constructori care au trudit la captarea acestui râu. Astăzi doar fundațiile caselor mai stau măturie muncii de atunci. Pe aici drumul s-a risipit de viituri și printre fundațiile părăsite ajungem la Muchia Danului, în al cărui început poate mai găsim martor un triunghi roșu ce vârstează drumul către Vârful Robu și cel al Mân-drei (spre vest).

Marcaje în zona Proieni (localitate la nord de Brezoi)

Ceva mai des apare punctul albastru care urcă din Proieni spre Poiana Suliței, până unde este prezent mai des și se poate urmări; apoi dispare până aproape de Vf. Veverețu (1371 m), apare din nou, dispare iarăși și aproape de stâna din Robu se mai regăsește de 2-3 ori.

Sub stâna din Șasa Proenilor (1498 m) apare un triunghi galben, care se îndreaptă spre Valea Vasilatu (imediat la vest); la pornire sunt semne, dar mai jos n-am fost; după cum se vede de sus ele urmăresc un vechi drum de tăieri forestiere.

sumarul revistelor

Invitație în Carpați

prima serie, anii 1997-2001,
numerele 1-50
(de exemplu,
IIC 1998-02 înseamnă anul
1998, numărul pe februarie)

seria nouă, din octombrie
2005, numerele 51-70
(de exemplu,
IIC 55/ 71 înseamnă numărul
55, pagina 71)

Sumarul revistei este
deschis celor care transmit
informații (știri, fotografii,
articole, monografii).

contact: iic@alpinet.org,
telefon 683.51.03

Alpinism IIC 1998-02, IIC 1998-09,
IIC 1999-07, IIC 1999-09, IIC 2000-01,
IIC 2000-04, IIC 2000-06, IIC 2000-07,
IIC 2000-10, IIC 2000-11, IIC 2001-01,
IIC 2001-02, IIC 2001-04, IIC 2001-05,
IIC 2001-10, IIC 2001-11, IIC 69/ 39

Aninei IIC 57/ 60

Baiului IIC 55/ 71

Bihor IIC 2001-04

Bucegi IIC 1997-02, IIC 1997-03,
IIC 1998-04, IIC 1998-12, IIC 1999-09,
IIC 2000-04, IIC 2000-07, IIC 2000-10,
IIC 2000-11, IIC 2001-01, IIC 2001-02,
IIC 2001-04, IIC 2001-11, IIC 2001-12,
IIC 63-66, IIC 69/ 39, IIC 70/ 50

Buila IIC 2000-04, IIC 56/ 49, 53

Bulgaria IIC 2001-11

canioane IIC 70/ 36

Câmpiile Banatului IIC 58/ 56

Căpățâni IIC 55/ 62, IIC 58/ 44,
IIC 70/ 55, 61

Ceahlău IIC 1999-12

Cernei IIC 2001-11

cetăți IIC 53/ 17, IIC 73/3, 11
Ciucaș IIC 1998-11, IIC 62/ 48

Codru IIC 68/ 26

Cozia IIC 56/ 39

Culoarul Rucăr - Bran IIC 58/ 22

Defileul Lăpușului IIC 62/ 3

Depresiunea Almaș IIC 51/ 37, IIC
52/ 59

Dobrogea IIC 52/ 57, IIC 55/ 3, IIC
57/ 53, IIC 58/ 35, IIC 62/ 71

echipament IIC 2001-08, IIC 56/ 32

escaladă IIC 2001-01, IIC 2001-06,
IIC 2001-09, IIC 2001-11, IIC 52/ 50

Făgărașului IIC 1997-01, IIC 1998-
03, IIC 1998-05, IIC 1999-01, IIC 1999-
03, IIC 2000-02, IIC 2000-03, IIC 2000-
08, IIC 2000-09, IIC 2001-04, IIC 2001-
06, IIC 2001-08, IIC 2001-10, IIC 54/ 1,
55, IIC 56/ 55, IIC 57/ 3, IIC 59-61, IIC
67

faună IIC 51/ 26, IIC 52/ 11,19, 46,
IIC 53/ 45, IIC 55/ 6, 11, 37, 47, IIC 56/
22, 30, 34, 36, IIC 58/ 30, IIC 62/ 43,
IIC 63-66, IIC 68/ 45, IIC 70/ 5, 8, IIC
71-73

fenomene IIC 70/ 10

floră, vegetație IIC 51/ 26, IIC 52/
21, 29, 32, 37, 39, 40, 42, 43, 45, 46, IIC
53/ 9, 11, 16, 22, 44, 45, 46, IIC 54/ 14,
16, 44, IIC 55/ 7, 8, 9, 34, 50, 64, 70, IIC
56/ 17, 18, 25, 37, 41, 50, IIC 57/ 49, IIC
58/ 61, IIC 59-61, IIC 62/ 35, 43, IIC
63-66, IIC 69/ 36, IIC 71-73, IIC 74

Gilău IIC 2000-06, IIC 2000-07

Gutâi IIC 54/ 1, 41, IIC 69/ 3

Iezer-Păpușa IIC 2000-08, IIC 51/
31

Igniș IIC 57/ 10, 14, IIC 74/ 40, 45

istoria Alpinet IIC 2001-10, IIC 52/

3, IIC 53/ 44

Latoriței IIC 52/ 65, IIC 53/ 24

Lăpuș IIC 54/ 3, 18

Leaota IIC 1998-04, IIC 51/ 34, IIC 58/ 3

Locvei IIC 57/ 60

Lotru IIC 57/ 42, IIC 68/ 50, 52, IIC 74/ 66

Maramureșului IIC 2000-11, IIC 55/ 29, IIC 62/ 60, IIC 70/ 11

Maramureșul istoric IIC 54/ 28, 46, IIC 68/ 35

Măcin IIC 2000-11, IIC 52/ 4, 50, IIC 68/ 3, 21, IIC 69/ 36, IIC 74/ 64

mănăstirile Neamțului IIC 56/ 5

Meseș IIC 62/ 35

Muntele Mare IIC 2000-06, IIC 2000-07

munții lumii IIC 69/ 47

Nepal IIC 2000-03s

Oaș IIC 70/ 64

Obcina Mare IIC 54/ 50, IIC 69/ 33

Pakistan IIC 2001-04

parapantă IIC 57/ 18

Parâng IIC 1999-04, IIC 1999-05, IIC 2001-08, IIC 70/ 3, IIC 74/ 3, 19

Pădurea Craiului IIC 2001-04

Penteleu IIC 62/ 59

Piatra Craiului IIC 1998-06, IIC 1998-08, IIC 1998-09, IIC 1999-07, IIC 2000-10, IIC 2001-02, IIC 2001-05, IIC 2001-11, IIC 51/ 28, IIC 57/ 29, 35

Piatra Mare IIC 70/ 5

Podișul Someșan IIC 53/ 17, IIC 58/ 25, IIC 74/ 50

Podul Calului IIC 62/ 59

Poiana Ruscă IIC 1998-09

rafting IIC 68/ 35, 43

Retezat IIC 1998-01, IIC 1998-02, IIC 1998-07, IIC 1999-02, IIC 2000-01, IIC 2001-09, IIC 71-73

Rodnei IIC 1999-06, IIC 1999-08, IIC 2000-05, IIC 74/ 32

schi IIC 55/ 71, IIC 56/ 29

Descoperă, în galeria de imagini montane de pe www.alpinet.org, ineditul vieții la altitudine.

Pe Valea Podragu (Munții Făgărașului).
foto: Iulian Cozma (Brașov)

- Siriu IIC 69/ 18
- speologie IIC 1998-09, IIC 51/ 3, IIC 52/ 57, IIC 55/ 3, IIC 57/ 29, IIC 58/ 22, IIC 59-61, IIC 62/ 71, IIC 63-66, IIC 67, IIC 69/ 18, 33, IIC 70/ 33, 36, IIC 74/ 19, 50
- Stânișoara IIC 56/ 5
- S.U.A. IIC 1997-04, IIC 1998-12s, IIC 55/ 74
- Subcarpații Buzăului IIC 51/ 19
- Subcarpații sudici IIC 69/ 28
- Subcarpații Vrancei IIC 51/ 3
- Șureanu IIC 54/ 53, IIC 70/ 25, 33, 36
- Trascău IIC 2001-05
- Turcia IIC 69/ 47
- Țara Bârsei IIC 56/ 34
- Țara Chioarului IIC 68/ 43
- Țibleș IIC 53/ 3, IIC 57/ 18
- Vlădeasa IIC 1999-11
- Vrancei IIC 62/ 59
- vulcani noroioși IIC 51/ 19
- Ică Giurgiu

A venit primăvara pe Valea Sâmbetei (Munții Făgărașului).

foto: Codruț Huțuleac

Descoperă, în galeria de imagini montane de pe www.alpinet.org, anotimpurile naturii.

www.munticarpati.org

ghid montan la zi;

hărți în premieră; fotografii de neuitat

www.cluburimontane.org

parteneri de drumeție; chiar lângă tine

www.salvamont.org

ture mai sigure;

accidente evitate